

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1994-1995

29 NOVEMBER 1994

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1995**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer J. De Meyer
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer C. Moors.

Vaste Zeden : de heren J. De Meyer, mevrouw A. Leysen en de heren L. Martens, C. Moors en G. Vanleenhove ;
de heren P. Hostekint, C. Moyaerts, A. Schellens en R. Swinnen ;
de heren R. Deswaene en J. Eeman en mevrouw J. Leduc ;
de heer G. Annemans ;
de heer L. Appeltans ;
de heer J. Tavemier.

Plaatsvervangers :

de heren P. Breyne, H. Candries, P. Deprez, F. Sarens en M. Van Peel ;
mevrouw M. De Meyer en de heren E. Pinoie, W. Seeuws en R. Vanlerberghe ;
de heren E. Beysen, L. Pierco en W. Taelman ;
mevrouw M. Dillen ;
de heer R. Van Hooland ;
de heer M. Maertens.

Zie :

15 (1993-1994)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen 1 tot XXV
- Nrs. 2 tot 7 : Amendementen
- Nr. 8-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken
- Nr. 8-B : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 8-C : Verslag namens de Commissie voor Cultuur
- Nr. 8-D : Verslag namens de Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid
- Nr. 8-E : Verslag namens de Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting
- Nr. 8-F : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
- Nr. 8-G : Verslag namens de Commissie voor de Media

INHOUD

I. ONDERWIJS

1.	Inleidende uiteenzetting door de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken	5
A.	De begroting onderwijs voor 1994	
1.	Het aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap	
2.	De kenmerken van de onderwijsbegroting	
B.	Evolutie van de beleidskredieten voor onderwijs tussen 1992 en 1995	
	De gegevens	6
2.	Twee belangrijke scheeftrekkingen	8
C.	Voornaamste maatregelen in de begroting 1995	8
D.	Analyse van de verschillende onderwijsniveaus en -sectoren	9
1.	Basisonderwijs	9
2.	Buitengewoon onderwijs	10
3.	Onderwijs sociale promotie (OSP)	11
4.	Deeltijds kunstonderwijs	11
5.	Basiseducatie	12
6.	Migrantenplan en kansarmoede	12
7.	Hoger onderwijs buiten de universiteit (HOBV)	12
8.	Universitair onderwijs	13
9.	Lerarenopleiding	14
10.	Internationalisering van het onderwijs	14
11.	Studietoelagen	15
E.	Werkingsjaar 1994-1995	
1.	Decretale initiatieven	15
2.	Nieuwe Vlaamse CAO ?	16
3.	Secundair onderwijs	17
II.	Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister	17
A.	Algemene bedenkingen	17
B.	Het aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap	18
C.	De problematiek van de werkmiddelen van het onderwijs	19
D.	De problematiek van tewerkstelling in het onderwijs in breed perspectief : vergrijzing, vroegtijdige uittreding en de situatie van de jonge leerkrachten	20
E.	Lerarenopleiding	24
F.	Samenwerking onderwijs-bedrijfsleven	25
G.	De privatisering van de ziektecontrole	25
H.	Investeringen	26
1.	De beleidsopties voor de verschillende onderwijsniveaus	
1.	Het basisonderwijs en het buitengewoon lager onderwijs	
a)	Het project aanvullende omkadering eerste jaar lager onderwijs	26
b)	De administratieve omkadering van het basisonderwijs	28
c)	Het buitengewoon lager onderwijs	28
2.	Het secundair onderwijs	
a)	Het aandeel van het secundair onderwijs in de totale onderwijsbegroting	29
b)	Het beroepsonderwijs	29
3.	Het HOBV	30
4.	De universiteiten	30
5.	Het deeltijds kunstonderwijs (DKO)	32

6.	Het OSP	34
7.	De basiseducatie	35
8.	De Open universiteit	36
J.	Overige aspecten van het onderwijsbeleid	
1.	De PMS-centra	37
2.	De studietoelagen	37
3.	Leerlingenvervoer	38
4.	Het non-discriminatiepact en andere maatregelen ten voordele van migranten	38
5.	De internationalisering van het onderwijsgebeuren	39
6.	Varia	40
III.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	40
A.	Decreetsbepalingen	40
B.	Begrotingstabel	44
IV.	Conformiteitsmotie	50
II. BEROEPSOPLEIDING		
1.	Inleidende uiteenzetting door mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden	50
II.	Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister	53
1.	Algemeen	53
2.	Verhouding VDAB en Onderwijs	53
3.	Coördinatie en taakafbakening van het volwassenenonderwijs	54
4.	VDAB en ondernemingen in moeilijkheden	55
III.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	56
IV.	Conformiteitsmotie	56
III. WETENSCHAPSBELEID		
1.	Inleidende uiteenzetting door de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen	57
II.	Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister-president	59
III.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	62
IV.	Conformiteitsmotie	62
IV. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUWVORMING		
1.	Inleidende uiteenzetting door de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen	63
II.	Opmerkingen en vragen van de leden met antwoord van de minister-president	64
III.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	65
IV.	Conformiteitsmotie	65
Bijlagen		
Bijlage 1 : Onderwijs		
1.	De Vlaamse onderwijsbegroting 1995. Technisch document	67
Bijlage II : Beroepsopleiding		
1.	Evaluatiegegevens van de beroepsopleiding in Vlaanderen in 1993	89

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1995 besproken tijdens haar vergaderingen van 18 en 19 oktober en 17 november 1994.

Het verslag over de aangelegenheden waarvoor de Commissie bevoegd is bevat vier delen :

1. Onderwijs, materie waarvoor de heer L. Van den Bossche, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken bevoegd is ;

II. Beroepsopleiding, materie waarvoor mevrouw L. Detiège, Vlaams minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden bevoegd is ;

III. Wetenschapsbeleid, materie waarvoor de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen bevoegd is ;

IV. Middenstandsopleiding en Landbouwworming, materie waarvoor de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen bevoegd is.

I. ONDER WIJS**1. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER L. VAN DEN BOSSCHE, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN AMBTENARENZAKEN****A. DE BEGROTING ONDERWIJS VOOR 1995**

De minister merkt bij wijze van inleiding op dat de begroting voor 1995 de vierde begroting is die hij als minister van onderwijs verdedigt. Hij meent te mogen stellen dat hij er gedurende deze periode in geslaagd is het budget van onderwijs onder controle te houden, en dat hij geen besparingsmaatregelen heeft getroffen die de kwaliteit van het onderwijs in negatieve zin beïnvloed hebben.

1. Het aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap

De totale onderwijsbegroting – exclusief de provisionele kredieten en de impact van de CAO 1993-1994 – bedraagt in 1994 231 miljard of 44,4 % van de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap die 520 miljard bedraagt. Mét inbegrip van de provisionele kredieten en de impact van de CAO 1993-1994 bedraagt de onderwijsbegroting ongeveer 233 miljard frank.

2. De kenmerken van de onderwijsbegroting

Een eerste belangrijk kenmerk van de onderwijsbegroting is het hoog aandeel van het vast, niet-samendrukbaar uitgaa-

venpakket van het departement. Tot de belangrijkste onderdelen van dit niet-samendrukbaar uitgavenpakket behoren de wedden en lonen van het onderwijzend personeel en de decretaal vastgelegde toelagen en dotaties. Het gevolg is dat de minister van onderwijs, in tegenstelling tot andere ministers, over relatief weinig vrije kredietruimte beschikt om nieuwe initiatieven te nemen.

Een tweede typisch kenmerk van de onderwijsbegroting bestaat erin dat het **school- of academiejaar en het begrotingsjaar elkaar overlappen**. Dit betekent dat het bijna onmogelijk is om organisatorische en budgettaire belangen met elkaar te verzoenen. De minister staat steeds voor de volgende keuze : ofwel heeft de begroting reeds uitwerking op het schooljaar dat voor het feitelijke begrotingsjaar start – in casu de begroting 1995 die reeds uitwerking heeft per 1 september 1994 wat in het verleden dikwijls aanleiding gaf tot de zogenaamde vakantieklassen – ofwel hebben de maatregelen slechts betrekking op de periode september-december van het volgend begrotingsjaar, maar dan is ook het budgettair effect zeer beperkt. Bovendien heeft deze laatste optie het nadeel dat de aangekondigde maatregelen bijna een jaar voordien bekend zijn, en men het onderwijsveld dus alle kans geeft om druk op de politici uit te oefenen. Er werd dan ook duidelijk geopteerd voor de eerste mogelijkheid, met dien verstande dat de omzendbrieven tijdig – voor het einde van het schooljaar 1993-1994 – werden verstuurd zodat er geen ‘vakantieklassen’ vielen en het schooljaar in alle rust is kunnen starten.

3. De speciale betekenis van de begroting 1995

De minister merkt op dat deze begroting betrekking heeft op het laatste volledige werkingsjaar van de Vlaamse Raad zoals deze sinds de staatshervorming van 1980 functioneert. Ten laatste in december 1995 worden de eerste rechtstreekse verkiezingen van de Vlaamse Raad georganiseerd. De huidige begrotingsbesprekingen vormen dan ook de ideale gelegenheid voor een terugblik op de evolutie van de onderwijsbegroting. Daarnaast vormt de bespreking van de onderwijsbegroting het ideale moment om de toestand in de verschillende onderwijsdomeinen en de initiatieven voor het werkjaar 1994-1995 aan te kondigen.

B. DE EVOLUTIE VAN DE BELEIDSKREDIETEN VOOR ONDERWIJS TUSSEN 1992 EN 1995

1. De gegevens

De minister geeft volgende toelichting bij de evolutie in de belangrijkste uitgavencategorieën van de onderwijsbegroting (Tabel 1)

Tabel 1 : De belangrijkste onderwijsuitgaven

Categorie	Toename 1992-1995, in %
Totale onderwijsbegroting	+ 14,83 %
Lonen en wedden	+ 14,04 %
– Basiseducatie	+ 66,00 %
– DKO	+ 24,90 %
– Basisonderwijs	+ 10,88 %
– Secundair onderwijs	+ 9,90 %
Werkingskredieten	+ 9,82 %
Dotaties universiteiten	+ 6,26 %

Het onderwijsbudget nam toe van 201 miljard frank in 1992 tot 231 miljard – exclusief de provisionele kredieten en de impact van de CAO – in 1995, wat overeenkomt met een stijging van 14,83 %.

Het aandeel van lonen en wedden in dit budget steeg van 153,7 miljard in 1992 tot 175,4 miljard in 1995, of een toename van 14,04 %.

De grootste toename van lonen en wedden sedert 1992 situeert zich in de basiseducatie (+ 66 %), het deeltijds kunstonderwijs (+ 24,9 %), het basisonderwijs (+ 10,88 %) en het secundair onderwijs (+ 9,9 %). Het onevenwicht in de uitgaven voor basisonderwijs en secundair onderwijs wordt langzaam maar zeker weggewerkt.

De werkingskredieten namen toe van 18,6 miljard in 1992 tot 20,4 miljard in 1995, of een toename van 9,82 %. Dit betekent dat de structurele scheefgroei tussen enerzijds personeelsuitgaven en anderzijds werkingskosten, fenomeen waar ook de OESO reeds op heeft gewezen, zich tussen 1992 en 1995 nog doorgezet heeft. De uitgaven voor personeel namen immers toe met 14,04 %.

De dotaties voor de universiteiten namen toe van 19,3 miljard in 1992 tot 20,5 miljard in 1995, of een toename van 6,26 %. Deze beperkte stijging heeft ook te maken met een overheveling van kredieten voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek naar algemeen wetenschapsbeleid.

De minister vraagt speciale aandacht voor twee fenomenen, namelijk de sterke procentuele stijging van wedden en lonen en de beperkte stijging van de werkingskredieten.

De sterke stijging van de looncomponent is aan verschillende elementen toe te schrijven : aan de vergrijzing van het onderwijzend personeel, maar ook aan de impact van de CAO, aan het feit dat de aanwendingspercentages enkel in het secundair onderwijs werden beperkt, aan de herfiscalisering van de eindejaarstoelage sedert 1993, en aan de stijging van de budgettaire full-times (BFT's), wat op zijn beurt toe te schrijven is aan het systeem van de derde betaler. Hierbij aanknopend stelt de minister dat het systeem van de derde betaler op termijn niet houdbaar is. Aangezien in dit systeem uitgaven steeds ten laste van 'een derde', in casu de overheid, vallen, is dit systeem eigenlijk een vicieus systeem dat als het ware misbruiken creëert.

De beperkte stijging van de werkmiddelen is enerzijds toe te schrijven aan het feit dat het indexeringsmechanisme zoals ingeschreven in artikel 2 van het onderwijsdecreet II van 31 juli 1990 – lentedecreet – nooit correct werd toegepast, en anderzijds aan het feit dat het aantal leerlingen stagneert. Bovendien dient opgemerkt dat een gedeelte van de toch reeds beperkte toename van de werkmiddelen bestemd is voor de financiering van de sociale voorzieningen van het HOBUS – sinds 1993.

De minister wijst erop dat het hoge aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap nog steeds veel kritiek oogst. Dit was recent nog het geval, namelijk op het VEV-congres van 12 oktober jongstleden. De minister is het ermee eens dat het aandeel van onderwijs niet meer mag toenemen, maar anderzijds zal hij het huidige aandeel van onderwijs in de totale begroting blijven verdedigen. Investeren in onderwijs betekent immers in de eerste plaats investeren in 'human capital', de belangrijkste grondstof van de Vlaamse economie. Studies van de OESO tonen bovendien aan dat de Vlaamse onderwijsuitgaven in verhouding tot het Bruto Geografisch produkt van Vlaanderen niet hoger liggen dan het Europees gemiddelde

ter zake. In het verleden lag dit aandeel duidelijk boven het gemiddelde, wat betekent dat het budget voor onderwijs de laatste jaren is afgeslankt. De kritiek van het VEV is volgens de minister dan ook onterecht. Dit neemt niet weg dat bepaalde misgroeiingen, zoals het hoge aandeel van het secundair onderwijs, weggewerkt moeten worden.

2. Twee belangrijke scheeftrekkingen

De minister herhaalt dat de structurele scheeftrekking van de personeelsuitgaven ten nadele van de werkingskosten zich in de periode 1992-1995 nog heeft doorgezet (cfr. supra). De ombuiging van deze trend vergt in de eerste plaats een mentaliteitswijziging, zowel vanwege de politici als vanwege de vakbonden. Anderzijds is het hoge aandeel van de post wedden en lonen in grote mate verantwoordelijk voor de reële sociale vrede in het onderwijs. In de periode 1992-1995 deden zich slechts 1 maal sociale moeilijkheden voor, namelijk in de herfst van 1993 toen het ongenoegen zich zowel tegen het Globaal Plan van het kabinet-Dehaene als tegen de aangekondigde hervormingsplannen voor het HOBU richtte.

Daarnaast blijft er het belangrijke probleem van de structurele benadeling van het basisonderwijs en het hoger onderwijs ten opzichte van het secundair onderwijs. De minister wijst erop dat een plotse rechtzetting van dit onevenwicht moeilijk ligt. Zo is er het gegeven van de vaste benoeming, de kleinschaligheid van de instellingen die automatisch een grotere bezetting tot gevolg heeft, en het feit dat de onderwijspolitiek en met name de problematiek van de keuzevrijheid in het secundair onderwijs een zeer gevoelige aangelegenheid blijft.

De minister is van mening dat de opbrengst van deze rechtstrekkings zowel het basisonderwijs, het hoger onderwijs, de investeringen, de werkingsmiddelen als de lerarenopleiding ten goede moet komen.

C. DE VOORNAAMSTE BEGROTINGSMAATREGELEN

De minister benadrukt dat in het kader van de begrotingsopmaak 1995 slechts een beperkt aantal maatregelen genomen moest worden, die bovendien een geringe weerslag hebben.

Voor het **HOBU** bestond de opdracht erin de kloof tussen de werkelijke uitgaven zoals voorspelbaar op basis van de begroting 1994 en de in het HOBU-decreet van 31 augustus 1994 ingeschreven financieringsenveloppe te verkleinen. Op deze manier wordt de inwerkingtreding van het budgettaire luik van het HOBU-decreet op 1 september 1995 optimaal voorbereid. Om de uitgaven te beperken worden volgende maatregelen genomen : de extrawaarborglestijden voor het Pedagogisch Hoger Onderwijs worden gehalveerd, de reafectatieprocedure wordt verbeterd, in het hoger kunstonderwijs wordt de omkadering bevroren en voor de conservatoria worden de extra weddetoelagen éénmalig verminderd.

In alle onderwijsniveaus worden de **werkingsmiddelen** beperkt. Dit gebeurt enerzijds door de niet-indexering van het aandeel werking in de formule van artikel 2 van het lentedecreet van 31 juli 1990 en is anderzijds het gevolg van de bevroering van de leerlingenaantallen. De minister voegt eraan toe dat de berekeningsformule uit het lentedecreet aan herziening toe is – de geciteerde termijn van 5 jaar is verstreken – en dat het hem aangewezen lijkt de verhouding van

het aandeel van de loon- en werkingscomponenten in deze formule te herzien omdat deze formule de verschillende netten ongelijk behandelt.

Het budget voor **studietoelagen** wordt verminderd tot het niveau van de werkelijke behoeften. Dit betekent niet dat de beurzen worden verminderd, maar dat het oneigenlijk gebruik ingevolge de verfijnde reglementering wordt beperkt. De indexerings van de studiebeurzen, maatregel die in 1994 werd ingevoerd, blijft behouden. Het budget voor studiebeurzen kan eveneens verminderen omdat de tijdelijke extra budgettaire vraag ingevolge de invoering van de versnelde uitbetaling is weggefallen.

In het **DKO** wordt het inschrijvingsgeld vanaf 1 januari 1995 geïndexeerd, en dit met 1 jaar terugwerkende kracht. Hierdoor blijft het inschrijvingsgeld in reële termen gelijk.

Het krediet voor werkingsmiddelen van de **ARGO** kon met 112 miljoen verminderd worden ingevolge de afbouw van ARGO-scholen in de BSD.

Bij de **universiteiten** wordt een besparing gerealiseerd door de aangekondigde hervorming – in het onderwijsdecreet VI – van de financiering van de voortgezette academische opleidingen (VAO's). Hierbij worden de middelen voor de financiering van deze VAO's mee opgenomen in de basisfinanciering voor de universiteiten (cfr. infra).

Op het **structureel bijblad** wordt 100 miljoen bespaard dankzij een snellere en juistere uitbetaling van de wedden.

De minister vestigt er de aandacht op dat de begroting 1995 de eerste begroting sinds vele jaren is die geen speciale aandacht heeft voor het leerlingenvervoer. Niettemin blijft het leerlingenvervoer een probleem. Zo kan de minister op basis van het ingeschreven krediet voor 1995 geen bijkomende ritaanvragen voor het buitengewoon onderwijs financieren. De minister is ervan overtuigd dat de enige eerlijke en structurele oplossing voor de financiering van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs in enveloppefinanciering ligt. De minister hoopt op korte termijn dergelijk voorstel te kunnen formuleren. Voor de rest van het onderwijs ligt het probleem nog moeilijker omdat hier elementen als keuzevrijheid van onderwijs en het systeem van zonaal vervoer het vraagstuk nog compliceren. Het grootste deel van het budget leerlingenvervoer – 80 % – gaat echter naar het buitengewoon onderwijs.

De minister herinnert de Commissie eraan dat de controle van de ziekteverloven sinds 1 januari 1994 is toevertrouwd aan de privé-instelling MC Plus. Deze controle kwam 'traag' op gang, en uit het eerste deeltijds rapport – periode 1/1/1994 tot 15/6/1994 – kunnen de volgende gegevens worden geput. In totaal werden tussen 1 januari 1994 en 15 juni 1994 7.165 controles verricht, waarvan 575 resulteerden in vervroegde volledige hervattingen en 656 in vervroegde halftijdse hervattingen. De netto-winst bestaat uit een recuperatie van 27.574 dagen ziekteverlof. Het preventief effect van de versterkte controle naar de toekomst toe is echter moeilijk in te schatten.

D. ANALYSE VAN DE VERSCHILLENDE ONDERWIJSNIVEAUS EN -SECTOREN

1. Basisonderwijs

De minister herinnert in de eerste plaats aan het geringe aandeel van het basisonderwijs in de totale onderwijsbegro-

ting (cfr. Bijlage 1). Onderwijskundig is dit niveau echter van het grootste belang omdat hier de basis voor de vorming van de jongeren wordt gelegd.

De begroting 1994 vertoonde met het project zorgverbreding, het Forum basisonderwijs en de aangekondigde eindtermen basisonderwijs grote aandacht voor het basisonderwijs.

Voor het project zorgverbreding heeft op korte termijn veel weerklank gekregen. De spanning tussen het aantal aanvragen en het uiteindelijk aantal toegekende projecten vormt echter een probleem. De scholen worden geselecteerd en gerangschikt door de inspectie en de administratie basisonderwijs, en op basis van deze gegevens beslist de minister over de definitieve toewijzing. Het betreft hier dus geen politieke beslissingen, en dienstbetoon is uit den boze. Nochtans is er vanwege de scholen veel kritiek op deze toewijzingsprocedure gekomen. Een aantal klachten waren onterecht – bepaalde directies hadden nagelaten de betreffende omzendbrief te verspreiden – maar het grootste aantal klachten had betrekking op de selectieprocedure. Vele scholen begrijpen niet waarom zij niet geselecteerd werden, terwijl dit het vorig jaar bijvoorbeeld wel het geval was. De minister stelt dat budgettaire beperkingen aan de basis van de strenge selectie liggen. Bovendien werd voor het schooljaar 1994-1995 geopteerd voor minder begunstigden en meer lesuren per goedgekeurd project, terwijl in 1993-1994 werd gekozen voor de combinatie van meer begunstigden en minder lesuren.

Wetenschappelijk wordt het project zorgverbreding begeleid door de professoren J. Heene (RUG) en F. Laevers (KUL). Deze professoren hebben tevens een evaluatieopdracht gekregen.

Naar de toekomst toe is het duidelijk de bedoeling om dit project verder te zetten. Om de selectie te optimaliseren zullen de betrokken inspecteurs en ambtenaren een speciale vorming krijgen.

De minister is van mening dat het project zorgverbreding innoverend en toekomstgericht is omdat de financiering niet zuiver lineair gebeurt, maar tevens rekening houdt met kwaliteitscriteria. Volgens de minister dient in de toekomst meer in deze richting gedacht.

2. Buitengewoon onderwijs

Het betreft hier een belangrijke en vooral gevoelige sector, waar de laatste jaren geen besparingen op de omkadering werden getroffen.

De minister heeft volgende bedenkingen. In de eerste plaats is de omkadering van dit onderwijsniveau zeer ruim, en zijn er spijtig genoeg ook misbruiken. De continue stijging van het aantal leerlingen tijdens de laatste jaren – jaarlijks gemiddeld + 3 % in zowel kleuter-, lager- als technisch buitengewoon onderwijs – is zorgwekkend. Zo zouden volgens de laatste gegeven in het schooljaar 1994-1995 1.188 leerlingen meer in het buitengewoon onderwijs ingeschreven zijn dan in het schooljaar 1993-1994. Deze toename situeert zich vooral in de types 1 en 8 van het buitengewoon lager onderwijs.

Volgens de minister kunnen ten minste drie verklaringen voor deze continue stijging aangehaald worden. Er dient wellicht rekening gehouden met een feitelijke toename van het aantal gehandicapten – toename van 3 % is logisch en wiskundig beschouwd echter niet mogelijk – maar ander-

zijds mag ook de impact van de werfkracht van de scholen voor buitengewoon onderwijs en het feit dat er misbruik wordt gemaakt van de voorzieningen niet geminimaliseerd worden.

Volgens de minister stelt zich hier een belangrijk probleem omdat de continue stijging van het aantal leerlingen budgettair niet haalbaar blijft. Door de onmiskenbare misbruiken dreigen de betrokken scholen 'de kip met de gouden eieren te slachten'. Schooldirecties en PMS-centra dragen hier een grote verantwoordelijkheid.

3. OSP

Voor het hoger onderwijs is er een programmatiesticp, voor het secundair niveau wordt het aantal toekenningen beperkt. In totaal waren er voor het schooljaar 1994-1995 113 aanvragen voor nieuwe oprichtingen en 74 voor omvormingen van programma's. Na strenge advisering door de VLOR heeft de minister in totaal 15 nieuwe projecten en 33 omvormingen toegestaan.

De leidraad van de Vlaamse Regering bij deze selectie was om, binnen de budgettaire ruimte, ten eerste, overlappingen te vermijden, ten tweede enkel functioneel verantwoorde programmaties te aanvaarden — waarbij deze nieuwe programmaties de hervorming van het volwassenenonderwijs niet mogen hypothekeren — en ten derde een voorkeur te geven aan toekomstgerichte, arbeidsmarktgerichte studierichtingen.

De omvorming van het huidige OSP met een regelgeving en financiering afgeleid van het voltijds naar een modern slagkrachtig volwassenenonderwijs is een ingewikkelde en delicate operatie. Hierbij dienen volgende principes vervuld te worden :

- uitbouw netoverschrijdend tweede kansonderwijs ;
- modulaire uitbouw ;
- enveloppefinanciering ;
- nieuw personeelsbeleid : beperkt aantal statutaire personeelsleden en contractuelen ;
- programmatieprocedures ;
- ingrijpende rationalisatie.

Niettemin blijft het de bedoeling om tijdens de komende maanden een voorstel tot hervorming van het OSP voor te leggen. De coördinatie met VIZO en VDAB om overlappingen weg te werken en taakafspraken te maken blijft echter een levensgroot probleem (cfr . infra).

4. Deeltijds kunstonderwijs (DKO)

De minister herinnert aan de situatie van het DKO ten tijde van de budgetcontrole 1992. Men werd toen geconfronteerd met een stijging van het aantal leerlingen en een stijging van het aantal BFT's.

Tijdens het schooljaar 1992-1993 werd een 'ontradingscampagne' gelanceerd, gepaard gaande met een verhoging van de inschrijvingsgelden voor het DKO en een beperking van de aanwendingspercentages voor het DKO. Uitgangspunt was het streven naar een evenwicht tussen de noodzaak aan kunstzinnige vorming van de jongeren en de beheersing van het budget.

Sindsdien lijkt de evolutie van het leerlingenaantal en van de omkadering onder controle — cfr. Tabel 2.

Tabel 2 : Evolutie van leerlingenaantallen en BFT's in het DKO, 1991-1995

Begrotingsjaar	Leerlingen	telling	BFT's
1991	119.757	1/10/89	2.735
1992	122.192	1/10/90	2.920
1993	131.246	1/10/91	2.992
1994	131.033	1/10/92	3.006
1995	128.141	1/02/94	2.975

5. Basiseducatie

De minister merkt op dat deze begrotingspost sinds 1992 de grootste stijging heeft gekend. In 1992 bedroeg het budget 275 miljoen, in 1995 458 miljoen, wat neerkomt op een stijging met 66 %. Parallel hiermee steeg het aantal deelnemers van 582.000 in 1992 naar 700.000 in 1995.

De minister is van mening dat de basiseducatie een voorbeeldfunctie kan hebben voor de rest van het onderwijs, en dan vooral voor het secundair onderwijs. Dit geldt met name voor de afstandelijke besturing, het systeem van enveloppe-financiering en het eigen personeelsbeleid.

Toch stelt de minister vragen bij de respectieve verantwoordelijkheden van het departement en van het Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie (VOCB) : werd niet te veel macht en bevoegdheden afgestaan aan VOCB ? Welke is nog de rol van het departement in de basiseducatie ?

6. Migrantenplan en kansarmoede

De minister herinnert eraan dat tijdens het schooljaar 1991-1992 de start werd gegeven voor het geïntegreerd, volwaardig en grootschalig migrantenplan. Dit plan steunde op 4 pijlers : Nederlandse Taal, onderwijsvoorrang, Onderwijs Eigen Taal en Cultuur (OETC) en intercultureel onderwijs.

De evaluatie van dit beleid zal tijdens dit schooljaar gebeuren. Hierbij zullen zowel wetenschapslui van het HIVA, de VLOR, de inspectie als het departement onderwijs betrokken worden. De minister is graag bereid de resultaten van deze evaluatie aan de Vlaamse Raad mee te delen.

De non-discriminatieverklaring van 15 juli 1993 vertoont 2 luiken : een meer evenredige aanwezigheid van migrantenleerlingen in alle scholen en een meer bewuste houding inzake non-discriminatie in het hele onderwijsgebeuren, en dit in alle scholen.

Momenteel wordt de non-discriminatieverklaring in 5 pilotgemeenten – Genk, Houthalen, Willebroek, Sint-Niklaas en Mechelen – uitgetest. Er bestaan bewaarde maatregelen inzake omkadering voor concentratiescholen, op basis van een valabel actieplan. PMS-centra verzorgen de omscholing van interculturele medewerkers.

7. Hoger onderwijs buiten de universiteit (HOBu)

Na de goedkeuring van de HOBu-decreten vormt de implementatie van de decreten het belangrijkste actiepunten. Dit behelst onder meer ordentelijke fusies – begeleiding van het fusieproces – vormgeving van de departementen, het maken van financiële prognoses en het ontwikkelen van een adequaat personeelsbeleid, namelijk wie waar in te zetten.

Dit zijn opdrachten voor de inrichtende machten van de hogescholen, maar de overheid zet middelen in om het fusieproces te begeleiden.

De overheid moet evenwel nog belangrijk regelgevend werk verrichten, vooral in de sfeer van het personeelsstatuut. Het betreft hier onder meer de vaststelling van salarisschalen van onderwijzend administratief en technisch personeel, het uittekenen van de loopbaanstructuur van het ATP, het opstellen van concordantietabellen, enz.

De hogescholen verwachten ook financiële duidelijkheid, namelijk hoe groot hun financiële enveloppe zal zijn.

Budgettair dient ook voorzien in de veralgemening van de sociale voorzieningen voor het HOBU.

8. Universitair onderwijs

In de toespraken van de rectoren bij de opening van het academiejaar werd vooral de nadruk gelegd op volgende punten. In de eerste plaats waren er de triomfbulletins over het aantal generatiestudenten. De definitieve cijfers hierover zullen pas op 1 februari 1995 bekend zijn, maar het is alleszins duidelijk dat er een stijging valt te noteren van het aantal studenten in de menswetenschappen en de geneeskunde, en een daling van het aantal kandidaten 'burgerlijk ingenieurs en economen'. De vraag naar hervorming en financiering van de academische lerarenopleiding, het budgettair keurslijf van de universiteiten – indexering volgt vergrijzing niet – en het probleem van de 'volledige universiteit' waren andere aandachtspunten bij de recente opening van het academiejaar.

De minister formuleert in dit verband de volgende bedenkingen. Indien het stijgend aantal inschrijvingen aan de universiteiten wordt bevestigd, stelt zich de vraag naar de impact hiervan op de HOBU-instellingen. Aangezien vooral de 'zachte' afdelingen van de universiteiten meer aantrekkingskracht blijken uit te oefenen, is het niet ondenkbaar dat het aantal HOBUstudenten zou dalen. Deze zachte richtingen worden immers in het HOBU niet aangeboden. Daar tegenover staan de optimistische geruchten over de evolutie van de studentenaantallen in het pedagogisch en paramedisch hoger onderwijs.

Volgens de minister moet het universitair aanbod bespreekbaar gemaakt worden. En dit geldt met name voor kleinere universiteiten als KUB, KULAK en LUC. Voor de Universiteit Antwerpen stelt zich de vraag of een los confederaal model dan wel grotere eenheid en integratie te verkiezen zijn. Taakafspraken en rationalisatie van het aanbod – niet enkel in de VAO's, maar ook in de basisopleidingen – zijn alleszins aangewezen.

Het begrip 'volledige universiteit' is voor de minister in de eerste plaats een kwalitatief begrip, wat betekent dat de volheid van decretale opdrachten – academisch onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening – gerealiseerd moet worden. 'Volledige universiteit' in de zin van het aanbod van alle studiegebieden is volgens de minister niet langer haalbaar. Wat de huisartsenopleiding betreft, kondigt de minister aan dat gesprekken met de ministers J. Santkin en M. Lebrun in het vooruitzicht gesteld zijn. De minister wijst erop dat hijzelf en minister M. Lebrun inzake numerus clausus op dezelfde golflengte zitten, en dat het niet uitgesloten is dat beiden tot een akkoord komen indien een globaal akkoord met minister J. Santkin niet haalbaar is.

9. Lerarenopleiding

De minister is van mening dat na het advies van de VLOR, de diverse reacties van inrichtende machten en vakbonden en het breed maatschappelijk debat dat op de eerste discussienota van de minister is gevolgd, vooruitgang in het dossier zich opdringt.

De krachtlijnen van de aangekondigde beleidsnota kunnen als volgt samengevat worden :

- beperking van de hervorming van de lerarenopleiding tot de basisopleiding, dus met uitsluiting van begeleiding en navorming ;
- lerarenopleiding én in de multisectorale hogescholen én in de universiteiten ;
- beroepsprofiel leerkracht : evolutie van polyvalente leerkracht naar gespecialiseerde leerkracht ;
- geen studieduurverlenging, wel méér aandacht voor permanente vorming, in-servicetraining ;
- financiering van de academische lerarenopleiding.

De minister deelt ook de resultaten van de doorlichting van de onderwijzersopleiding in Vlaanderen door de inspectie hoger onderwijs mee. Deze resultaten kunnen als volgt samengevat worden :

- zelden heldere beroepsopleidingsprofielen ;
- zwakke programmabewaking ;
- geen bijscholingsbeleid ;
- te veel versnippering ;
- zwakke stagebegeleiding ;
- didactisch materiaal : ondergebruikt.

Niettemin zijn er volgens de inspecteur-generaal toch een groot aantal instellingen die gevolg geven aan de aanbevelingen. De toestand mag dus niet gedramatiseerd worden, temeer omdat vele scholen bereid zijn aan kwaliteitsverbetering te werken.

10. Internationalisering van het onderwijs

Internationalisering dringt zich zowel in Europees als in internationaal verband op en is een belangrijk kwaliteitsbepalend element voor het Vlaamse onderwijs.

Momenteel is de Vlaamse aanwezigheid in internationaal verband te gering en worden de verschillende initiatieven onvoldoende gecoördineerd. Dit heeft een verregaande versnippering tot gevolg.

De Vlaamse universiteiten doen grote inspanningen om tot internationale samenwerking te komen, bij de HOBUScholen zijn de inspanningen zeer ongelijk. Zo hebben sommige HOBUScholen in het geheel geen internationale contacten.

In de toekomst zal de minister opteren voor een selectieve ondersteuning en voor een duidelijke sturing in de richting van een beperkt aantal landen, waarbij China, Zuid-Afrika en Rusland bevoorrechte partners zijn.

Vlaanderen moet ook zijn participatie in de Europese programma's verder zetten. Hier is de vraag of het Vlaamse lobbywerk wel efficiënt genoeg is.

Tenslotte wijst de minister op het belang van de samenwerking met Nederland. De ambtelijke samenwerking verloopt optimaal, maar er blijven nog belangrijke knelpunten. Tot de belangrijkste behoren :

- de toegang van de Havisten tot het HOBu ;
- het onevenwicht in studentenstromen, cfr. Nederlandse studenten die in Vlaanderen geneeskunde komen studeren ;
- onvoldoende betrokkenheid van Vlaamse HOBu-scholen ;
- de gelijkwaardigheid van diploma's.

II. Studietoelagen

De minister wijst erop dat de beursbedragen voor kotstudenten in 1994 met 4 % en voor spoor- en agglomeratiestudenten met 2 % geïndexeerd werden.

De beheersmaatregelen voor een snellere uitbetaling van de studietoelagen – ingezet in 1992 – werpt vruchten af. Dit betekent dat gewettigde en correcte aanvragen die tijdig ingediend worden, voor december uitbetaald worden.

De status quaestionis van de dossiers die op 17 oktober 1994 in behandeling waren, werd samengevat in Tabel 3.

Tabel 3 : Status quaestionis behandeling dossiers (17 oktober 1994)

Onderwijsniveau	Ingediende aanvragen	Nagezien
Secundair onderwijs	24.213	17.002
Hoger onderwijs	88.976	29.517

Tegenover het schooljaar/academiejaar 1993-1994 lijkt er een vermindering van het aantal aanvragen te zijn.

De minister benadrukt dat een juiste en tijdige uitbetaling van de studietoelagen niet alleen sociaal maar ook politiek zeer belangrijk is. De geloofwaardigheid van de verklaringen van de politici inzake klantvriendelijkheid van de ambtenaren en de dienstverlening van administraties vinden hierin immers een belangrijke toetssteen.

E. WERKINGSJAAR 1994-1995

Voor het werkingsjaar 1994-1995 kondigt de minister volgende actiepunten aan.

1. Decretale initiatieven

a) Hervorming van de lerarenopleiding (cfr. supra)

b) Oprichting van onderhandelingscomités in het vrij gesubsidieerd onderwijs, en dit in uitvoering van de tweede Vlaamse CAO en ter vervanging van de ondernemingsraden. Dit is de eerste stap in het kader van de uitbouw van een tegenmacht in de instellingen zelf. De knelpunten in deze onderhandelingen betreffen vooral :

- de bevoegdheden van de comités ;
- de overlapping met de bevoegdheid van de participatieraden ;
- de plaats van de syndicale afvaardiging.

c) 'Nieuwe' schoolpactwet. Bedoeling is de basiswetgeving van het Vlaamse onderwijs, onder meer de schoolpact te herschrijven, dit wil zeggen te moderniseren – aanpassen aan de toestand na de communautarisering van het onderwijs en aan de evoluties na 1959 – te coördineren – verspreide wetgeving samenbrengen – en te vereenvoudigen. Hier be-

treffen de knelpunten de kernbegrippen uit de schoolpact-wet :

- vrije keuze ;
- confessioneel — niet-confessioneel ;
- karakter van een school ;
- de plaats van methodenscholen ;
- leerlingenvervoer.

De herschrijving past in het algemeen beleid van de Vlaamse regering dat gericht is op vereenvoudiging van de regelgeving, klantvriendelijkheid en verhoging van de rechtszekerheid.

d) Decreet basisonderwijs. Bedoeling is ook hier de regelgeving te moderniseren, coördineren en vereenvoudigen. Hier is het gevoelig knelpunt het prestatiestelsel in het basisonderwijs.

e) Decreet volwassenenonderwijs. De moeilijkheden in dit verband werden hierboven geschetst, namelijk :

- modulaire uitbouw ;
- aanwezigheid van de netten in het veld ;
- programmatieprocedures ;
- personeelsstatuut : statutairen en contractuelen ;
- uitbouw tweede kansonderwijs.

De minister kondigt aan dat hij het initiatief heeft genomen om de hoofdverantwoordelijken van de koepels de vraag voor te leggen of men werkelijk bereid is het volwassenenonderwijs te hervormen en of de koepels vragende partij zijn voor een diepgaande hervorming.

f) Eindtermen eerste graad secundair onderwijs : Status quaestionis. Het ontwerp van de DVO kent volgende knelpunten :

- geschiedenis ;
- wiskunde, namelijk moderne wiskunde ;
- hoeveelheid eindtermen — nog ruimte voor invulling door de inrichtende machten ?
- maatschappelijk debat.

Momenteel buigt de Raad voor het Secundair Onderwijs van de VLOR zich over het ontwerp. De minister verwacht dat het ontwerp van decreet medio 1995 door de Vlaamse Raad in behandeling genomen kan worden.

Tot besluit deelt de minister mee dat de grondige evaluatie en de herziening van de decreten rechtspositie onderwijzend personeel voorlopig uitgesteld wordt. Ooit zal deze herziening echter moeten gebeuren :

- er is dringend behoefte aan echte evaluatie van het personeel ;
- de scholen hebben inzake personeelsaangelegenheden nood aan meer beleidsruimte ;
- vereenvoudiging : de vragen naar herziening van punctuele aangelegenheden door inrichtende machten en vakbonden zijn talrijk geworden.

2. Nieuwe Vlaamse CAO ?

De minister wijst erop dat reeds twee Vlaamse CAO's werden afgesloten : deze van 1990-1992 en deze van 1993-1994. De tweede CAO bevatte onder meer de volgende bepaling : 'Met het oog op een volgende conventie worden vóór het einde 1994 besprekingen aangevat'. Het Globaal plan van Dehaene bepaalt echter dat er 'geen algemene wedde- of loonsverhogingen in 1995 en 1996' mogelijk zijn. De

vraag rijst of er eventueel ruimte is voor beperkte selectieve weddeaanpassingen en/of voor het wegwerken van anomalieën. Dit is onduidelijk.

Een nieuwe CAO is dé gelegenheid om kwalitatieve eisen aan de agenda te plaatsen. De doelstelling moet zijn : 'verstikkende gelijkheid in scholen wegwerken'. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan :

- een soepeler prestatiebeleid, met autonomie voor directies om dit in te vullen, na overleg in onderhandelingscomités ;
- vormen van selectieve verloning zoals premies, en hierbij kan verwezen worden naar het ambtenarenstatuut van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ;
- vormen van enveloppefinanciering na geleidelijke afschaffing van het huidige omkaderingsmechanisme voor bijvoorbeeld studiemeesters, onderdirecteurs, werkplaatsleiders, enz.

3. Secundair onderwijs

Tijdens het schooljaar 1994-1995 wordt de eenheidsstructuur voltooid. De minister wijst erop dat dit is kunnen gebeuren in relatieve rust, zowel inzake omkadering als regelgeving. Tijdens de volgende periode moet de aandacht gaan naar :

- uitbouw van samenwerkingsverbanden, ook netoverstijgend ;
- vermindering van het aantal studierichtingen ;
- rationalisatie van het aanbod - studierichtingen én scholen - in uitvoering van onder meer de besluiten van de staten-generaal TSO, BSO ;
- betere samenwerking onderwijs-bedrijfsleven.

Tevens is bijzondere aandacht vereist voor :

- grotere autonomie van secundaire scholen inzake prestatiestelsel leerkrachten, verloning, algemeen personeelsbeleid ;
- vormen van enveloppefinanciering.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

A. ALGEMENE BEDENKINGEN

De heer L. Pierco kan het appreciëren dat de minister er ook dit jaar in geslaagd is het schooljaar in alle rust te doen beginnen. Hij is het er ook mee eens dat de minister er over het algemeen goed in slaagt de sociale vrede in het onderwijs te bewaren. De spreker vraagt zich echter af of de minister hier ook met de invoering van nieuwe systemen van verloning ingevolge de inwerkingtreding van onderwijs-CAO II nog in zal slagen. De heer L. Pierco wijst ook op enkele belangrijke knelpunten in het onderwijsbeleid, met als belangrijkste de hoge uitgaven en het probleem van de pré-pensionitis (cfr. infra) .

De heer C. Moors neemt akte van het feit dat de minister dit jaar geen nieuwe initiatieven lanceert. Anderzijds dient erop gewezen dat het honoreren van vroeger gelanceerde initiatieven - 'bijzondere programma's' - een belangrijke druk op de begroting legt. Dit is bijvoorbeeld het geval voor

het project basiseducatie, waarvoor in 1995 reeds 500 miljoen wordt voorzien, en voor de verschillende projecten rond integratie van migranten. De spreker wijst erop dat in de toekomst niet op elke 'momentele' behoefte ingegaan kan worden, omdat duidelijk blijkt dat dergelijke initiatieven budgettair uit de hand dreigen te lopen.

Dezelfde spreker wijst erop dat het aantal leerlingen in het lager onderwijs weliswaar daalt, maar dat het aantal in het secundair en het hoger onderwijs, de duurste vormen van onderwijs, nog toeneemt. Dit verklaart meteen waarom de totale begroting voor onderwijs niet gedaald, maar integendeel nog gestegen is.

De heer J. Tavernier vraagt in hoeverre de minister rekening heeft gehouden met de opmerkingen van het Rekenhof, onder meer dat alle budgetten inzake migrantenondersteuning gegroepeerd zouden moeten worden.

Ingaande op deze laatste vraag antwoordt de minister dat dit de verantwoordelijkheid van de minister van Begroting is. Hij voegt eraan toe dat de minister van Begroting een aantal technische amendementen zal indienen om aan deze opmerkingen tegemoet te komen.

De minister stelt dat de zogenaamde 'bijzondere programma's' jaarlijks geëvalueerd moeten worden.

B. HET AANDEEL VAN DE ONDERWIJSBEGROTING IN DE TOTALE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De heer L. Pierco is van mening dat het aandeel van onderwijs in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap alleszins niet meer mag toenemen. Volgens de spreker is enveloppefinanciering voor het ganse onderwijsveld de enige methode om het budget in de hand te houden, en dit met het recente HOBUDecreet als voorbeeld.

De heer L. Appeltans is het ermee eens dat onderwijs veel middelen opslorpt, maar dit is volgens hem verantwoord omdat onderwijs van uitzonderlijk belang is voor de gemeenschap. Het aandeel van de Vlaamse onderwijsbegroting in de totale begroting benadert het OESOgemiddelde, en er is dan ook geen reden om de middelen voor onderwijs te beperken. De spreker benadrukt dan ook dat hij het niet eens is met de recente stelling van het VEV, namelijk dat het aandeel van onderwijs in de totale Vlaamse onderwijsbegroting te hoog is en moet dalen.

De heer L. Appeltans pleit wel voor een meer doelmatige aanwending van de middelen, en voor een rechte trekking van de verhoudingen in uitgaven voor het secundair en het basisonderwijs. Kwaliteitsbewaking is voor hem prioritair. De heer C. Moors sluit zich aan bij de bedenkingen van de heer L. Appeltans. Het aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse gemeenschap is reeds gedaald van 48 % tot 44 %, en het kan niet de bedoeling zijn om dit aandeel nog verder te doen dalen, zelfs indien mocht blijken dat het Vlaams onderwijs iets duurder mocht zijn dan het Europees gemiddelde. In Vlaanderen zijn een aantal uitgaven in de begroting onderwijs opgenomen die in andere landen in andere begrotingen worden ingeschreven. Zo ressorteren de PMS-centra en de uitgaven voor studiemeesters en administratieve omkadering in Duitsland niet op het budget van onderwijs. Hierdoor dreigt een scheef trekking van internationale vergelijkingen van onderwijsbudgetten. Anderzijds dreigt de afbouw van het budget voor onderwijs zich,

zoals in Nederland, te weerspiegelen in een toename van de sociale kost – spijsbelen, drugsgebruik.

De spreker is wel van mening dat schaalvergroting als middel tot kostenbeheersing voor het secundair onderwijs gestimuleerd moet worden.

De heer J. Tavernier wijst op de grote last die de onderwijsbegroting op de Franse gemeenschapsbegroting legt, en hij vraagt of Vlaanderen in de nabije toekomst ook met een dergelijke last bedreigd wordt.

Ingaande op deze laatste vraag, antwoordt de minister ontkennend. In de eerste plaats zijn de begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest samengesmolten, waardoor het aandeel van de onderwijsbegroting minder zwaar weegt dan in de Franse Gemeenschap het geval is. Bovendien is het moment aangebroken dat het mechanisme van de financieringswet in het voordeel van Vlaanderen gaat spelen, waardoor extra middelen voor Vlaanderen gegenereerd worden.

De minister is het ermee eens dat het financieringssysteem van het onderwijs alleszins in de richting van enveloppefinanciering moet evolueren. Dit betekent meteen schaalvergroting, ook voor het basis- en secundair onderwijs. Middelen en personeel zullen alleszins op een hoger niveau dan dat van de individuele school beheerd moeten worden. Het draagvlak van de klassieke scholengemeenschap is volgens de minister nog niet groot genoeg. Dit betekent meteen dat ook het statuut van het personeel herzien zal moeten worden.

De minister is het volmondig eens met de sprekers die het huidige budget voor onderwijs wensen te verdedigen. Gezien het belang van het onderwijs voor de maatschappij in zijn geheel is dit bedrag niet te hoog, en dit bedrag mag blijven evolueren met het Bruto Geografisch Produkt van Vlaanderen. Deze stelling moet door de raadsleden ook naar de buitenwereld toe verdedigd worden. Zoals de commissieleden, neemt ook de minister formeel afstand van verklaringen van het VEV ter zake, en hij verwijst in dit verband naar zijn algemene uiteenzetting.

De rechtekking van de verhouding tussen de uitgaven voor personeel en werking is een moeilijk probleem, waaraan verschillende aspecten verbonden zijn. Het vergt in de eerste plaats een mentaliteitswijziging, niet in het minst vanwege de vakbonden. In dit verband kan ook de discussie over de draagwijdte van de term 'keuzevrijheid' niet uit de weg gegaan worden. Er zal een consensus moeten groeien over de problematiek van de uitbreiding van het aanbod en het minimum aantal studenten dat hiervoor vereist is. Men zal ook moeten nagaan of bepaalde richtingen niet eerder onder het TSO dan onder het ASO thuishoren. Deze discussiepunten hebben belangrijke budgettaire effecten, en zijn bepalend voor de evolutie van de personeelskost. Enveloppefinanciering zou alleszins een belangrijke stap voorwaarts betekenen, getuige de ervaring met de universiteiten.

C. DE PROBLEMATIEK VAN DE WERKINGSMIDDELEN VAN HET ONDERWIJS

De heer L. Martens vestigt de aandacht op de structurele benadeling van het vrij onderwijs voor wat de verdeling van de werkingskredieten betreft. De basis hiervoor werd gelegd in de formule voor de berekening van de werkingskredieten zoals vastgelegd in het lentedecreet van 31 juli 1990 – onderwijsdecreet II. In dit decreet werd de historische benadeling van het vrij onderwijs ter zake immers gebetonneerd. Boven-

dien werd de formule uit het onderwijsdecreet II nooit correct uitgevoerd. Elk jaar werd een extra besparing opgelegd, wat voor het reeds benadeelde vrij onderwijs extra zwaar valt. Tenslotte wordt het probleem met de dag prangender omdat aan de scholen systematisch meer lasten worden opgelegd. De spreker citeert de toename van allerlei heffingen, de bijdrage in de kosten van het leerlingenvervoer en het stijgend aandeel van de scholen in de aangelegde reserves voor scholenbouw. Deze extra kosten wegen voor het vrije net nogmaals zwaarder omdat het meer leerlingen telt – 84 % van de totale schoolbevolking. De spreker pleit voor een structurele oplossing voor deze scheeftekening ten nadele van het vrij onderwijs.

Tegelijkertijd spoort hij de minister er toe aan om op relatief korte termijn – bijvoorbeeld 5 jaar – de verhouding tussen het aandeel van de personeelskosten en de werkingsmiddelen in de totale onderwijsbegroting recht te trekken.

De minister verwijst in dit verband naar zijn algemene toelichting (I.B.4.).

D. DE PROBLEMATIEK VAN TEWERKSTELLING IN HET ONDERWIJS IN BREED PERSPECTIEF : VERGRIJZING, VROEGTIJDIGE UITTREDING EN DE SITUATIE VAN DE JONGE LEERKRACHTEN

De heer L. Pierco wijst op het probleem van de vergrijzing van het onderwijzend personeel en de hiermee samenhangende plaag van de pré-pensionitis. Volgens hem moeten er in dit verband dringend structurele maatregelen genomen worden omdat het geen zin heeft gedemotiveerde leerkrachten nog in dienst te houden. Dergelijke maatregelen zouden tegelijkertijd een opening creëren voor de jonge leerkrachten. Ook de heer J. Eeman vraagt dat er meer mogelijkheden tot soepele uitstapmogelijkheden voorzien zouden worden.

De heer L. Appeltans merkt op dat er een grote discrepantie bestaat tussen enerzijds het overaanbod aan leerkrachten zoals genoteerd bij de VDAB, en anderzijds de vraag vanwege directies naar leerkrachten. Hij pleit voor een betere samenwerking tussen VDAB en scholen, en concreet stelt hij voor dat de VDAB lijsten van beschikbare leerkrachten ter beschikking van het departement en de scholen zou stellen. Dit zou volgens hem een belangrijk hulpmiddel kunnen zijn om de vraag naar en het aanbod van leerkrachten beter op elkaar af te stemmen.

Hierbij aansluitend hangt de heer C. Moors een pessimistisch beeld op van de situatie van de jonge afgestudeerden, en van de jonge leerkrachten in het bijzonder. Studierichtingen zoals burgerlijk ingenieur en economie die traditioneel een vrij hoge kans op werkgelegenheid boden, bieden vandaag geen werkzekerheid meer omdat de afzetmarkt is toegeslibd. En deze trieste situatie geldt nog veel meer voor jonge leerkrachten : zowel in het lager als het secundair onderwijs is de toestand vrij uitzichtloos. De spreker is het dan ook niet eens met de heer L. Appeltans, namelijk dat directeurs vakatures zouden hebben die onbeantwoord blijven. Volgens de heer C. Moors betreft het hier enkel korte interims van 10 of 14 dagen die voor jonge leerkrachten geen enkel perspectief op een vaste betrekking bieden.

Volgens de spreker is het totaal onrechtvaardig dat in de privé-sector oudere werknemers worden afgestoten ten voordele van jongeren, en dit grotendeels ten laste van de staat – prépensioen – terwijl de staat voor zijn eigen werknemers uit het departement onderwijs dergelijke vervroegde uittre-

ding slechts op kleine schaal toelaat. De heer C. Moors dringt er bij de minister op 'aan dat hij met de federale overheid gesprekken zou aangaan om ook in het onderwijs de vervroegde oppensioenstelling op grote schaal mogelijk te maken en aan te moedigen. Enkel op die manier kan een einde gesteld worden aan de uitzichtloze toestand van de jonge leerkrachten.

De heer L. Appeltans kan zich in grote mate aansluiten bij dit betoog. Volgens hem moet de afgestudeerden een hoopvol toekomstperspectief geboden worden. De heer R. Swinnen stelt dat hier een belangrijke taak is weggelegd voor de instellingen die de lerarenopleiding verzorgen. Zij mogen hun opdracht niet langer eng interpreteren : het is hun taak om de studenten erop attent te maken dat zij niet noodzakelijkerwijs in het onderwijs terecht zullen komen. Zo dienen zij meer aandacht te besteden aan sollicitatie-training.

De heer J. Tavernier stelt dat de toestand van het onderwijsend personeel niet gedramatiseerd mag worden. De verstarring vormt inderdaad een bedreiging, maar volgens de spreker mag hier niet aan toegegeven worden en dient naar creatieve oplossingen inzake tewerkstellingsmogelijkheden in het onderwijs gezocht. Anderzijds dient erkend dat het niveau van verloning in het onderwijs niet slecht is. De heer R. Swinnen treedt de spreker bij in deze analyse. Hij stelt dat over de tewerkstelling in het onderwijs in vorige decennia dikwijls ten onrechte een verbloemd beeld wordt opgehangen. Anderzijds mag de aantrekkingskracht van het onderwijs niet enkel bepaald worden door de relatief gunstige verloning. Onderwijs moet in de eerste plaats een roeping blijven.

De heer J. De Meyer vestigt er de aandacht op dat de Vlaamse regering in uitvoering van CAO-11 op 20 april 1994 een besluit goedgekeurd heeft betreffende de deeltijdse terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen voor personeelsleden van het onderwijs en van de psyche-medisch-sociale centra.

Twee bepalingen in het besluit blijken nu de toepassing van het besluit in de praktijk fel te bemoeilijken

- de bepaling dat de personeelsleden deeltijds terbeschikking gesteld wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen moeten worden vervangen door een personeelslid dat ter beschikking is gesteld en nog niet werd gereffecteerd of wedertewerkgesteld (artikel 2) ;
- de bepaling dat de deeltijdse terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen op 1 januari of 1 april aanvangt (artikel 8).

Voor veel personeelsleden vormen deze bepalingen een ernstige hinderpaal om in dit stelsel van deeltijdse terbeschikkingstelling te stappen.

De spreker vraagt hoeveel personeelsleden op dit ogenblik van dit stelsel genieten, en of er in het kader van de herverdeling van de arbeid geen aanpassing kan worden overwogen om meer mensen van dit stelsel te kunnen laten genieten, bijvoorbeeld door voor de vervanging ook tijdelijke personeelsleden in aanmerking te laten komen.

De heer J. Eeman vraagt hoeveel leerkrachten reeds meer dan 10 jaar werkzaam zijn in het onderwijs en toch niet benoemd zijn.

Mevrouw A. Leysen vraagt in hoeverre initiatieven voor 'outplacement' in het onderwijs succesvol zijn.

Ingaande op de vraag van de heer J. De Meyer antwoordt de minister dat de CAO 1993-1994 inderdaad slechts in een

zeer beperkte mate in vroegtijdige uittreding uit het onderwijs voorziet. De minister verklaart dat hij niet over de nodige financiële middelen beschikt om pré-pensionering op grote schaal te promoten en aan te moedigen, en dat pré-pensionering op kosten van de gemeenschap indruist tegen de principes en de geest van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989. De minister voegt eraan toe dat de vakbonden steeds geweten hebben dat de CAO 1993-1994 slechts zeer beperkte mogelijkheden op het vlak van pré-pensionering voorziet. Niettemin waren zij tevreden dat het principe van de vroegtijdige uittreding ingeschreven werd.

De door het lid gevraagde cijfergegevens kunnen als volgt samengevat worden. In het basisonderwijs heeft tot nu toe niemand beroep gedaan op het stelsel van vervroegde uittreding – ook al omdat men voor dit onderwijstype eerder met een tekort dan met een overschot aan leerkrachten kampt – in het secundair onderwijs 20 personen, in het hoger onderwijs 2 personen. De minister voegt eraan toe dat dit beperkt aantal beantwoordt aan de beperkte mogelijkheden die in de CAO ingeschreven waren.

De minister is het eens met de opmerkingen van de heren J. Eeman, L. Pierco en C. Moors, namelijk dat er meer mogelijkheden tot vroegtijdige uittreding voorzien moeten worden. Het is inderdaad niet vanzelfsprekend dat een kleuteronderwijzeres van 55 jaar niet de kans krijgt om vroegtijdig uit te stappen ten voordele van een jonge leerkracht. Vooral het argument van de heer C. Moors, namelijk dat vroegtijdige uittreding in de privé-sector wél mogelijk is, en dit grotendeels ten laste van de federale overheid – brugpensioenen – is volgens de minister een overtuigend argument om vanwege de federale overheid ook speciale inspanningen voor de vroegtijdige uittreding van het onderwijzend personeel te vragen. En dit geldt des te meer omdat de federale regering momenteel bijzondere inspanningen inzake tewerkstelling wil doen. De minister belooft de Commissie dan ook formeel dat hij met de federale regering contact zal opnemen om een speciale inspanning voor het grootste bedrijf van het land, namelijk het onderwijs, mogelijk te maken. De minister wijst er echter nogmaals op dat de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 in principe niet toestaat dat de gemeenschappen en gewesten stelsels van pré-pensioenen kunnen financieren.

Wat de vraag van de heer L. Appeltans betreffende een betere samenwerking tussen onderwijs en VDAB betreft, antwoordt de minister dat hij de VDAB zal vragen om op regelmatige tijdstippen lijsten van beschikbare leerkrachten en hun diploma aan de schooldirecties over te maken. De heer C. Moors vraagt dat de minister op basis van de gegevens van de VDAB ook meer inzicht in de problematiek van jonge leerkrachten zou pogen te verwerven. Dit is bijvoorbeeld mogelijk door gegevens over de datum van afstuderen, het behaalde diploma en het aantal jaren dat men zich reeds als werkzoekende in het onderwijs opgeeft, naast elkaar te leggen.

De minister is het ermee eens dat het overaanbod aan jonge leerkrachten een ernstig probleem vormt. Dit overaanbod kan voor een groot deel verklaard worden door het feit dat de studiekeuze van jongeren meestal niet op een rationele basis gebeurt. Maar zelfs indien deze keuze rationeel, en dus in samenhang met de toestand op de arbeidsmarkt zou gebeuren, is de kans klein dat de toestand op de arbeidsmarkt op het moment dat de jongeren afstuderen analoog is aan de toestand toen zij hun studies aanvatten. Een goed voorbeeld van irrationele studiekeuze betreft het feit dat het aantal studenten filosofie dit jaar verdrievoudigd blijkt te zijn, ter-

wijl de maatschappij wellicht geen nood heeft aan een verdrievoudiging van het aantal filosofen. Anderzijds is er een daling van het aantal studenten-ingenieurs, terwijl de werkloosheid onder ingenieurs marginaal blijkt te zijn.

De spanning op de arbeidsmarkt die voor alle diploma's geldt, zal in de toekomst meer en meer opgevangen worden door de keuze voor een tweede diploma. En dit geldt ook voor de jonge leerkrachten : velen onder hen zullen een tweede, niet op het onderwijs gericht diploma halen, en op termijn buiten het onderwijs terecht komen. Dit fenomeen doet zich trouwens reeds voor. Zo zijn momenteel reeds veel licentiaten geschiedenis en filologen in het bank- en bedrijfswezen tewerkgesteld. Dit betekent meteen dat de opleiding die aan de universiteiten wordt verstrekt, niet té specialistisch mag zijn.

De minister geeft toe dat de situatie van de jonge leerkrachten die hopen op duurzame tewerkstelling in het onderwijs zeer prangend is geworden. Een openvolging van al dan niet langdurige interims kan bezwaarlijk als een interessant toekomstperspectief worden beschouwd. Bovendien is er de financiële onzekerheid, die waarschijnlijk nergens groter is dan in het onderwijs. In dit verband lanceert de minister een denkpiste die de jonge leerkrachten alleszins meer perspectief zou geven. Hij suggereert met name dat jonge leerkrachten de kans zouden krijgen om – bijvoorbeeld op jaarbasis – toe te treden tot een 'pool' van leerkrachten, waarbij het niet uitgesloten zou zijn dat men gedurende dat jaar van school zou moeten veranderen, maar waarbij de financiële zekerheid alleszins gewaarborgd zou zijn. De minister is bereid deze denkpiste verder uit te werken.

De minister is echter van mening dat het probleem van tewerkstelling en aantrekkingskracht van het onderwijs in het algemeen niet gedramatiseerd mag worden. Zo neemt het aantal studenten van het PHO de laatste jaren systematisch toe, en dit ondanks de moeilijke toestand van de huidige afgestudeerden. Dit hangt wellicht samen met het feit dat de verloning in het onderwijs niet slecht genoemd kan worden. De minister is het ermee eens dat de onderwijzersfiguur van enkele decennia geleden te veel geïdealiseerd wordt.

Ook het syndroom van de 'burn out' mag niet gedramatiseerd worden. Het is vandaag de dag 'in' om als leerkracht 'burned out' te zijn, en leerkrachten die dit niet blijken te zijn, worden eerder als een curiosum beschouwd. Volgens de minister is dit niet de goede mentaliteit en moet zij bevochten worden. De minister geeft toe dat de overbevraging van het onderwijs wellicht niet vreemd is aan de plaag van de 'burn out'. De ouders moeten beseffen dat ook zij een belangrijke rol in het opvoedingsproject van hun kinderen hebben en dat de school hiervan niet de volle last kan dragen.

Ingaande op de vraag van de heer J. Eeman, namelijk hoeveel leerkrachten reeds meer dan 10 jaar in het onderwijs tewerkgesteld zijn en nog niet benoemd zijn, antwoordt de minister dat hij het lid deze cijfergegevens schriftelijk zal overmaken. Het betreft hier alleszins een groot aantal regenten lichamelijke opvoeding en technische vakken.

Wat de vraag van mevrouw A. Leysen inzake outplacement betreft, antwoordt de minister dat in maart 1994 in het secundair onderwijs 62 personen van deze mogelijkheid gebruik maakten, in oktober 1994 reeds 90. In het hoger onderwijs bedroeg het aantal in maart 1994 13 ; recentere cijfers zijn hier nog niet beschikbaar. Dit betekent dat het aantal personen dat van de mogelijkheid tot outplacement gebruik wenst te maken, alleszins in stijgende lijn gaat.

E. LERARENOPLEIDING

De heer L. Pierco kan ermee instemmen dat de lerarenopleiding niet verlengd wordt, maar hij dringt er wel op aan dat de zwakheden in de opleiding ten gronde aangepakt zouden worden. Zo wenst hij dat de leerkrachten terdege worden voorbereid op de invoering van het nieuwe concept van 'eindtermen' in het basis- en het secundair onderwijs. Het succes van dit nieuwe concept staat of valt met de voorbereiding van de leerkrachten die verantwoordelijk zijn voor de concrete implementatie op het veld. De spreker herinnert in dit verband aan de minder gelukkige ervaringen met het VSO, die volgens hem in grote mate dienen toegeschreven aan de slechte voorbereiding van de leerkrachten.

De heer R. Swinnen wijst erop dat uit de doorlichting van de normaalscholen is gebleken dat de praktijkervaring hét zwakke punt van de opleiding is. De spreker pleit in dit verband voor een systeem waarbij leerkrachten uit het veld een grotere inbreng zouden hebben in de opleiding tot leerkracht.

Dezelfde spreker betreurt de besparingsmaatregel waarbij het HPO 50 % van zijn extra waarborglestijden moet inleveren, net op het ogenblik dat het aantal studenten van deze scholen stijgt.

De heer C. Moors stelt dat er nog veel schort aan de begeleiding van jonge leerkrachten op het veld. Eens de normaalschool verlaten, verliezen vele leerkrachten elke vorm van begeleiding in het dagdagelijks schoolgebeuren.

Ingaande op deze laatste vraag, stelt de minister dat de begeleiding van jonge leerkrachten moet gebeuren via een systeem van 'peterschap' van een oudere leerkracht over een pas afgestudeerde. Het betreft met andere woorden een probleem van plaatselijk management.

Anderzijds schort er veel aan het huidig systeem van navorming van leerkrachten. De minister is van mening dat de onderwijsdepartementen van de universiteiten en het HOBU hier meer zouden moeten samenwerken in functie van de school. Deze departementen zouden 'centra van onderwijsgebeuren' moeten worden waar zowel opleiding van jonge leerkrachten, stageactiviteiten en andere vormen van dienstverlening aan scholen en navorming georganiseerd zouden worden. De minister vreest echter dat dit idee nog niet genoeg gerijpt is om in het aangekondigde decreet inzake de lerarenopleiding verwerkt te worden.

Ook de heer L. Martens is van mening dat er veel schort aan de huidige decretale regeling van de navorming. Veel signalen wijzen erop dat teveel middelen verloren gaan in de structuren.

De minister wijst erop dat de hervorming van de navorming opgenomen was in de eerste discussienota over de lerarenopleiding, maar dat dit gedeelte mede op vraag van de administratie werd geschrapt omdat men vreesde dat dit gedeelte het geheel zou kunnen hypothekeren. Indien de Commissie echter van mening is dat de hervorming van de navorming toch opgenomen moet worden in het aangekondigde decreet op de lerarenopleiding, is de minister steeds bereid dit te doen. De minister wijst wel op de gevoeligheid van deze problematiek bij de netten.

Dit aangekondigde ontwerp van decreet is nu in een stroomversnelling terecht gekomen. Binnen enkele dagen zal een nieuwe discussietekst worden voorgelegd, en op basis van deze tekst hoopt de minister binnen de drie maanden

met een decretaal initiatief naar de Commissie te kunnen komen.

Inzake de halvering van het aantal bijkomende lestijden in het PHO is geen afwijking mogelijk. Het betrof hier een gunstmaatregel, en de manier waarop de ingreep wordt verrekend zal de effecten tot een minimum beperken.

F. SAMENWERKING ONDERWIJS-BEDRIJFSLEVEN

De heer L. Pierco is van mening dat het onderwijs meer moet voorbereiden op het bedrijfsleven.

De heer L. Appeltans is het niet eens met deze stelling. Volgens hem is algemene vorming de prioritaire opdracht van het onderwijs.

De minister is persoonlijk een sterke voorstander van een nauwe samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Hij gelooft zeer sterk in het systeem van bedrijfsstages voor leerlingen én leerkrachten. In samenwerking met het VEV hoopt de minister ook de Staten-generaal voor het technisch onderwijs nieuw leven in te blazen. Deze besprekingen bevinden zich momenteel in een ver gevorderd stadium.

G. DE PRIVATISERING VAN DE ZIEKTECONTROLE

De heer J. Eeman betwijfelt of het door de minister geciteerde aantal uitgespaarde dagen ingevolge de privatisering van de ziektecontroles wel correct is. Gegeven dat er op 6 maand 7.165 controles zijn doorgevoerd, lijkt het cijfer van 27.574 bespaarde dagen hem overdreven. Dit zou immers betekenen dat elke vervroegde oproeping – 575 ‘volledige’ vervroegde oproepingen en de 656 ‘halftijdse’ vervroegde oproepingen – overeenkomt met gemiddeld 30 bespaarde ziektedagen per persoon, wat hem zeer onwaarschijnlijk lijkt.

De minister weerlegt deze redenering. De betrokken cijfergegevens kunnen niet gebruikt worden om een gemiddelde besparing te berekenen omdat zij verwijzen naar ziekteverloven die op vraag van het departement gecontroleerd werden, wat meteen betekent dat het hier enkel de langdurige afwezigheden betreft. De controle op kortstondige afwezigheden blijft de verantwoordelijkheid van de individuele scholen, en deze zijn dus niet in het cijfermateriaal opgenomen. Dit betekent meteen dat het door de spreker berekend gemiddelde enkel het gemiddeld aantal bespaarde dagen voor langdurige afwezigheden betreft. Indien de scholen zelf meer opdracht tot controles zouden geven, en dus ook de kortstondige afwezigheden in het cijfermateriaal verwerkt zouden worden, zou het gemiddeld aantal bespaarde ziektedagen automatisch dalen.

De heer J. Eeman vraagt of er bij de vervroegd teruggeroepen geen sprake is van ‘hervallen’. Volgens de minister is dit niet het geval.

De heer J. Eeman vraagt tenslotte hoeveel de minister reëel heeft bespaard met de privatisering van de ziektecontrole. De minister antwoordt dat dit bedrag op jaarbasis op 325 miljoen begroot kan worden. Afhankelijk van de mate waarin de betrokkenen al dan niet door reeds betaalde personeelsleden vervangen werden, kan de netto-besparing op 150 à 160 miljoen geraamd worden.

De minister voegt er echter aan toe dat hij niet echt tevreden is over de manier waarop de ziektecontrole wordt uitgevoerd. De kwaliteit van het systeem zal geëvalueerd worden

en op basis van deze evaluatie zal beslist worden of het contract met de betrokken firma verlengd zal worden of er daarentegen een nieuwe aanbesteding uitgeschreven zal worden. In voorkomend geval zal niet langer de prijs, maar de aangeboden kwaliteit van doorslaggevend belang zijn.

H. INVESTERINGEN

De heer L. Pierco merkt op dat de budgetten voor scholenbouw verschoven zijn naar de preferentiële kredieten voor 1996 of naar de budgetcontrole 1995. Hij vraagt waarom deze budgetten niet in de voorliggende begroting voor 1995 zijn opgenomen.

De heer J. Tavernier herhaalt een vraag die hij reeds bij vorige gelegenheden heeft gesteld, namelijk wanneer de kredieten voor scholen in opbouw die de scholen nog te goed hebben van vorige jaren ter beschikking gesteld zullen worden.

De minister antwoordt dat het moment voor een evaluatie van het investeringssysteem zoals ingeschreven in het lentedecreet van 31 juli 1990 aangebroken is. De vijf jaar waarvan sprake in dit decreet zijn bijna verstreken, en de scholen hebben het recht tijdig te vernemen of het bestaande systeem verlengd dan wel gewijzigd zal worden.

Persoonlijk is de minister van mening dat de formule zoals ingeschreven in het lentedecreet een goede formule is die best behouden blijft. Hij meent te weten dat ook de netten deze mening zijn toegedaan. De minister is het er echter ook mee eens dat het investeringsbudget opgetrokken moet worden. Hier doen zich twee mogelijkheden voor : ofwel worden de leerlingenaantallen aangepast, wat zou resulteren in een toename van het budget met 30 miljoen ; ofwel wordt de index van de bouwkost aangepast, wat zou resulteren in een toename van het budget met meer dan 900 miljoen of 25 %. Persoonlijk is de minister voorstander van deze laatste optie. Hij voegt eraan toe dat indien de Vlaamse regering zich hierover op korte termijn akkoord zou kunnen verklaren, deze aanpassing zelfs via een amendement op onderwijsdecreet-VI doorgevoerd kan worden.

De minister is echter geen voorstander van inhaalprogramma's. Dergelijke optie kan enkel ter gelegenheid van regeringsonderhandelingen en de redactie van een nieuw regeerakkoord genomen worden.

Ingaande op de vraag van de heer J. Tavernier, antwoordt de minister dat deze problematiek geregeld zal worden in de bijkredieten voor 1995.

I. DE BELEIDSOPTIES VOOR DE VERSCHILLENDE ONDERWIJSNIVEAUS

1. Het basisonderwijs en het buitengewoon lager onderwijs

a) Het project aanvullende omkadering eerste jaar lager onderwijs

De heer J. Tavernier benadrukt dat hij het initiatief tot extra omkadering van het eerste jaar lager onderwijs ten volle steunt, maar dat hij niettemin 2 bedenkingen wenst te formuleren. In de eerste plaats is hij van mening dat bij de scholen geen valse verwachtingen rond dit project gecreëerd mogen worden. Indien een school tijdens een schooljaar aan

het project kan participeren, is de ontgoocheling zeer groot indien zij het volgend jaar zonder sluitende verklaring niet geselecteerd wordt. Volgens de spreker moet de continuïteit beter gegarandeerd worden. Daarnaast wenst de spreker een kritische evaluatie van dit project.

Andere sprekers formuleren analoge bedenkingen bij de plotse en slecht gemotiveerde weigering van scholen. De heer J. De Meyer vraagt een betere omschrijving van de kwaliteitsnorm waarop de scholen worden geselecteerd en de heer R. Swinnen vraagt of de selectie wel steeds objectief is. Mevrouw A. Leysen vermoedt dat het tekort aan middelen waarschijnlijk niet vreemd is aan de strenge selectie. Zij pleit voor een decretale basis en meer middelen voor het project dat zijn deugdelijkheid heeft bewezen.

De heer R. Swinnen betwijfelt of het systeem van taakleraren wel de ideale manier tot bijscholing is. Volgens hem is dit systeem sociaal beladen omdat individuele kinderen uit het klasverband worden getrokken. Mevrouw A. Leysen is het ermee eens dat andere initiatieven mogelijk zijn – bijvoorbeeld het doorbreken van het klasverband om kinderen van verschillende leeftijd maar van eenzelfde niveau voor bepaalde vakken te groeperen – maar volgens haar is het grote voordeel van het bestaande project dat het ook op grote schaal perfect organiseerbaar is. Dit is voor andere systemen – zoals het geciteerde voorbeeld – niet evident.

Hierbij aansluitend herhaalt mevrouw J. Leduc haar pleidooi voor de verplichte aanwerving van taakleraars en leraars lichamelijke opvoeding in elke basisschool, en dit naar rata van het aantal leerlingen. Volgens haar zou dit de slaagpercentages en de kwaliteit van het onderwijs in algemene zin zeer positief beïnvloeden. Vervolgens pleit de spreker voor een aantal uren kinderverzorging in het kleuteronderwijs, en dan met name voor de 2,5 tot 3-jarigen.

Ingaande op de kritiek van bepaalde leden dat het project aanvullende omkadering eerste leerjaar verkeerde verwachtingen bij de scholen heeft gecreëerd, stelt de minister dat deze kritiek niet helemaal terecht is. De scholen werden geselecteerd op basis van objectieve criteria, maar anderzijds is het wel correct dat meer scholen aan deze criteria beantwoordden dan er uiteindelijk tot het project werden toegelaten. Momenteel wordt onderzocht of dit spanningsveld zeer groot is. Indien dit niet het geval is, is het de bedoeling dit spanningsveld weg te werken. Indien het spanningsveld werkelijk te groot is om het binnen de beperkte budgettaire enveloppe te kunnen wegwerken, zal aan de scholen uitgelegd worden welke bijkomende selectiecriteria worden gehanteerd.

De minister is het er wel mee eens dat de niet-geselecteerde scholen recht hebben op een gemotiveerde verklaring. Hij zal ter zake de nodige initiatieven nemen voor het volgend schooljaar.

De minister geeft eveneens toe dat het afbreken van het project na één jaar demotiverend kan werken. Zoals mevrouw A. Leysen is hij voorstander van een grotere continuïteit, namelijk dat de projecten zouden toegekend worden voor meerdere jaren. Momenteel wordt dit voorstel bestudeerd.

De minister is het er in principe mee eens dat het systeem van de taakleraar niet het enig zaligmakend middel tot bijscholing is. Zo gelooft de minister erg in het systeem van **remedial teaching**, maar dit systeem heeft het nadeel dat het moeilijker controleerbaar is – remedial teaching is een proces – en dat ook evaluatie niet evident is. Bovendien veronderstelt remedial teaching belangrijke investeringen in peda-

gogisch materiaal vanwege de scholen. De minister blijft persoonlijk een grote voorstander van het systeem van de taakleraar omdat hij van mening is dat dit systeem de kwaliteit van het onderwijs enorm ten goede komt. Tot op heden heeft hij nog geen overtuigende argumenten gehoord om naast het systeem van taakleraar andere systemen van bijscholing financieel te promoten.

De minister merkt echter op dat scholen die geen taakleraar hebben, ook geen andere systemen tot bijscholing kennen. Dit is met name het geval voor de gemeenschapsscholen. De gemeenschapsscholen hebben steeds wantrouwig gestaan tegenover het systeem van de taakleraar, en dit is niet écht gewijzigd sinds de introductie van het project aanvullende omkadering eerste leerjaar. De minister betreurt dit, maar hij wijst erop dat hij de ARGO-verantwoordelijkheden er meermaals toe aangezet heeft het systeem van taakleraren te introduceren.

Wat de objectiviteit van de toekenning van de projecten en de rol van de inspectie hierin betreft, stelt de minister dat uit het aangekondigd verslag ter zake blijkt dat van de talrijke klachten die werden ingediend, slechts 1 à 2 % terecht blijkt te zijn. De minister geeft toe dat dit 1 à 2 % te veel is, maar anderzijds mag dergelijke foutenmarge ook niet gedramatiseerd worden. Bovendien hadden de meeste klachten betrekking op het geciteerde spanningsveld – voldoen aan de voorwaarden maar niettemin niet geselecteerd – en niet op de selectie als dusdanig.

Wat tenslotte de evaluatie betreft, is de minister voorstander van meer openheid naar de scholen toe. Dit veronderstelt wel een volwassen houding van zowel inspectie als scholen ten aanzien van dergelijk evaluatieverslag.

Ingaande op de vragen van mevrouw J. Leduc inzake de verplichte aanwerving van taakleraren, antwoordt de minister dat hiervoor plaats voorzien is in het globale lesurenpakket van elke school. Indien een school de beschikbare uren echter niet wenst aan te wenden voor een taakleraar, is dit de verantwoordelijkheid van de school. Hetzelfde geldt voor de leraar lichamelijke opvoeding. Ook hier komt de vraag van mevrouw J. Leduc neer op de vraag naar een vergroting van de omkadering.

b) De administratieve omkadering van het basisonderwijs

De heer J. Tavernier vestigt er de aandacht op dat het probleem van de administratieve ondersteuning van het basisonderwijs reeds jaren bekend is, maar dat er in de feiten weinig of geen structurele oplossingen worden geboden. Zo wordt nog steeds een beroep gedaan op GESKO's en andere nepstatuten. De spreker vraagt dat de personen met een nepstatuut eindelijk in het vaste kader opgenomen zouden worden.

De minister is het ermee eens dat de discrepantie tussen de administratieve ondersteuning van het secundair en het basisonderwijs weggewerkt moet worden. De omzetting van nep- in volwaardige statuten is echter een langdurig proces.

c) Het buitengewoon lager onderwijs

Mevrouw A. Leysen vraagt hoeveel leerlingen gebruik maken van het systeem van geïntegreerd onderwijs (GON-systeem).

De heer R. Swinnen vestigt de aandacht op het snel stijgend leerlingenaantal in het buitengewoon lager onderwijs. Hij vreest dat hier sprake is van oneigenlijk gebruik, en hij vraagt hoe de minister hier tegen kan optreden. Hij wijst tevens op de sociale dimensie van deze problematiek.

De minister geeft volgende cijfergegevens over het aantal GON-leerlingen :

1991-1992 : 769

1992-1993 : 810

1993-1994 : 933

1994-1995 : cijfer nog niet gekend

De minister geeft vervolgens volgende toelichting bij de problematiek van de gehoorgestoorden. Aangezien er vanaf het schooljaar 1994-1995 ook in type 7 – auditief gehandicapten – voor geopteerd wordt om meer begeleiding te geven aan ernstig gehandicapten, en aangezien hier geen extra budget wordt voorzien, betekent dit dat de licht gehoorgestoorden minder begeleiding krijgen. De minister zal hierover nog een onderhoud met de licht gehoorgestoorden organiseren.

Ingaande op de problematiek van het snel stijgend aantal leerlingen in het buitengewoon lager onderwijs, beaamt de minister dat deze situatie uit de hand dreigt te te lopen. De minister staat echter vrij machteloos, omdat het hem niet toekomt te beoordelen of kinderen al dan niet naar het buitengewoon onderwijs verwezen moeten worden. Hij kan enkel oproepen tot meer moraliteit ter zake. De minister vreest echter dat het buitengewoon onderwijs het systeem zelf en met name zijn omkadering in gevaar dreigt te brengen, omdat de situatie op termijn niet houdbaar is. De minister acht het niet uitgesloten dat op een bepaald moment type-8 terug in vraag gesteld zal worden, wat hij ten zeerste zou betreuren omdat hij ervan overtuigd is dat het type 8 voor vele leerlingen een goede oplossing biedt. Vooral de PMS-centra dragen ter zake een grote verantwoordelijkheid.

2. Het secundair onderwijs

a) Het aandeel van het secundair onderwijs in de totale onderwijsbegroting

De heer L. Pierco merkt op dat het overwicht van het secundair onderwijs in de totale onderwijsbegroting in de begroting 1995 nog is toegenomen omdat de kredieten van het BuSO naar het secundair onderwijsniveau werden overgeheveld.

De minister antwoordt dat deze overheveling kadert in de reorganisatie van het departement onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. De minister herhaalt dat het overwicht van het secundair onderwijs niet is toegenomen, maar integraal zelf is teruggedrongen.

b) Het beroepsonderwijs

De heer L. Pierco pleit voor een versnelde uitbouw van een modern en kwalitatief hoogstaand technisch onderwijs, en dit naar buitenlands voorbeeld. Volgens hem biedt het technisch onderwijs veel onvermoede en volwaardige tewerkstellingsmogelijkheden.

3. Het HOBUE

De heren J. Tavernier en L. Appeltans vragen de stand van zaken inzake de implementatie van het HOBUE-decreet op het veld.

Mevrouw A. Leysen sluit hierbij aan, en ze vraagt of er reeds Vlaamse autonome hogescholen in opbouw zijn. Zij voegt er nog aan toe dat de hogescholen de eerstvolgende jaren van zeer nabij gevolgd moeten worden – in casu wat de evolutie van het studentenaantallen betreft omdat deze jaren van determinerend belang zijn voor de bepaling van het zogenaamde ‘historisch forfait’ in de financieringssysteem. Indien hier misbruiken optreden, is het gevaar reëel dat de gebetonneerde financieringsenveloppe voor het HOBUE – ongeveer 16 miljard in 1993 – te klein zal zijn.

Dezelfde spreker verneemt dat de kostprijs van het HOBUE hoger ligt dan deze van de universiteiten. Zij vraagt of de minister deze stelling kan bevestigen.

Wat de implementatie van het HOBUE-decreet betreft, antwoordt de minister dat de verschillende netten er de voorkeur aan hebben gegeven deze zelf en ieder voor het eigen net te organiseren. De minister heeft een budget van 5 miljoen frank voorzien voor externe begeleiding. Hiermee wordt onder meer de opleiding van de regeringscommissarissen – bijvoorbeeld het volgen van cursussen in de Raad van State en het Rekenhof – maar ook de voorlichting van administratie en vakbonden bedoeld.

Momenteel zijn de volgende autonome hogescholen in voorbereiding : in West-Vlaanderen zullen de provincie en de ARGO samen 1 VAH vormen ; in Oost-Vlaanderen zal de stad Gent participeren in 1 VAH en zal de provinciale hogeschool autonoom blijven bestaan ; in Limburg zal de ARGO 1 VAH oprichten en zal de provinciale hogeschool eveneens autonoom blijven bestaan. In Antwerpen en Brabant ligt de situatie iets moeilijker. In Antwerpen zullen de steden Antwerpen en Mechelen waarschijnlijk participeren in 1 VAH, terwijl de ARGO eveneens 1 VAH voorbereidt. In Brabant leven voorlopig alleen ideeën en wordt de toestand bemoeilijkt door de vorming van de nieuwe provincie. Samenvattend kan gesteld worden dat er, Brabant voorlopig buiten beschouwing latend, 5 VAH's tot stand zullen komen.

In het vrije net onderhandelen de inrichtende machten eveneens over fusies. Hier blijkt ongenoegen te bestaan bij directies en leerkrachten omdat zij te weinig bij deze gesprekken betrokken zouden zijn.

De minister is het ermee eens dat de hogescholen van nabij gevolgd moeten worden, inzonderheid ten aanzien van de vaststelling van het historisch forfait. De minister deelt mee dat de administratie Hoger Onderwijs opdracht heeft gekregen elke hogeschool te controleren. Pogingen om historisch forfait hoger te leggen dan het in werkelijk is zijn dan ook gedoemd om te mislukken.

4. De universiteiten

De heer J. Tavernier vraagt nadere toelichting bij de aangekondigde besparingsvoorstellen inzake voortgezette academische opleidingen (VAO's) aan de universiteiten.

De minister antwoordt dat het de bedoeling is de zogenaamde ‘VAO-drift’ van de universiteiten definitief een halt toe te roepen. Momenteel worden aan de verschillende universiteiten té veel VAO's ingericht met als enige doel extra

middelen te verwerven. Enkele jaren geleden werd in dit verband voornamelijk de VUB geïnviseerd, maar ook andere instellingen, en met name de KU Brussel die enkel kandidaturen inricht, bezondigen zich aan dezelfde fout. Een bijkomend argument om deze ongebreidelde toename van VAO een halt toe te roepen, is het feit dat de kwaliteit van deze opleidingen niet altijd gegarandeerd is. Zo merkt de minister op dat in bepaalde VAO's les gegeven wordt door pas afgestuurde licentiaten, wat volgens hem alleszins niet beantwoordt aan de geest van een VAO.

De voorgestelde oplossing – die uitgewerkt zal worden in de vorm van een amendement op het aangekondigde onderwijsdecreet-VI – bestaat erin dat de universiteit niet langer voor elke student die een VAO volgt een financiering krijgt, maar dat de universiteiten de VAO's zullen moeten financieren vanuit de basisfinanciering die hiervoor wordt opgetrokken. Op deze manier hebben de universiteiten er niet langer belang bij om het aantal VAO's uit te breiden, integendeel zelfs.

De heer C. Moors vraagt welk bedrag de minister met deze ingreep hoopt te realiseren. De minister antwoordt dat het hier een 76 à 80 miljoen betreft, gespreid over alle universiteiten. De stelling van de UIA, namelijk dat zij in totaal 40 miljoen zou moeten inleveren, is fel overdreven.

Een lid merkt op dat er binnen de VLIR geen eensgezindheid over de door de minister voorgestelde maatregel zou bestaan. De minister antwoordt als volgt. Toen de minister in 1993 de problematiek van de 'VAO-drift' voor de eerste maal aankaartte bij de VLIR, was iedereen het er over eens dat de ongebreidelde toename van de VAO's een halt toegevoegd moest worden. De VLIR nam ter zake zijn verantwoordelijkheid, en tijdens het academiejaar 1992-1993 nam het aantal ingerichte VAO's nauwelijks toe. In 1993-1994 sloeg de 'VAO-drift' echter opnieuw toe, en dit zonder noemenswaardig protest van de VLIR. Op dat moment heeft de minister in de VLIR aangekondigd dat hij zich genoodzaakt zag zelf in te grijpen. In juni heeft de minister een concreet besparingsvoorstel aan de VLIR voorgelegd. De VLIR kon hiermee akkoord gaan, maar enkele dagen later is publiekelijk gebleken dat een bepaalde rector het akkoord toch niet wenste te honoreren. De minister heeft hiervan akte genomen, en heeft dan het hierboven beschreven voorstel gelanceerd dat opnieuw aan de VLIR werd voorgelegd. Momenteel zijn de besprekingen met de VLIR nog lopende, maar de minister wenst zijn voorstel alleszins door te drukken.

De heer C. Moors merkt op dat de door de minister voorgestelde besparingsmaatregel kleinere universitaire instellingen als de KU Brussel in grote financiële moeilijkheden dreigt te brengen. De minister is het hiermee eens, maar zijn fundamentele stelling is dat de VAO's niet het middel kunnen zijn om de leefbaarheid van een instelling te garanderen. Hij is van mening dat de Vlaamse Gemeenschap zich moet durven bezinnen over de problematiek van kleinere universitaire instellingen als de KU Brussel en het LUC. Hij merkt op dat de KU Brussel momenteel nog zo'n 500 studenten telt, wat volgens hem niet langer verdedigbaar is. De realiteit is dat de KU Brussel momenteel zonder financiële hulp van de KUL niet langer leefbaar zou zijn. In die zin moet ook de vrees van het lid, namelijk dat de KU Brussel met de voorgestelde financieringsmaatregel voor de VAO's in problemen zou dreigen te komen, genuanceerd worden : de KU Brussel wordt momenteel reeds financieel gesteund door de KUL, en deze hulp zal in de nabije toekomst waarschijnlijk nog toenemen.

Mevrouw A. Leysen kan zich niet volledig achter de rede-nering van de minister scharen. Zij is enerzijds van mening dat met de voorgestelde besparingsmaatregel het vertrou-wensbeginsel wordt geschaad : met het universitair decreet van 1991 kregen de universiteiten de waarborg dat de VAO's na twee jaar voor extra-subsidiëring in aanmerking zouden komen, terwijl deze bepaling nu eenzijdig doorbroken dreigt te worden. Anderzijds is zij van mening dat het gelijkheids-beginsel wordt geschaad omdat vooral de kleinere instellin-gen de dupe van deze maatregel zullen zijn.

De minister repliceert dat ook de universiteiten het ver-trouwensbeginsel hebben geschaad omdat het duidelijk niet de bedoeling van het universitair decreet was om de VAO's als extra financieringsbron voor de universiteiten aan te wen-den. Het is inderdaad correct dat vooral de kleinere instellin-gen getroffen zullen worden, maar anderzijds zijn het ook vooral de kleinere instellingen die misbruik hebben gemaakt van het systeem.

De heer J. Tavernier vraagt een overzicht van de financiële weerslag van de voorgestelde maatregel per universiteit.

Mevrouw A. Leysen wijst op een zich aankondigende trend die de problematiek van de financiering van de universiteiten nog zal verscherpen, namelijk deze van de stijging van het aantal studenten. De toenemende aantrekkingskracht van zogenaamde 'zachte' richtingen als filologie en filosofie gaat gepaard met een verschuiving van het aantal studenten van HOBU naar universiteit, en zij vraagt of de minister deze stijging reeds voorzien heeft in de voorliggende begroting. Indien zich op de toename van het aantal studenten een bevrozing van middelen voor de VAO's ent, dreigen vele instellingen in serieuze problemen te komen. Ze voegt er nog aan toe dat de verschuiving van studentenaantallen van HOBU naar universiteiten ingevolge het recent ingevoerde systeem van gesloten enveloppefinanciering voor het HOBU in het voordeel van dit HOBU speelt. Anderzijds dient erkend dat het HOBU helemaal geen aanspraak kan maken op een financiering van de VAO's. De heer J. Tavernier vraagt of er in het vooruitzicht van de herziening van de universitaire lerarenopleiding ook een wijziging in het finan-cieringssysteem van deze opleiding wordt voorzien.

Ingaande op deze laatste vraag antwoordt de minister dat indien de universiteiten een extra inspanning doen, hij bereid is in extra financiering te voorzien. Dit ook vanuit de over-weging dat de universiteiten zeker niet overgefinancierd zijn.

Tenslotte deelt de minister mee dat de begroting 1995 berekend wordt op basis van de studentenaantallen op 2 februari 1994.

5. Het deeltijds kunstonderwijs (DKO)

De heer J. Tavernier merkt op dat de bevrozing van de programmatie van het DKO in wezen een zeer conservatieve beleidsdaad is.

Mevrouw A. Leysen pleit voor meer financiële tegemoet-komingen aan het DKO. Momenteel wordt dit onderwijs grotendeels gefinancierd door de gemeenten, wat in de mees-te gemeenten in het nadeel speelt van het DKO. Zo is de toestand van de gebouwen waarin het DKO is onderge-bracht, in de meeste gemeenten niet schitterend. Het DKO kan immers geen beroep doen op de DIGO, en ook voor de gemeenten is dergelijke financiering moeilijk omdat zijzelf slechts in beperkte mate beroep kunnen doen op de DIGO.

Zij pleit er dan ook voor dat het **DKO** een rechtstreeks beroep zou kunnen doen op de DIGO.

De spreker merkt tevens op dat het **DKO** geen werkingsmiddelen krijgt.

De heer L. Appeltans vraagt waarom de inschrijvingsgelden voor het **DKO** geïndexeerd worden, terwijl dit voor de andere vormen van onderwijs niet het geval is.

De minister stelt in de eerste plaats dat ook de inschrijvingsgelden voor de universiteiten en het HOBu geïndexeerd zijn. Het **DKO** vormt dus geen uitzondering. De heer L. Appeltans repliceert dat de inschrijvingsgelden voor het OSP niet geïndexeerd zijn. De minister antwoordt dat deze problematiek geregeld zal worden bij de hervorming van het OSP (cfr. infra).

Wat de werkingsmiddelen betreft, stelt de minister dat het **DKO** alle inschrijvingsgelden volledig vrij mag aanwenden, en dat deze inschrijvingsgelden met andere woorden de nodige werkingsmiddelen leveren.

De minister is het ermee eens dat inzake **DKO** geen dynamisch beleid wordt gevoerd, maar er moest volgens hem dringend een einde worden gesteld aan de wilde programmering op kosten van de overheid. Dit neemt niet weg dat de minister overtuigd blijft van de waarde en het nut van dit onderwijs. Het is echter de opdracht van de gemeenten om het **DKO** financieel te ondersteunen, ook al omdat op deze wijze de wilde programmerie beter in de hand wordt gehouden.

Wat de steun van DIGO aan het **DKO** betreft, antwoordt de minister dat ter zake enkel de gemeenten vragende partij zijn. Vanuit de andere netten wordt deze vraag niet gesteld — ook al omdat deze netten minder **DKO**-scholen inrichten. De minister herhaalt dat de gemeenten ook hier hun verantwoordelijkheid moeten nemen, en dat steun vanuit DIGO niet mogelijk is.

De heer L. Appeltans vraagt waarom de minister juist vanwege de gemeenten bijkomende inspanningen voor het **DKO** vraagt. Persoonlijk is de spreker eerder geneigd om de gemeenten een bijkomende rol op het vlak van het basisonderwijs te laten spelen. Zo zijn er momenteel nog gemeenten die geen basisonderwijs organiseren.

De minister antwoordt dat de meeste gemeenten wel degelijk belangrijke inspanningen ten behoeve van het basisonderwijs leveren. Daarentegen wordt het **DKO** bij voorkeur beschouwd als 'de parel aan de kroon' van de schepen van cultuur die hier echter zo weinig mogelijk de financiële lasten voor wil dragen. Bovendien is het **DKO** complementair ten aanzien van het gewoon onderwijs. De minister wijst er op dat in het concept van de eindtermen voor het basisonderwijs een brede invulling voor het vak 'muzische vorming' wordt voorzien, waardoor ook de functie van het **DKO** zal wijzigen. De complementariteit zal daardoor van aanzien veranderen.

De minister wijst er tenslotte nog op dat de afbouw van subsidies voor het **DKO** in bepaalde gemeenten tot een opheffing ervan geleid heeft. Dit betekent dat de vraag hier niet echt gedragen was. Geografisch bestaan er streken met een hoog aanbod aan **DKO**, naast regio's met een uitgesproken laag aanbod.

Mevrouw A. Leysen repliceert dat de meeste gemeenten wel degelijk belangrijke inspanningen voor het **DKO** leveren. De minister antwoordt dat dit voor sommige gemeenten het geval is. Roeselare, bijvoorbeeld, is befaamd voor zijn kwalitatief hoogstaand **DKO**. De stad reserveert niet alleen veel

middelen voor investeringen in het DKO, zij besteedt ook veel middelen aan de uitrusting ervan. Zo beschikt de stad over een zeer modern informaticasysteem voor inschrijvingen en zelfs aanwezigheden van de leerlingen.

De minister herhaalt dat ondanks de stijging van de middelen voor het Gemeentefonds, een groot aantal gemeenten geen inspanningen voor het DKO wenst te doen.

Mevrouw A. Leysen wijst tenslotte nog op de sociale functie van het DKO. Bovendien is het een zinvolle manier van vrijetijdsbesteding. De minister is het hiermee eens, maar indien DKO in de eerste plaats als een vorm van vrijetijdsbesteding wordt beschouwd, dan moet men ook de discussie over de inschrijvingsgelden durven te voeren.

6. Het OSP

Mevrouw A. Leysen dringt aan op een structurele oplossing voor de problematiek van de overlappingsen in aanbod tussen de concurrerende instellingen OSP, VDAB en VIZO. Momenteel is het OSP het zwakke broertje van VIZO en VDAB, wat volgens haar in de hand gewerkt wordt door het feit dat VIZO en VDAB door recente decreten een nieuwe start hebben kunnen nemen. Beide instellingen beschikken ook over veel meer financiële middelen dan het OSP. Het lid vraagt dat ook het OSP spoedig over een nieuw decreet en een concurrentiële financiële basis zou kunnen beschikken. De spreker is er zich van bewust dat de concurrentie tussen de drie instellingen in de hand wordt gewerkt door het getouwtrek tussen de drie bevoogdende ministers. Zij wenst dat aan deze toestand dringend een einde wordt gesteld. De heren L. Appeltans en R. Swinnen steunen dit betoog van mevrouw A. Leysen. De heer L. Appeltans stelt dat het departement onderwijs zijn bevoegdheid laat uithollen door het ongebreideld programma-aanbod van VIZO en VDAB. En dit geldt des te meer omdat het OSP, in tegenstelling tot VIZO en VDAB, in vele gevallen niet over geavanceerde infrastructuur kan beschikken.

De heer L. Appeltans houdt een pleidooi voor een diepgaande hervorming van het OSP. Volgens hem kan het principe van de keuzevrijheid van onderwijs niet langer het uitgangspunt zijn van dergelijke hervorming, en dit geldt des te meer omdat de praktijk nu reeds uitwijst dat studenten zich bij de keuze van een OSP-inrichting niet in eerste instantie laten leiden tot het net waartoe deze inrichting behoort. Indien men het principe van de keuzevrijheid voor het OSP laat varen, is een rationele uitbouw van het OSP tegen een aanvaardbare kost perfect haalbaar. De spreker lanceert in dit verband de term 'netnevenschikkend' onderwijs. De heer L. Martens repliceert dat het principe van de keuzevrijheid, ook voor het OSP, in vele middelen nog steeds zeer gevoelig ligt. Hij kan het pleidooi voor een 'netnevenschikkend' OSP dan ook slechts gedeeltelijk onderschrijven. De heer L. Appeltans herhaalt dat de verdeling van de middelen voor het OSP over de verschillende netten geldverspillend en niet logisch is. Hij blijft van mening dat het principe van de keuzevrijheid van onderwijs niet determinerend mag zijn voor de inrichting van het OSP.

De minister antwoordt dat de onderhandelingen over de hervorming van het OSP zeer moeilijk verlopen. De drie partijen hebben weliswaar reeds overleg gepleegd, er is een basistekst over het wegwerken van de overlappingsen beschikbaar, maar de minister stelt zeer duidelijk dat VDAB en in mindere mate VIZO geen loyale gesprekspartners zijn. Beide lijden aan 'territoriumdrift' en voelen zich hierin gesteund .

door een belangrijk segment van de politieke wereld dat hun ontstaan mogelijk heeft gemaakt. Bovendien gebruiken ze de werkloosheid om zichzelf te legitimeren en zelfs onaantastbaar te maken.

Volgens de minister bestaat de enige realistische oplossing erin dat enkel het OSP wordt hervormd, los van VIZO en VDAB. Momenteel bereidt zijn departement deze hervorming voor. De minister gelooft niet meer in een gezamenlijke aanpak, hoe jammer hij dit ook vindt. De minister blijft hopen op een oplossing voor de overlappingsen in aanbod, maar ook hier is hij pessimistisch. Zo was een akkoord bereikt over het aanbod in taalopleidingen, maar dit akkoord werd onmiddellijk met voeten getreden.

De minister is het ermee eens dat in OSP het probleem van de keuzevrijheid minder scherp wordt aanvoeld dan voor de andere onderwijsniveaus het geval is. Hij meent te mogen stellen dat de netten hier feitelijk mee eens zijn, maar dat zij vrezen dat de eventuele netoverschrijdende regelgeving voor het OSP aangewend zou worden om ook op andere onderwijsniveaus, waar de netgevoeligheid nog wel sterk leeft – bijvoorbeeld het secundair onderwijs – analoge hervormingen door te voeren.

In zijn concreet voorstel tot hervorming van het OSP, benadert de minister de idee van ‘netnevenschikkend’ onderwijs zoals gelanceerd door de heer L. Appeltans. Enerzijds is het de bedoeling om de programmatie en het aanbod op netoverschrijdende wijze, met inbreng van de sociaal-economische sector, te organiseren, anderzijds zullen het de netten zijn die instaan voor de concrete inrichting van het onderwijs. Op deze manier wordt de vrijheid van onderwijs in juridische zin geëerbiedigd, maar wordt het onderwijs tegelijkertijd rationeler uitgebouwd. De minister heeft de indruk dat de netten zich in deze denkpiste kunnen terugvinden, en hij heeft dan ook goede hoop om de hervorming van het OSP in deze zin te kunnen uitwerken.

7. De basiseducatie

Mevrouw A. Leysen merkt op dat het VCOD een zeer grote bevoegdheid inzake basiseducatie heeft verworven. Het budget voor basiseducatie neemt systematisch toe, en het is opvallend dat de gemiddelde leeftijd van de participanten zeer laag ligt. Dit wijst er volgens haar op dat het onderwijsstelsel in gebreke blijft, wat, gezien het budget voor onderwijs, vragen doet oproepen.

De heer L. Appeltans formuleert analoge bedenkingen. De basiseducatie slurpt enorm veel middelen op, maar anderzijds kan niet ontkend worden dat de basiseducatie beantwoordt aan een reële nood. Dit roept op zijn beurt vragen op over de kwaliteit van het onderwijs. De spreker is van mening dat men het stelsel van de basiseducatie moet durven herzien.

De minister is het ermee eens dat de rol van het VCOD ter discussie gesteld moet worden. Hij vermoedt dat er momenteel een oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van het stelsel van basiseducatie. Dit wordt onder meer gesuggereerd door de leeftijdscurve van de participanten zoals gepubliceerd in een studie van D. Van Damme. Het kan niet de bedoeling zijn dat personen die uitstromen uit het basisonderwijs onmiddellijk terecht komen in de basiseducatie.

8. De Open Universiteit

De heer L. Appeltans betreurt dat de minister geen toelichting heeft gegeven bij het afstandsonderwijs (STOHO). Momenteel is op de begroting 40 miljoen ingeschreven voor deze vorm van onderwijs, maar een echt beleid ter zake ontbreekt. Hij verwijst in dit verband naar de problemen met Nederland ter zake. Hij vraagt hoe de minister de toekomstige ontwikkeling van deze vorm van onderwijs ziet. De heer L. Pierco sluit zich hierbij aan.

De minister herinnert eraan dat hij in het recente verleden het initiatief heeft genomen tot een driepartijenoverleg – VLIR, departement onderwijs en STOHO – om tot een structurele oplossing voor de problematiek van het STOHO te komen. Het rapport van dit overleg werd recent aan de minister overhandigd, en de belangrijkste punten ervan kunnen als volgt samengevat worden.

1. Open Hoger Onderwijs wordt benaderd vanuit de Europese context :

- de nood aan de ontwikkeling van permanente educatie en voortdurende opleiding en de rol van de universiteiten en hogescholen daarin als de kenniscentra bij uitstek ;

- verbeteren van de interoperabiliteit van de systemen van afstandsonderwijs : virtuele mobiliteit door gebruik te maken van nieuwe communicatietechnologieën en nieuwe decentrale middelen voor multimediaal onderwijs.

2. Open Hoger Onderwijs en afstandsonderwijs zullen wellicht meer en meer een belangrijke component vormen van de permanente vorming als onderdeel van het brede terrein van het volwassenenonderwijs. De noodzaak ontstaat om de na- en bijscholing beter te structureren en ruimer beschikbaar te stellen. De instellingen moeten meer dan voorheen aandacht besteden aan de ontwikkeling van voorzieningen van permanente educatie.

3. Open Hoger Onderwijs slaat op een brede manier van mogelijkheden en doelstellingen :

- a) bij- en nascholing : op peil houden van de nodige beroepskennis en de algemene persoonlijke ontplooiing aan de hand van

- afzonderlijke cursussen
- korte programma's
- geavanceerde opleidingen voor doctoraatsstudenten

- b) tweede weg onderwijs voor het behalen van een academische graad voor volwassenen die beroepsactief zijn.

4. De ontwikkeling van het aanbod van opleidingsprogramma's van het open hoger onderwijs wordt in principe decentraal aangestuurd op het niveau van de instellingen. Het ligt evenwel voor de hand dat de instellingen met elkaar overleg plegen en dat de instellingen partnerships aangaan met bedrijven en andere aanbieders van scholing en training op universitair niveau zowel in internationale arrangementen als in regionale arrangementen.

5. Met het oog op een ruime beschikbaarheid van het studiemateriaal voor de studenten is de oprichting van regionale studiecentra zeer wenselijk.

6. Gestimuleerd dient te worden dat Vlaamse studenten kunnen inschrijven voor de cursussen van de Nederlandse Open Universiteit. Deze cursussen vormen een uniek aanbod in het Nederlandse taalgebied waarmee kan voorzien worden in een deel van de Vlaamse behoeften. Het is ook aan te bevelen dat daarnaast ook het Europees aanbod van af-

standsonderwijs beschikbaar wordt gesteld van de Vlaamse studenten.

7. Decentrale aansturing betekent niet dat er geen functies zijn waarvan de behartiging op centraal niveau een meerwaarde geeft : overleg, ondersteuning informatieve functie, afstemming van de ontwikkelingen . . . Er wordt vanuit gegaan dat het de instellingen zelf zijn die het centrale orgaan oprichten (volgens een soort VLIR-formule).

8. Financiële kaderstelling :

- geen structurele financiering van institutionele voorzieningen ook niet van het centrale orgaan
- inzet van overheidsmiddelen voor concrete acties.

Subsidies gaan naar :

- de regionale studiecentra
- direct of indirect naar het centrale orgaan
- begeleiding van Vlaamse studenten ingeschreven voor Nederlandse OU-cursussen
- ontwikkeling van Vlaams studiemateriaal voor zover daarover interuniversitaire afspraken werden gemaakt.

Met betrekking tot de bekostiging van de begeleiding van de Vlaamse studenten ingeschreven voor Nederlandse cursussen wordt er voorgesteld een experimenteerperiode van vijf jaar in te bouwen. Doel ervan is een zicht te krijgen op de reële vraag van Vlaamse zijde. Gedurende die periode bekostigt de Vlaamse Gemeenschap de begeleiding van de Vlaamse studenten op dezelfde wijze als nu doch met een plafondbedrag van 30 miljoen frank (30 MBF = 300 OBE's in contactonderwijs = $300 \times 15 = 4.500$ modules Open Hoger Onderwijs). 4.500 modules per jaar betekent meer dan een verdubbeling.

De minister wijst erop dat het hier geen politieke stellingname, maar het rapport van het driepartijenoverleg betreft. Persoonlijk kan de minister het rapport echter volledig onderschrijven, en zal hij het ook voor de Vlaamse regering verdedigen.

E. OVERIGE ASPECTEN VAN HET ONDERWIJSBELEID

1. De PMS-centra

Mevrouw A. Leysen vraagt de stand van zaken inzake de hervormingsplannen voor de PMS-centra.

De minister antwoordt dat hij op dit vlak geen vorderingen, noch hoopvolle vooruitzichten kan aankondigen.

2. De studietoelagen

Mevrouw A. Leysen is verheugd over de fundamentele verbetering in het systeem van uitbetaling van studietoelagen. Niettemin betreurt zij dat juist die studenten en ouders die het meeste recht hebben op een beurs, namelijk zij die zelfs geen belastingen hoeven te betalen, nog steeds zeer lang op de uitbetaling moeten wachten omdat personen die geen belasting betalen ook geen aanslagbiljet krijgen, waardoor de dienst van de studietoelagen deze dossiers trager kan verwerken. De spreker dringt erop aan dat in samenspraak met het ministerie van Financiën naar een oplossing voor dit materieel probleem wordt gezocht.

Mevrouw A. Leysen wijst er tevens op dat een recente studie van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen uitgewezen heeft dat bepaalde richtingen van het TSO zeer duur zijn, terwijl de studiebeurzen geen rekening houden met de aard van de studierichting.

Tenslotte vraagt de spreker in hoeverre de overheveling van ambtenaren van de provinciale administraties naar de dienst voor studietoelagen een succes is geworden.

Wat de laattijdige uitbetaling van studiebeurzen aan de minstvermogenden betreft, antwoordt de minister dat dit probleem volgens hem opgelost was. Blijkbaar is dit in de provincie Antwerpen nog niet volledig het geval, en de minister zal dan ook contact opnemen met de lokale administratie van de belastingen om hieraan te verhelpen.

3. Leerlingenvervoer

Mevrouw A. Leysen vestigt er de aandacht op dat ondanks de aangekondigde hervormingsplannen voor het leerlingenvervoer het probleem van het tekort aan bussen voor het BO in bepaalde regio's zal blijven bestaan. Zij meent dat bij kredieten noodzakelijk zullen blijven.

De minister stelt in de eerste plaats dat de in de begroting opgenomen cijfers waarschijnlijk onderschat zijn. Bij de opmaak van de begroting heeft men vergeten rekening te houden met een mogelijke uitbreiding van het aantal ritten ingevolge legale vragen. De schuld ligt bij de dienst leerlingenvervoer van de administratie onderwijs, wat hij betreurt. De minister hoopt dit probleem op te lossen in het kader van de structurele herziening van het systeem van leerlingenvervoer, namelijk bij de aangekondigde gedeeltelijke of volledige invoering van de enveloppefinanciering per school, voorlopig enkel voor het bijzonder onderwijs. De minister hoopt op korte termijn – 14 dagen – een werkdokument aan de netten te kunnen overhandigen. Nadien kan een analoge hervorming voor het gewoon onderwijs overwogen worden.

De heer L. Martens is van mening dat de problematiek van het leerlingenvervoer alomvattender is dan het ontwerpen van een systeem van enveloppefinanciering. In het kader van de globale mobiliteitsproblematiek is het van belang dat leerlingen tijdig vertrouwd worden gemaakt met het openbaar vervoer. De spreker hoopt dat nog binnen deze legislatuur een debat ten gronde over het leerlingenvervoer georganiseerd kan worden¹.

4. Het non-discriminatiepact en andere maatregelen ten voordele van migranten

De heer J. Tavernier vraagt in hoeverre de minister rekening heeft gehouden met de opmerking van het Rekenhof, namelijk dat alle budgetten inzake migrantenbeleid gegroepeerd zouden moeten worden. Mevrouw A. Leysen is eveneens van mening dat het aangewezen zou zijn om alle kredieten inzake non-discriminatie- en migrantenbeleid te groeperen.

Mevrouw A. Leysen vraagt eveneens de stand van zaken inzake de uitvoering van het non-discriminatiepact, en de

¹ Zie in dit verband ook het voorstel van decreet van de heer L. Martens houdende organisatie van het vervoer van sommige leerlingen van het gewoon onderwijs en van de leerlingen van het buitengewoon onderwijs (Stuk 602 (1993-1994) .- Nr. 1).

ervaringen van de steden en gemeenten die het pakt momenteel in praktijk brengen.

De minister laakt in de eerste plaats de desinformatie die vanuit uiterst linkse hoek over het non-discriminatiepact wordt verspreid – als zouden er bijvoorbeeld tolerantiedrempels ingevoegd worden.

De minister wijst de Commissie er nogmaals op dat het non-discriminatiepact een zeer moeilijke wordingsgeschiedenis kent. Hij looft ter zake de belangrijke inbreng van J. Leman die zich hier volledig vrijwillig voor heeft ingezet. Momenteel wordt het pact in 5 pilootgemeenten toegepast, maar er is nog geen evaluatieverslag.

5. De internationalisering van het onderwijsgebeuren

De heer L. Appeltans vraagt dat het streven naar gelijkwaardigheid tussen de Vlaamse en de Nederlandse diploma's een prioritair beleidspunt zou blijven.

De heer C. Moors vraagt of de ingrijpende hervormingsvoorstellen voor het hoger onderwijs van de recent in Nederland geïnstalleerde regering-Kok geen hypotheek op het streven naar gelijkwaardigheid tussen de Vlaamse en Nederlandse diploma's zal leggen.

De heer L. Martens herinnert de minister eraan dat hij reeds bij vorige gelegenheden gevraagd heeft om aan het thema van de internationalisering in brede zin – samenwerkingsakkoorden, maar ook deelname in Europese programma's als Comett en Socrates, de structuurfondsen – een bespreking in de Commissie te wijden. Zo vraagt de spreker zich af over hoeveel middelen het in de verschillende programma's gaat, en waarvoor deze middelen concreet aangewend worden.

De minister is het ermee eens dat de hervormingsvoorstellen voor het hoger onderwijs zoals opgenomen in de regeringsverklaring van het kabinet-Kok een bedreiging vormen voor de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. De minister heeft dit reeds meegedeeld aan de bevoegde Nederlandse minister, de heer J. Ritzen, en aan de rectoren van de Nederlandse universiteiten heeft hij meegedeeld dat de besprekingen over de gelijkwaardigheid van de diploma's voorlopig opgeschort moeten worden. Indien de voorgestelde hervormingsplannen daadwerkelijk uitgevoerd zouden worden, zou de kwaliteit van de Nederlandse diploma's immers te fel dalen om deze nog op een gelijk niveau met de Vlaamse te kunnen handhaven.

De minister betreurt deze ontwikkeling ten sterkste. In de eerste plaats omdat ze de discussie over de gelijkwaardigheid van diploma's opschort, vervolgens omdat ze ook de Vlaams-Nederlandse samenwerking op Europees vlak ondermijnt.

Ondertussen meent de minister begrepen te hebben dat de hervorming van het hoger onderwijs minder drastisch zal zijn dan oorspronkelijk aangekondigd.

Wat de organisatie van een commissievergadering over het thema van de internationalisering van het onderwijsgebeuren betreft, antwoordt de minister dat hij hier graag zijn medewerking aan verleent. Hij is echter van mening dat dit moet gebeuren op basis van een geschreven document dat op voorhand aan de Commissie overhandigd zou worden. De minister is bereid hierover een concrete afspraak te maken.

6. Varia

De heer G. Vanleenhove vraagt of de budgettaire implicaties van het onderwijsdecreet VI, dat binnen onafzienbare tijd aan de Commissie zal worden voorgelegd, reeds verwerkt zijn in de begroting 1995. Hij denkt met name aan de maatregelen inzake de basiseducatie en de financiering van de aanvullende opleidingen van de universiteiten. De heer R. Swinnen stelt dezelfde vraag.

De minister bevestigt dat bij de opstelling van de begroting voor 1995 rekening werd gehouden met de bepalingen van het aangekondigde onderwijsdecreet-VI. De heer J. Eeman vraagt hoeveel reffectaties en/of wedertewerkstellingen er in de verschillende onderwijsniveaus op 1 oktober 1994 zijn doorgevoerd.

De minister antwoordt dat hij hier momenteel nog geen antwoord op kan geven. In 1993 werd de reffectatie zeer streng doorgevoerd, wat tot gevolg had dat het aantal personeelsleden dat niet gereffecteerd of wedertewerkgesteld kon worden, beperkt bleef tot 850 full-time equivalenten, en dit komende van meer dan 1.100 in 1992. Dit aantal van 850 komt overeen met een totale kostprijs van ongeveer 1 miljard aan niet-wedertewerkgestelden of gereffecteerden, wat op een totale personeelskost van meer dan 170 miljard een beperkte kost genoemd mag worden.

De heer R. Swinnen vraagt aandacht voor de problematiek van de **leerkrachten** die uit de **BSD** zijn teruggekeerd. Hen was beloofd dat maximaal rekening gehouden zou worden met de voorkeur van regio en school, terwijl nu blijkt dat deze leerkrachten eerder willekeurig over gans het land verspreid worden.

De minister antwoordt dat hij geen positieve discriminatie ten voordele van oud-leerkrachten wenst in te voeren. Alle leerkrachten dreigen bij reffectatie geografisch gespreid te worden. Het huidige systeem van reffectatie poogt de belangen van de ex-BSD en de overige leerkrachten zo goed mogelijk te verzoenen.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

A. DECREETSBEPALINGEN

Artikel 13
(programma's 31.10, 31.20, 32.10, 33.10,
33.20, 34.10, 34.20, 35.40)

Op dit artikel is er een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend in programma 34.40 volgende basisallocaties te schrappen : basisallocatie 33.17 – Stichting Verkeerskunde ; basisallocatie 33.34 – Stichting Vlaamse Schoolsport, subsidiëring werking ; basisallocatie 33.35 – Subsidie aan de Stichting Vlaamse Schoolsport, subsidiëring personeel en basisallocatie 33.01 – Subsidie aan de vzw 'Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand'. Met deze schrapping gaat de Vlaamse regering in op de opmerkingen van het Rekenhof.

Mevrouw A. Leysen vraagt in hoeverre er vorderingen worden gemaakt inzake het ter beschikking stellen van infrastructuur en andere werkmiddelen voor de Stichting Vlaamse Schoolsport. Zij vraagt tevens wanneer de door de minister aangekondigde vergadering over de werking van deze Stichting zal plaatsvinden. De minister antwoordt dat er nog geen vorderingen gemaakt zijn inzake het ter beschikking stellen van infrastructuur en dat het inderdaad aangewezen is de betrokkenen terug rond de tafel te roepen.

Mevrouw J. Leduc vraagt of basisallocatie 35.21 van programma 35.40 – Jeugdorkest – wel thuis hoort onder de begroting onderwijs. De minister beaamt de scepsis van de spreker, maar hij stelt vast dat het departement Cultuur blijkbaar niet geïnteresseerd is in dit budget. Bij dit artikel worden verder geen opmerkingen geformuleerd.

Het amendement van de Vlaamse regering wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen. Het aldus geamendeerde artikel 13 wordt eveneens met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 16

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 17

Mevrouw A. Leysen merkt op dat DIGO voor wat de betaling van de rentetoelagen nog met een oud – situatie voor de regionalisering van onderwijs in 1988 – en een nieuw systeem werkt. Op die manier zijn de middelen voor DIGO ontoereikend. De minister antwoordt dat dit probleem ter sprake is gekomen op de Vlaamse regering en dat beslist werd het systeem dit jaar nog ongewijzigd te laten. De spreker repliceert dat het probleem zich hierdoor cumuleert. Dit wordt door de minister beaamd, maar hij voegt eraan toe dat ook de interessen zich op een bepaald moment hebben gecumuleerd.

De heer L. Martens vraagt of het correct is dat DIGO hierdoor dit jaar over minder middelen zal beschikken. De minister stelt dat DIGO inderdaad een beetje middelen minder krijgt grootte-orde van ongeveer 2 % – omdat de lasten uit het vorige systeem doorwegen. Hierdoor wordt het structureel tekort van DIGO nog versterkt.

Mevrouw A. Leysen merkt op dat DIGO vastleggingsmachtingen zou hebben ten bedrage van 1,664 miljard frank, terwijl de voorzieningen slechts 1,286 miljard frank zouden bedragen. De minister stelt dat deze interpretatie niet correct is, maar dat ze ook toegepast wordt door de ARGO. In hun berekening van de vastleggingsmachtigingen houden zowel ARGO als DIGO rekening met de vastleggingen op de eigen middelen, namelijk op de verworven interessen.

Het artikel wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 24

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 24 wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 38

In dit artikel is er een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend in de tabel van § 1 organisatieafdeling 32, programma 10, basisallocaties 73.01 en 41.11 weg te laten en in § 2 ‘artikel 27’ te vervangen door ‘artikel 16’. Het betreft hier rechtzetting van materiële vergissingen. Het amendement van de Vlaamse regering en het aldus geamendeerde artikel 38 wordt eveneens met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 43

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 43 wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 47

Mevrouw J. Leduc heeft vernomen dat het geïntegreerd onderwijs, voorlopig alleen toegepast voor de fysisch gehandicapten, vanaf 1 januari 1994 veralgemeend zou worden voor alle types van het Bijzonder Onderwijs. Zij vraagt hoeveel leerlingen hiervoor in aanmerking zouden komen, en wie het systeem zal controleren en evalueren. De minister antwoordt dat momenteel nog geen cijfergegevens bekend zijn, maar dat het aantal vrij beperkt zal blijven. De uitbreiding van het systeem is eerder van theoretische aard dan wel van praktisch belang. De controle en evaluatie zal toevertrouwd worden aan het departement onderwijs.

Bij dit artikel worden verder geen opmerkingen geformuleerd. Artikel 47 wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 48

Op dit artikel is er een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend in het eerste lid programma 20 te vervangen door programma 10. Het betreft hier de rechtzetting van een materiële vergissing.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 48 worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 50

Op dit artikel is er een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend in het eerste lid programma 20 te vervangen door programma 10, en in het tweede lid in fine de voorgestelde tekst aan te vullen met de basisallocaties 11.20, 43.40, 43.48, 44.60 en 44.68 van de programma's 31.10 en 31.20. Het betreft hier de rechtzetting van materiële vergissingen.

Mevrouw J. Leduc herhaalt dat er een grote discrepantie bestaat tussen de omkadering van het secundair en het basisonderwijs. In de ARGO bestaat zelfs de toestand dat bepaalde rekenplichtige correspondenten de verplichting hebben hun opdracht in drie verschillende scholen uit te oefenen, wat feitelijk ondoenbaar is. Dit contrasteert fel met de vrij comfortabele situatie waarin het personeel van het secundair onderwijs zijn taak kan vervullen. Hierop merkt mevrouw A. Leysen op dat de functie van rekenplichtige in het vrij gesubsidieerd onderwijs zelfs niet bestaat, en dat deze opdracht mee tot het takenpakket van de gewone administratie behoort. Hierop repliceert mevrouw J. Leduc dat de verificatie in de ARGO stricter is dan in het vrije net, wat deze functie absoluut noodzakelijk maakt.

De minister is het eens met de algemene opmerking van mevrouw J. Leduc, namelijk dat de omkadering van het basisonderwijs niet voldoet. Anderzijds is het correct dat de discrepantie in het vrij gesubsidieerd net nog groter is dan in de ARGO, en de door mevrouw A. Leysen geciteerde opmerking inzake het ontbreken van de functie van rekenplichtige in het vrije net is hiervan een goed voorbeeld.

Wat de rechtzetting van de discrepantie van de administratieve omkadering van het basis versus het secundair onder-

wijs betreft, stelt de minister dat het hier niet enkel een rechtekking op kwantitatief maar evenzeer op kwalitatief vlak betreft. Kwalitatief is de administratieve omkadering van het basisonderwijs momenteel van een lager niveau dan deze van het secundair onderwijs. De minister merkt tevens op dat hij ooit het idee geopperd heeft om administratief personeel van het secundair onderwijs over te hevelen naar het basisonderwijs, maar dat dit wegens de vaste benoeming juridisch niet haalbaar is.

Mevrouw J. Leduc stelt dat de vermindering van de administratieve besommeringen – onder meer de talrijke statistieken – reeds een belangrijke stap in de goede richting zou zijn. De minister antwoordt dat de administratieve verplichtingen zo veel mogelijk beperkt worden, en dat hij steeds bereid is om concrete suggesties tot verdere afslanking in overweging te nemen. Het aangekondigde decreet over het basisonderwijs biedt hiertoe een goede aanleiding. Anderzijds herhaalt hij dat een groot gedeelte van het probleem van mevrouw J. Leduc te herleiden is tot een probleem van kwalificatie van het personeel dat de nieuwe vraagstellingen en vooral de nieuwe vormen van informatieverwerking niet aankan.

Het amendement van de Vlaamse regering en het aldus geamendeerde artikel 50 worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 51

Op dit artikel is er een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend in het eerste lid op de tweede regel de wending 'programma 20 van de organisatieafdeling 39' te vervangen door 'programma 10 van de organisatieafdeling 39'. Het betreft hier de rechtzetting van een materiële vergissing.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 51 worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 56

Bij dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het artikel wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 57

Op dit artikel is er een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend in het eerste lid op de tweede regel de wending 'programma 39.20' te vervangen door 'programma 39.10'. Het betreft hier de rechtzetting van een materiële vergissing.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 57 worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 62

Bij dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Het artikel wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikel 63

Op dit artikel is er een amendement van de Vlaamse rege-

ring (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend in fine de woorden ‘van het goedgekeurd vastleggingskrediet’ te schrappen en te vervangen door de woorden ‘per aannemingsopdracht voor infrastructuurwerken’ of ‘buitengewoon onderhoud aangerekend op gesplitste kredieten’. Het betreft hier een aanvulling van de tekst naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel **63** worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Artikelen 89 en 92

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

B. BEGROTINGSTABEL

De begrotingstabel wordt besproken in samenhang met de administratieve begroting.

Vele vragen en opmerkingen met betrekking tot de concrete programma's werden in het kader van de algemene bespreking gesteld en beantwoord.

Afdeling 1

Programma's 06.10, 30.10 en 30.20

Bij deze programma's werden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 3 1.10

Op dit programma is er een amendement van de heren L. Van Nieuwenhuysen en G. Annemans ertoe strekkend het niet gesplitst krediet van dit programma zijnde 53.540,9 miljoen frank te verminderen met 185 miljoen frank (Stuk 15-A, Nr. 6). De indieners beogen hiermee weddetoelagen voor het franstalig basisonderwijs in de zes faciliteitengemeenten rond Brussel en de gemeente Ronse te schrappen. Er is immers geen wederkerigheid doordat de Franse Gemeenschap geen toelagen verstrekt aan de Vlaamse scholen in Komen en Moeskroen.

De minister herinnert de leden eraan dat de Vlaamse Gemeenschap inzake onderwijs exclusief bevoegd is voor de scholen gelegen in het Nederlands taalgebied (art. 127, § 1 en § 2 van de gecoördineerde grondwet). De zes randgemeenten en Ronse behoren hiertoe. Krachtens artikel 129 van de gecoördineerde grondwet regelt de Vlaamse Gemeenschap het gebruik van talen voor het onderwijs. Decreten op grond van die bevoegdheid genomen, hebben kracht van wet in het Nederlands taalgebied, uitgezonderd wat betreft de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan het Nederlands voorschrijft of toelaat. Deze wet kan slechts veranderd worden mits een wet aangenomen met een meerderheid in elke taalgroep op voorwaarde dat de meerderheid van leden van elke taalgroep aanwezig is en het totaal aantal ja-stemmen in beide taalgroepen twee derden van de uitgebrachte stemmen bereikt.

De wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs en de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken zijn dergelijke wetten.

De eerste, de wet van 30 juli 1963, laat het Frans als onderwijstaal toe, onder andere in Ronse, voor het kleuter- en lager onderwijs zo dit de moedertaal is of de gebruikelijke taal van het kind en zo het gezinshoofd in de gemeente verblijft.

De tweede wet, de wet van 2 augustus 1963, laat het Frans als onderwijstaal toe, onder dezelfde voorwaarden, in de zes randgemeenten.

Deze franstalige scholen halen hun legitimatie uit een federale wetgeving die slechts met bijzondere meerderheden kan worden gewijzigd. De Vlaamse Gemeenschap is gehouden deze wetgeving na te leven, net zoals de Franstalige gemeenschap. Dat deze de wet niet nakomt geeft de Vlaamse Gemeenschap nog niet het recht op grond van een verkeerd begrepen 'wederkerigheid' de wet niet toe te passen. In dit verband kan ook verwezen worden naar artikel 143, § 1 van de gecoördineerde grondwet waarbij de federale loyaliteit dient in acht genomen te worden.

Tenslotte wijst de minister er nog op dat bedoelde scholen met het Frans als onderwijstaal, krachtens hogervermelde federale wetgeving, verplicht zijn tot onderwijs van het Nederlands, naargelang het geval, a rato van drie à vier uur per week in de tweede graad lager onderwijs tot vijf à acht uur in de derde graad lager onderwijs.

Ook dit is een niet te verwaarlozen element om deze Fransstalige jonge leerlingen (basisonderwijs – kinderen van zes tot twaalf jaar die van huize uit franstalig zijn !!) te laten kennismaken met de taal van het taalgebied waar ze wonen.

De minister vraagt het amendement te verwerpen.

De heer L. Appeltans vraagt de minister of de Vlaamse Regering dit probleem reeds heeft ter sprake gebracht op federaal niveau.

De minister antwoordt dat bij herhaling op dit probleem is gewezen.

Welke argumentatie voert de Franse Gemeenschap aan voor deze houding, vraagt de heer Appeltans. En hoe vult de federale overheid haar verantwoordelijkheid in deze aangelegenheid in ?

De minister antwoordt dat de Vlaamse klacht dienaangaande enkel wordt geacteerd. Er wordt geen gevolg aan gegeven. De Franse Gemeenschap blijft kennelijk de federale loyaliteit in deze aangelegenheid negeren.

Kan de federale regering niet in de plaats treden van de Franse Gemeenschap om uitvoering te geven aan deze federale wet, zo vraagt de heer Appeltans.

De minister antwoordt hierop ontkennend.

Het amendement wordt eenparig verworpen met 8 stemmen.

Op dit programma is er eveneens een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend de titel van dit programma – 'basisonderwijs' – te wijzigen in 'gewoon basisonderwijs'. Het betreft hier de aanpassing van een materiële fout.

Het amendement van de Vlaamse regering en het aldus geamendeerde programma worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 3 1.20

Het programma wordt met 7 stemmen tegen aangenomen.

Programma 32.10

Op dit programma is er een amendement van de Vlaamse regering (Stuk 15-A, Nr.4) ertoe strekkend de titel van dit programma – 'secundair onderwijs' – te wijzigen in 'gewoon secundair onderwijs'. Het betreft hier de aanpassing van een materiële fout.

Het amendement en het aldus geamendeerde programma worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 32.20

Mevrouw J. Leduc vraagt welke de bedoeling is van het budget voor basisallocatie 0001 – Integratie schoolverlaters BUSO. De minister antwoordt dat deze basisallocatie inspeelt op het Europees Sociaal Fonds. Indien de minister in een basisfinanciering voorziet – in casu 11,2 miljoen – zorgt het Europees Sociaal Fonds voor aanvullende financiering. Deze middelen worden gebruikt om de overgang van de afgestudeerden van het BUSO naar de arbeidsmarkt te begeleiden. De minister is van oordeel dat deze inspanning de moeite loont.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 33.10

Bij dit programma worden geen bij komende vragen gesteld.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 33.20

Mevrouw J. Leduc vraagt welke de opdracht is van de Born-Bunge Stichting te Antwerpen (basisallocatie 33.42). De minister antwoordt dat deze instelling zich bezig houdt met de studie van het Jodendom.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen aangenomen.

Programma 34.10

De heer L. Appeltans merkt op dat voor het DKO, in tegenstelling tot het OSP, geen budget voorzien is voor de werking van de pedagogische inspectie (cfr. programma 34.20, basisallocatie 12.10). De minister antwoordt dat de inspectie voor het DKO is opgenomen in de inspectie voor het secundair onderwijs. De leden van de inspectie voor het DKO hebben hiervoor wel een specifieke benoeming.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 34.20

Ingaande op zijn vraag bij programma 34.10, vraagt de heer L. Appeltans hoeveel personeelsleden belast zijn met de inspectie op het OSP. De minister antwoordt dat het hier een drietal personeelsleden betreft.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma's 34.30, 34.40, 35.10, 35.20

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 35.30

Mevrouw J. Leduc heeft een vraag bij basisallocatie 1216 – Vergoeding busbegeleiders in het basisonderwijs van het gemeenschapsonderwijs. Hiervoor zijn geen kredieten voorzien, alhoewel de nood ter zake zeer groot is. De minister repliceert dat deze vergoedingen opgenomen zijn in de ARGO-dotatie. De post werd hier enkel ter informatie opgenomen. Mevrouw A. Leysen is van mening dat deze vergoeding niet bestaat in het vrij onderwijs. De minister beaamt dit.

Mevrouw J. Leduc is van mening dat het niet getuigt van een efficiënt schoolbeleid om de reeds overbelaste leerkrachten met de begeleiding van het busvervoer te belasten. In het kader van het streven naar een kwaliteitsvol onderwijs is meer aangewezen dat de leerkrachten meer tijd zouden krijgen voor bijscholing en navorming.

De spreker wordt hierin volledig bijgetreden door mevrouw A. Leysen. Volgens mevrouw A. Leysen moet voor de begeleiding van het busvervoer een structurele oplossing gezocht worden.

Mevrouw J. Leduc heeft tevens een vraag bij basisallocatie 4446 – Bijdrage van de Gemeenschap in de kosten voor het vervoer van gehandicapte kinderen van het vrij gesubsidieerd buitengewoon onderwijs. Volgens haar informatie vervoeren deze bussen ook leerlingen van gewoon basisonderwijs, en wordt hierop geen controle uitgevoerd. De minister antwoordt dat hij zich bewust is van het probleem, en dat er wel degelijk controles worden uitgevoerd, zij het bij steekproef. Een dagelijkse en systematische controle is immers niet haalbaar. De minister voegt eraan toe dat de enige manier om misbruiken in het systeem van leerlingevervoer tegen te gaan het invoeren van het systeem van enveloppefinanciering is.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 35.40

De heer L. Appeltans vraagt welke de grootste kost is in basisallocatie 0003 – Onderwijsvoorrrangsbeleid, migrantenbeleid en kansarmoede. De minister antwoordt dat de meeste uitgaven naar personeel gaan. Het betreft hier immers bijkomend personeel dat ter beschikking wordt gesteld.

Mevrouw J. Leduc merkt op dat deze uitgaven voor supplemeantair personeel beperkt zouden kunnen worden indien de lerarenopleiding meer aandacht voor deze problematiek

zou hebben. Zij acht het zelfs aangewezen dat leerkrachten op een bepaald moment zouden kunnen specialiseren in de richting van migrantenbegeleiding, en dit naar analogie met specialisaties in andere vakken. Momenteel worden immers ook leerkrachten die totaal geen belangstelling voor de migrantenproblematiek hebben met deze toch wel specifieke onderwijsopdracht belast. Indien men dergelijke specialisatie inbouwt, zouden de ingezette middelen een veel hoger rendement hebben. De spreker formuleert een analoog voorstel voor wat de leerkrachten van het buitengewoon onderwijs betreft, omdat ook hier de leerkrachten in vele gevallen niet gemotiveerd en niet tegen hun taak opgewassen zijn.

De minister is het er niet mee eens dat de leerkrachten die in het buitengewoon onderwijs staan niet gemotiveerd zouden zijn, en dat het rendement van deze opleidingen laag zou liggen. Hij wijst erop dat de meeste leerkrachten in het buitengewoon onderwijs zelfs vrijwillig en zonder bijkomende verloning de aanvullende opleidingen hebben gevolgd, en dat de bijzondere sfeer die deze scholen kenmerkt, ook een positieve weerslag uitoefent op de leerkrachten. Voor de migrantenopleiding ligt de zaak anders. Hier is inderdaad een speciale 'roeping' vereist om de opdracht tot een goed einde te brengen.

Wat de vraag naar specialisatie betreft, antwoordt de minister dat voor wat het buitengewoon onderwijs betreft, in het aangekondigd decreet op de lerarenopleiding een specifieke opleidingsmodule voor buitengewoon onderwijs is voorzien. Enge specialisatie lijkt hem niet aangewezen omdat dit voor de leerkrachten op termijn beperkend kan werken, wat niet de bedoeling kan zijn. Wat de vraag naar een specialisatie in de richting van migrantenproblematiek betreft, de minister is dit idee niet ongenegen, maar hij zou eerder opteren voor een specialisatie 'kansarmoede'. De opleiding van autochtone maar niettemin marginale leerlingen stelt immers vereisten die met deze van de migrantenopvang vergeleken kunnen worden. Hij wijst echter op het psychologisch aspect van de zaak, namelijk dat de meeste scholen niet geneigd zullen zijn zichzelf als 'kansarmoede-school' te identificeren, en dat dit op zijn beurt afzetproblemen voor de betrokken leraren kan creëren.

Vervolgens vraagt mevrouw J. Leduc welke het doel is van de subsidie vermeld in basisallocatie 3301 – Subsidie aan de vzw Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (WOB). De minister antwoordt dat een gedeelte bestemd is voor de personeelsuitgaven van de VVOB, een ander deel voor de vergoeding van werkingskosten en inzet van extra leerkrachten naast het ABOS-contingent. De grootste bijdrage in ontwikkelingssamenwerking wordt nog steeds geleverd door ABOS. Mevrouw A. Leysen voegt er nog aan toe dat de VVOB jaarlijks een verslag van zijn activiteiten publiceert.

De minister wijst nog op een materiële fout in basisallocatie 0004 – Allerhande uitgaven tijdschrift Klasse. Hier moet een niet-gesplitst krediet van 16,4 miljoen frank voorzien worden. In de voorliggende versie van de administratieve begroting werd dit bedrag in de lopende tekst en niet in de voorziene kolom gedrukt.

Het programma wordt 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 35.50

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen aangenomen.

Programma's 36.10 en 36.20

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Programma 39.10

Mevrouw A. Leysen vraagt welke de bestemming is van basisallocatie 0005 – Provisioneel krediet crisissituaties. De minister antwoordt dat het hier het 'begrotingsrestant' van het vroegere 'Rollend Fonds voor crisissituaties in het onderwijs' betreft. Tijdens de budgetcontrole 1992 werd dit bufferkrediet van 100 miljoen frank voor het organiseren van bijkomende urenleerkracht afgeschaft. Volgens artikel 3, § 8, 1° van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving wordt de tellingsdatum voor de vaststelling van de omkaderingsnormen vastgesteld op 1 februari van het voorafgaand schooljaar. Artikel 3, § 8, 1° van de wet voorziet evenwel dat de datum voor de telling wordt vastgesteld op 1 oktober van het lopend schooljaar voor de cursus godsdienst of niet-confessionele zedenleer in een bepaald leerjaar en volgens een bepaald leerplan, waarvoor op deze datum leerlingen zijn ingeschreven, waarvoor op 1 februari van het voorafgaand schooljaar geen leerlingen hebben gekozen. Aan deze bepaling wordt uitvoering gegeven in artikel 6 van het besluit van de Vlaamse regering van 31 juli 1990 tot vaststelling van het pakket 'uren-leraar' in het voltijds secundair onderwijs. Dit artikel legt de splitsingsnormen vast voor de vakken godsdienst/niet-confessionele zedenleer. Voor de financiering van deze uren godsdienst/niet-confessionele zedenleer wordt jaarlijks 10 miljoen frank ingeschreven op de onderwijsbegroting.

Het programma wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Afdeling III

Hogere Zeevaartschool

Bij deze afdeling worden geen opmerkingen geformuleerd.

De afdeling wordt met 7 stemmen tegen 1 aangenomen.

Bijlage 1 : ARGO

De heer J. Tavernier wijst op de grote verschuivingen in de uitgavenbegroting zoals voorgesteld in de overzichtstabel op pagina 2. In de oorspronkelijke begroting voor 1994 werden de uitgaven voor de ARGO begroot op 2.515,1 miljoen, in de aangepaste begroting voor 1994 op 3.734,5 miljoen, of een stijging met 48 %. In de begroting 1995 vallen de uitgaven echter terug op 2.400,2 miljoen, of een daling met 36 %. De spreker vraagt een verklaring voor deze bruuske schommelingen.

De minister bezorgt het volgend schriftelijk antwoord.

De aangehaalde schommelingen binnen de uitgaven van de begroting van de ARGO zijn toe te schrijven aan de wijzigingen binnen de uitgaven voor investeringen in schoolgebouwen. Deze bedragen luiden als volgt :

Oorspronkelijke begroting : 1.155,7 mln
Aangepaste begroting 1994 : 1.970,0 mln
Goedgekeurde begroting 1995 : 1.970,0 mln

In de oorspronkelijke begroting 1994 werden de vastleggingsmachtiging — toegekend door de Vlaamse Gemeenschap voor investeringen in schoolgebouwen — alsmede de ontvangsten uit verhuringen en verkopen van schoolgebouwen toegewezen aan de inspanningen voor investeringen in schoolgebouwen (resp. 1.000,9 mln + 21,6 mln + 132,3 mln).

De aangepaste begroting 1994 heeft dezelfde basiselementen maar werd aangevuld met de vast te leggen bedragen voortvloeiend uit de protocolovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap in verband met de investeringsmiddelen (418 mln) én met de op 31 december 1993 aangelegde fondsen voor investeringen in schoolgebouwen ; dit zijn de nog uit te voeren goedgekeurde planningen (295,5 mln).

Wat de verhuringen (29,4 mln) en verkopen (229,8 mln) van schoolgebouwen betreft, werd een nieuwe raming gemaakt op basis van de op dat ogenblik beschikbare gegevens. Met name voor de verkopen is er een belangrijke stijging door de onteigeningsvergoeding voor het Errera-gebouw (een ontvangst die nog niet te voorzien was bij de oorspronkelijke begroting).

De opbouw van het bedrag van de aangepaste begroting 1994 ziet eruit als volgt :

$$1.000,9 + 410,0 + 295,5 + 29,4 + 229,8 + 3,2 = 1.979,0$$

(3,2 mln komt uit de investeringsfondsen voor Brusselse peuter- en kleutertuinen)

De stijging bij de aanpassing van de begroting is met andere woorden te verklaren door eenmalige verhogingen.

De begroting 1995 is terug opgebouwd uit de vastleggingsmachtiging 1995 en de ontvangsten uit verhuringen en verkopen : 961,9 mln + 26,8 mln + 182,0 mln + 1.170,7 mln. Hier wordt de uiteindelijk goedgekeurde begroting 1995 van de ARGO bedoeld, met andere woorden de ontvangsten uit verkopen bedragen 182 miljoen.

IV. CONFORMITEITSMOTIE

De conformiteit van de administratieve begroting 1995 met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting 1995 wordt wat de materie onderwijs betreft met 7 stemmen tegen 1 bevestigd.

II. BEROEPSOPLEIDING

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR ME- VROUW L. DETIEGE, VLAAMSE MINISTER VAN TE- WERKSTELLING EN SOCIALE AANGELEGENHE- DEN

Inzake de sector beroepsopleiding die quasi uitsluitend de VDAB betreft, waarborgt de begroting 1995 de verderzetting van het beleid. Voor meer gedetailleerde gegevens betreffende de omvang en het bereik van het VDAB-aanbod wordt verwezen naar de evaluatienota in bijlage. De minister beperkt zich in haar toelichting tot een aantal nieuwe aandachtspunten die zich doorheen de begroting weerspiegelen.

1. Vooreerst heeft de Vlaamse regering op 27 juli 1994 een beheersovereenkomst afgesloten met de VDAB. De beheersovereenkomst strekt ertoe de VDAB in het licht van de decretaal vastgelegde taken concrete doelstellingen op te leggen en hiervoor een vaststaand werkingskader te waarborgen in ruil voor een bepaalde autonomie inzake de uitvoering van deze doelstellingen en de aanwending van middelen buiten dotatie. Het aan de overeenkomst toegevoegd memorandum, eigenlijk betreft het een jaarlijks strategisch plan, geeft aan hoe de beleidsdoelstellingen vertaald worden in operationele programma's en dient als leidraad voor het management op elk niveau van de organisatie. Het beheerscontract laat de VDAB inzonderheid ook toe planmatiger te werk te gaan waarbij realisatieschema's voor meerdere jaren, in beginsel tot en met 1997, kunnen worden uitgetekend. Dit komt uiteraard de continuïteit van het arbeidsmarktbeleid ten goede.

Voor wat de beroepsopleiding zelf betreft, legt de beheersovereenkomst een aantal parameters vast voor de bepaling van de dotatie, te weten :

- het aantal uren dat werd gepresteerd ;
- de aanwezigheid van bepaalde doelgroepen ;
- het aantal uren per instructeur ;
- de doorstromingsresultaten.

Aan deze parameters is een weging verbonden die rekening houdt met de waarde van elke parameter. Als beleidsrichtlijn vermeldt de beheersovereenkomst dat de VDAB het aantal opleidingsuren van 1993 moet waarborgen, met een mogelijk afwijkingspercentage van 2 percent, dat 70 percent van de cursisten behoort tot de risicogroepen, dat het doorstromingspercentage 60 percent bedraagt en dat de verhouding instructiepersoneel-opleidingsuren gelijk blijft. De inkomsten uit de betalende beroepsopleiding die het bedrag van 40 miljoen frank overstijgen mogen door de VDAB evenwel vrijelijk worden aangewend met het oog op de optimalisering van hun decretale bevoegdheden.

Het aldus ontstaan kader houdt een evenwicht in tussen de noodzaak van een beheersing van de uitgaven en de zelfresponsabilisering van de instelling waarbij de prioritaire taakstellingen van de VDAB via de dotatie gewaarborgd worden.

2. Een tweede aandachtspunt betreft de coördinatie van het volwassenonderwijs. Het Protocol van 17 maart 1993 met betrekking tot de Werkgelegenheidsconferentie, dat het actuele referentiekader uitmaakt, accentueert de noodzaak aan coördinatie in het opleidingsaanbod voor volwassenen. In dat kader werd vorig jaar de Vlaamse minister van Onderwijs aangesteld als coördinerend minister. De uitwerking van deze doelstelling blijkt nochtans een moeizaam proces te zijn dat

de zuiver organisatorische reflexen van instellingen overstijgt. Er moet immers worden vastgesteld dat de decretale taakstellingen van de diverse institutionele partners mekaar vaak overlappen en dat het geen loutere analyse van het opleidingsaanbod betreft maar er eveneens aandacht moet worden geschonken aan de vraagzijde. Niettemin zijn recent een aantal stappen vooruit gezet. Zo bevat het afsprakenkader vervat in een bijlage aan de VDAB-beheersovereenkomst reeds een aanzet tot taakafbakening tussen de diverse actoren. Zo ook wordt kortelings de taakstelling van de permanente werkgroep „onderwijs-arbeidsmarkt” ter zake vastgelegd en het overkoepelend Regionaal Coördinatieplatform opgericht. Deze moeilijke discussie belet niet dat inmiddels op subregionaal niveau tientallen samenwerkingsprojecten door de VDAB zijn opgezet in samenwerking met VIZO en/of Onderwijs. De minister verwijst hierbij inzonderheid naar de provinciale beroepen-infodagen, die een groot succes kenden.

3. Ten derde wenst de minister de noodzaak van een proactief beleid te beklemtonen. Reeds vorig jaar maakte zij de intentie kenbaar om het VDAB-instrumentarium in die zin bij te sturen. Dit is inmiddels bij besluitwijzigingen gebeurd. Daardoor kan het instrument van de beroepsopleiding nu soepeler ingezet worden wanneer herstructureringen van ondernemingen in moeilijkheden dit noodzakelijk maken.

4. Een vierde kanttekening signaleert zich op het Europese niveau. De inbreng van de Europese middelen via de structuurfondsen verloopt geenszins optimaal. Vooreerst wordt de financieringslast meer en meer naar het Vlaamse niveau gelegd waardoor de Vlaamse regering genooddaakt werd een prefinancieringssysteem uit te bouwen. Zoniet zouden diverse tewerkstellings- en opleidingsinitiatieven, die zich dan nog tot de moeilijker doelgroepen op de arbeidsmarkt wenden, hun werking geheel of gedeeltelijk hebben moet afbouwen. Daarnaast zorgt de trage besluitvorming omtrent de operationalisering van de nieuwe ESF-programma's – doelstellingen 3 en 4 – voor planningsmoeilijkheden bij de diverse instellingen. Het hoeft geen betoog dat hierdoor de continuïteit van het beleid moeilijk kan gevrijwaard worden. Overigens valt dezelfde opmerking te maken inzake het federaal begeleidingsplan, waar de verderzetting na 31 maart 1995 actueel evenmin gegarandeerd is. Achteraf krijgen de betrokken instellingen dan vaak ten onrechte het verwijt dat zij niet adequaat genoeg inspelen op de diverse actieprogramma's.

5. Tenslotte wenst de minister het belang van het instrument van de beroepsopleiding als hefboom in de bestrijding van de werkloosheid te onderstrepen. De commissieleden zijn recent gevat door diverse beleidsteksten waarin dit belang tot uiting komt (het Witboek van de Europese Commissie, het Charter van de Werkzoekende, het recente OESO-rapport e.d.m.). Het gaat hier niet meer uitsluitend om het stimuleren van de integratie van werkzoekenden, maar ook om het aanwakkeren van een permanent opleidingsbeleid in de ondernemingen. Alhoewel de eerste doelstelling centraal blijft staan, moet ook de tweede doelstelling waargemaakt worden. Hiervoor rekent de minister niet alleen op een meer sectoriële toenadering tussen overheid en bedrijfsleven, maar ook op de ontwikkeling van een opleidingsbeleid in KMO's. Dit laatste vormt een enorme uitdaging voor de VDAB én de KMO's.

6. Tot slot van haar uiteenzetting vat de minister kort de belangrijkste gegevens samen van de evaluatie van de beroepsopleiding Vlaanderen 1993 (zie Bijlage II).

Het totaal aanbod aan opleidingen voor werkzoekenden en werknemers bedraagt 57.400. Het overgrote deel van de

opleidingsuren (94 %) werd besteed aan werkzoekenden, de werknemers nemen 6 % voor hun rekening. De doorstromingsresultaten na 6 maanden bedragen ongeveer 52 % in de secundaire sector, ongeveer 52 % in de tertiaire sector (in de specifieke opleidingen 53 %).

Dat deze cijfers iets lager liggen dan deze van vorig jaar heeft te maken met de hogere werkloosheidscijfers.

Wat het profiel van de cursisten betreft zijn er iets meer mannen dan vrouwen, de langdurig werklozen vertegenwoordigen 58 %, de kortdurig werklozen 41 %. Inzake leeftijd valt op dat 60 % van de cursisten jonger zijn dan 30 jaar, 40 % zijn meer dan 30 jaar.

Naar scholingsgraad kunnen de cursisten worden ingedeeld in 46 % laaggeschoolden en 53 % hogergeschoolden.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

1. Algemeen

Mevrouw Leysen betreurt dat de commissie haar aandacht voor de VDAB en de beroepsopleiding beperkt tot slechts een bespreking per jaar met name naar aanleiding van de begrotingsbespreking. Deze belangrijke materie verdient beter en moet bovendien worden bekeken vanuit de diverse invalshoeken. De heer Deswaene vraagt welke de opvallendste wijzigingen zijn in de werking en ook inhoudelijk inzake beroepsopleiding, minstens tijdens dit laatste volledig jaar van de legislatuur.

Minister Detiège verwijst in hoofdzaak naar de verhoogde werkloosheid. Dit vergt een grotere aandacht voor de weerwerk-actie die zich richt op zij die reeds geruime tijd werkloos zijn. Ook voor de risicogroepen worden de inspanningen verhoogd.

2. Verhouding VDAB en onderwijs

Een tweede opmerking van de heer Deswaene betreft het klassieke onderwijs dat van hoog tot laag in volle evolutie is. Daarnaast bestaan nog een ruim aanbod onder de vorm van VDAB-opleidingen, basiseducatie, derdekansonderwijs, middenstandsopleiding enzovoort. Vaak zijn er overlappingen die een verspilling van overheidsuitgaven impliceren.

Hoe staat de VDAB tegenover de schaalvergroting die wordt voorbereid in het secundair onderwijs. Is men hier enthousiast over of probeert men deze af te remmen ?

Mevrouw Leysen doet uit het ter beschikking gestelde cijfermateriaal de indruk op dat de VDAB-cursisten steeds jonger zijn. Kan het zijn dat pas afgestudeerden al behoefte hebben aan VDAB-opleidingen ? Dat bekommert het lid zeer sterk. Zij meent dat het technisch en het beroepsonderwijs zo goed mogelijk moeten inspelen op de behoeften van de arbeidsmarkt.

Als het enkel om specifieke en kortlopende cursussen gaat, heeft het lid hiermee geen probleem. Gaat het echter om algemene cursussen dan zou de uitwisseling van know-how en de openstelling van infrastructuur een begin van oplossing moeten bieden.

De minister beaamt dat hierbij problemen rijzen. De scholing speelt onvoldoende in op de noden van de sectoren. Jonge mensen vinden soms pas werk in de tertiaire sector na een opleiding bureautica en informatica.

Waar men vroeger de algemene vorming en de beroepsopleiding principieel gescheiden hield, ziet men nu in dat overleg noodzakelijk is. Inzake taalopleiding wenst de minister te verduidelijken dat er veel diverse taalopleidingen zijn, er is de praktische taalopleiding op de werkvloer die totaal verschilt van de algemene taalopleiding. Het gaat hier niet noodzakelijk om overlappingsen.

Mevrouw Leysen meent dat een gegevensuitwisseling tussen de onderwijswereld en de beroepsopleiding hoe langer hoe meer wordt aanvoeld als een noodzaak.

De minister beaamt dit. Op de tewerkstellingsconferentie is dit probleem eveneens aan bod gekomen. Ook de bedrijfswereld stuurt hierop aan. Gelukkig voelt men in het onderwijs de noodzaak aan om de strenge scheiding algemene vorming en praktische vorming te doorbreken.

De heer Candries verklaart dat in de Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid de bevoegdheden van minister Detiège steevast en zeer sterk vanuit de gezichtshoek van de noden van het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt worden benaderd.

De heer Deswaene vraagt of er overleg en samenwerking is tussen VDAB en PMS ?

De heer Vanleenhove wenst te weten wat de stand van zaken is met betrekking tot het Antwerps experiment VDAB-PMS dat, aldus de minister tijdens de begrotingsbespreking van verleden jaar, navolging verdiende.

De minister verklaart dat in alle provincies initiatieven tot samenwerking tussen VDAB en PMS zijn genomen. De resultaten zijn goed, behalve in Vlaams-Brabant waar een minder vlotte samenwerking met het bedrijfsleven tot stand kwam. Het experiment zal zeker worden voortgezet.

3. Coördinatie en taakafbakening van het volwassenenonderwijs

Mevrouw Leysen toont zich bezorgd over de moeizame coördinatie van de diverse vormen van het volwassenenonderwijs. Theoretisch kan dit toch niet zo moeilijk zijn. De VDAB dient in te staan voor de beroepsopleiding, dat staat buiten kijf. Het probleem situeert zich meer aan de zijde van het OSP, VIZO en diverse taalcursussen. Steeds weer blijkt het budgettaire aspect de onoverkomelijke klip te zijn. Men is het er wel over eens dat overlappingsen moeten weggenomen worden, maar over het lot van de aldus uit te sparen middelen is men het veel minder eens.

Mevrouw Leysen doet een stevige oproep tot de Vlaamse ministers om deze aangelegenheid in zijn totaliteit te bekijken.

De heer Candries vestigt de aandacht op een cruciaal probleem inzake de tewerkstelling, met name het gebrek aan flexibiliteit en mobiliteit op de arbeidsmarkt. De taakafbakening inzake volwassenenvorming tussen de diverse actoren mag zeker niet remmend werken op deze broodnodige flexibiliteit en mobiliteit.

De minister verklaart dat op het terrein reeds een aantal stappen zijn gezet in de richting van coördinatie. De minister

van Onderwijs is aangewezen als coördinator voor de verschillende opleidingsmogelijkheden. Het proces verloopt echter zeer moeizaam. Het zijn verschillende werelden die mekaar moeten vinden. Deze realiteit ligt ook aan de basis van de problematiek die mevrouw Leysen aanhaalde, namelijk dat pas afgestudeerden onmiddellijk behoefte hebben aan een (her)opleiding.

De Commissie dringt aan op een commissievergadering over de stand van zaken m.b.t. volwassenenvorming, liefst in aanwezigheid van de drie bevoegde ministers.

4. VDAB en ondernemingen in moeilijkheden

De heer Vanleenhove vernam uit de uiteenzetting van de minister dat de VDAB probeert in te spelen op de problematiek van bedrijven in moeilijkheden en dan vooral naar de KMO's toe. Het lid heeft echter bedenkingen bij de operationalisering daarvan op het terrein. Als concreet voorbeeld citeert de heer Vanleenhove het zeevisserij-onderwijs dat ingevolge het onderwijsdecreet volledig werd geïntegreerd in het Vlaams onderwijs. Het Rekenhof maakte de opmerking dat het onderwijs voor sociale promotie in het zeevisserijonderwijs daarom niet meer door onderwijs kon worden gefinancierd maar diende te worden overgenomen van de VDAB. Op het terrein echter wordt aangevoerd dat de VDAB hiervoor over niet voldoende middelen beschikt. Men kan niet inspelen op een sector die in moeilijkheden is. Hoe kan men dit probleem oplossen in afwachting van de vernieuwing van het zeevisserij-onderwijs ?

De minister preciseert dat als zij zegt te willen inspelen op ondernemingen in moeilijkheden, zij hiermee een specifiek bedrijf in moeilijkheden bedoelt dat eventueel zal worden gesloten. In dat geval neemt men zo snel mogelijk contact op om opleidingen aan te bieden voor toekomstgerichte sectoren.

Het zeevisserij-onderwijs is een zeer specifiek onderwijs. Het onderwijs stoot de sector af bij gebrek aan middelen. Toch moeten er nog zeevisserij-opleidingen worden aangeboden. De VDAB werd hiermee belast zonder dat hiervoor middelen werden vrijgemaakt en zonder dat men zich hierop kon voorbereiden. De planning voor 1995 lag reeds vast. Op dit ogenblik zoekt men naar een oplossing.

5. VDAB en streekplatforms

De heer Candries verwijst naar de strategische plannen die inzake beroepsopleiding in diverse Vlaamse arrondissementen werden opgesteld. Zij zijn gericht op economische groei en welvaart. De Vlaamse regering streeft naar het uitwerken van streekplatforms. In hoeverre is de VDAB betrokken bij de opstelling van deze streekplatforms ? Als men de kansen op economische groei en de kansen op tewerkstelling daarin wil ondersteunen is een permanente vorming en opleiding absoluut noodzakelijk. Dit concept wordt best op het niveau van micro-regio's uitgewerkt. Hoe zijn de ministers en de VDAB hierbij betrokken ?

De minister stelt vast dat in de regio's inderdaad steeds meer initiatieven inzake streekplatforms worden ontplooid. Binnen de tewerkstellingsconferentie werd een structuur uitgewerkt die toelaat de arbeidsmarkt beter te kennen. In de streekplatforms zit een vertegenwoordiger van de subregio-

nale tewerkstellingscomité's (STC's). Zodoende blijft men op de hoogte van wat de mogelijkheden en de kansen zijn.

6. De financiering uit de Europese fondsen

Mevrouw Leysen staat nog even stil bij het slechts moeilijk verkrijgen van middelen uit de Europese fondsen. Het lid kreeg graag een overzicht over de middelen die uit de Europese fondsen naar de VDAB gaan voor vorming en opleiding. Is er een duidelijke scheiding met de fondsen voor onderwijs ? Dit is nodig om ze optimaal te kunnen aanwenden.

De minister wijst de commissieleden erop dat voor de toegang tot de Europese fondsen vereist wordt dat de opleiding in functie staat van de bevordering van de tewerkstelling. De VDAB krijgt bepaalde opdrachten. Toch wordt het onderwijs erbij betrokken voor de opleidingen deeltijds leren – deeltijds werken.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

De artikelen 13 (programma 52.10) en 62 worden samen met de programma's 08.10 en 52.10 van de tabel zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding.

IV. CONFORMITEITSMOTIE

De conformiteit van de administratieve begroting 1995 met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting voor 1995 wordt bevestigd met 8 stemmen bij 1 onthouding.

III. WETENSCHAPSBELEID

1. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER L. VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, WETENSCHAPSBELEID, ENERGIE EN EXTERNE BETREKKINGEN

Zie ook stuk 624 (1994-1995) - Nr. 1 : Het wetenschapsbeleid in Vlaanderen - Beleidsbrief voor 1995.

Sedert het aantreden van deze Vlaamse regering in 1992 heeft het Vlaamse wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek een nieuw elan gekregen.

Men dient niet te herhalen waarom het onderzoek in het algemeen kan beschouwd worden als een toekomstgerichte, fundamentele hefboom voor onze welvaart. Het staat onomstootbaar vast dat er een positieve correlatie bestaat tussen de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling van een regio, de economische groei ervan, en de aantrekkingskracht die ervan uitgaat naar buitenlandse investeerders toe.

Voor het algemene kader van het Vlaamse wetenschapsbeleid, waarover trouwens een protocol bestaat met de collega ministers, wordt verwezen naar de vorige beleidsnota's wetenschapsbeleid (april 1992, oktober 1992, oktober 1993).

Het belang dat deze regering in het algemeen en de minister van wetenschapsbeleid in het bijzonder, hecht aan het wetenschaps- en technologiebeleid blijkt uit de jaarlijkse stijging van de kredieten. Deze zijn sinds 1992 toegenomen van 25 miljard tot bijna 33 miljard in 1995.

De eerste Vlaamse Wetenschapsweek is het achter de rug. Het is een enorm succes geworden. Bijna 30.000 scholieren uit heel Vlaanderen hebben minstens 1 dag doorgebracht in een onderzoeksinstelling. Daarnaast zijn er nog verschillende andere acties geweest die allen culmineerden in een groot Wetenschapsfeest in Antwerpen. Dit initiatief zal binnen twee jaar, weliswaar na grondige evaluatie, herhaald worden.

Het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen staat op een hoog peil in sommige disciplines. Dit moet dan ook geconsolideerd worden.

In andere disciplines zijn de onderzoekers druk doende om dergelijke hoge kwaliteit te bereiken, waarin ze hopelijk binnen afzienbare tijd zullen slagen, indien ze de nodige impulsen krijgen.

Een van de belangrijke problemen is het feit dat „Vlaanderen onderzoek doet met zijn achterdeur open”. Met andere woorden, er schort iets aan de valorisatie van de wetenschappelijke vindingen naar technologische toepassing toe. De creatie van nieuwe, innovatieve producten moet centraal staan aangezien dit de beste manier is om mee te spelen in het wereldgebeuren, bijvoorbeeld in de sectoren informatie-technologie en biotechnologie.

Het beleid in 1995 zal dan ook rond deze centrale krachtlijnen gecentreerd zijn. Enerzijds zijn er belangrijke initiatieven naar het fundamentele basisonderzoek toe. Anderzijds worden een aantal acties gepland en voorgezet naar een verdere versterking en verankering van het „technologie-georiënteerd” economisch weefsel in Vlaanderen.

In de verdere toelichting beperkt de minister zich tot de meest markante acties.

- Niet-gericht onderzoek

Naast de klassieke middelen voor het onderzoek via de universiteiten (o.a. de werkingsuitkeringen) en onderzoeksinstellingen, moet men hier vooral enkele belangrijke impulsen voor het fundamenteel onderzoek toelichten.

Belangrijke instrumenten voor de betoelaging van het niet-gericht onderzoek aan de universiteiten zijn het NFWO (Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, Vlaamse vleugel) en het IWT.

Wat het NFWO betreft worden de kredieten aan de fondsen voor fundamenteel onderzoek opgetrokken met 10 % tot 1400 miljoen frank. Indien binnen het kader van de permanente onderzoeksmandaten voldaan is aan de voorwaarden ter zake, zal ook volgend jaar een bijkomend bedrag van 100 miljoen frank ter beschikking staan. De basisdotatie van het NFWO is vastgekoppeld aan die van de universiteiten (4.55 %) en stijgt daardoor.

Het is voortaan het IWT die de specialisatiebeurzen voor doctoraalstudenten verstrekt (in opvolging van het IWONL). Niet alleen werd het beurssysteem aangepast (2 x 2 jaar i.p.v. 3 x 1 jaar met eventueel nog een 4de jaar verlenging). Bovendien werd het nettobedrag van de beurs opgetrokken tot het niveau van assistent aan de universiteit. Het totaal aantal eerstejaars blijft constant op 140. De kredieten voor deze beurzen zijn gestegen met maar liefst 41 % tot 431,5 miljoen frank.

Tenslotte is er ook een verhoging voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen van de universiteiten met 30 miljoen frank tot 854 miljoen frank. Het zijn de universiteiten zelf die beslissen over de concrete invulling. De selectie moet echter aantoonbaar gebaseerd zijn op wetenschappelijke kwaliteit.

- Technologiebeleid

In de kredieten voor onderzoek en ontwikkeling gericht op het bedrijfsleven, is er een globale stijging van 3,4 miljard in 1992 tot 4,67 miljard in 1995.

De minister verwijst voor de verdere uitbouw van het technologie-georiënteerd industrieel weefsel naar de beleidsbrief : Het wetenschapsbeleid in Vlaanderen – Beleidsbrief voor 1995 (Stuk 624 (1994-1995) – Nr. 1) zoals de acties rond technologie-diffusie, het doorlichten van de diffusie-infrastructuur, het clusterbeleid (zie ook beleidsbrief economie), enkele concrete acties die binnen het Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch onderzoek gepland zijn rond een specifieke KMO-aanpak voor de 0 & 0 steun en de versnelling van de behandeling van dossiers door het FIOV-IWT en de collectieve centra.

Ook in de gegevens over de Vlaamse deelname aan Eureka, Jessi en Euclid staan in de bovenvermelde beleidsbrief.

De minister wil enkele uiterst belangrijke initiatieven op het onderzoeksgebied toelichten, nl. het opstarten van belangrijke acties i.v.m. de biotechnologie en de informatietechnologie, die twee pijlers zijn van het industriële technologisch weefsel van morgen.

Voor de uitbouw en implementatie van een Vlaams Inter-universitair Instituut voor de Biotechnologie, wordt in totaal 1120 miljoen frank voorzien.

De pijlers van dit inter-universitair instituut zijn de volgende :

- een stevige consolidatie en impuls van het bestaande en groeiende onderzoek in de moderne biotechnologie. Dit zal gebeuren in 4 departementen die gecentreerd zijn rond de professoren Van Montagu, Fiers, Collen en Vandenberghe. Vervolgens zijn er ook verschillende geassocieerde departementen die ook speerpunt-onderzoek verrichten binnen het instituut en komt er ook een enveloppe ter beschikking voor competitief basisonderzoek ;

- een fundamenteel overdachte valorisatiepolitiek die drastisch ingaat tegen enkele voor Vlaanderen onrustbarende evoluties m.b.t. het valoriseren van het onderzoek. De minister zou hier de terminologie van verankeren van de wetenschappelijke vindingen durven gebruiken. In het kader van de biotechnologie zal er binnen het instituut een assertieve valorisatiecel actief zijn, die ook ter beschikking zal staan van alle Vlaamse onderzoeksploegen, actief in de biotechnologie ;

- ook onderzoek naar de maatschappelijke en sociaal-economische behoeften en problematieken binnen het domein van de biotechnologie wordt gefinancierd ;

- in de schoot van de GIMV, wordt er een Biotech-fonds opgericht waardoor aan bedrijven een aangepast financieringsmechanisme wordt aangeboden voor de ontwikkeling van nieuwe biotechnologische producten.

Een tweede belangrijk initiatief dat in 1995 zal geïmplementeerd worden is het programma rond de informatietechnologie, goed voor 1 miljard frank voor de komende 3 jaren.

Vlaanderen beschikt immers over uitstekende wetenschappelijke en technologische competenties ter zake, zowel aan de universiteiten als in de bedrijven. Het actieprogramma zal gericht zijn op onderzoek en ontwikkeling van basis- en systeemtechnologieën voor multi-media toepassingen. Specifieke criteria zoals het te verwachten marktpotentieel en de hefboomwerking naar andere toepassingen toe zullen worden gehanteerd bij de invulling van dit programma.

- Eigen onderzoeksinfrastructuur

Tot slot behandelt de minister twee onderzoeksinstellingen waarmee de Vlaamse regering een beheersovereenkomst heeft, nl. het VITO en IMEC.

De dotatie aan het VITO voor 1995 is begroot op iets meer dan 1 miljard frank. Het VITO heeft in het voorbije jaar een lange termijnstrategie uitgewerkt, op basis waarvan met de VITO een beheersovereenkomst werd afgesloten. Hierbij is het niet onbelangrijk om aan te stippen dat het aantal onderzoekslijnen beperkt wordt gehouden.

In 1994 bestaat het IMEC 10 jaar. De dotatie ervan bedraagt in 1995 bijna 1 miljard frank. Na een evaluatie door het IWT, de GIMV en de Administratie van Programmatie en Wetenschapsbeleid zullen de nodige stappen worden ondernomen voor een nieuwe beheersovereenkomst voor de periode 1995-2000.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER-PRESIDENT

Verschillende leden (A. Leysen, L. Appeltans) verheugen zich over de stijgende lijn van de kredieten voor wetenschapsbeleid.

Toch stoort hun de versnippering over de diverse departementen. Wat doet men eraan om meer concentratie van middelen te bewerkstelligen ?

De minister-president verklaart dat voor het eerst in de begroting een gecoördineerde bevoegdheid wetenschapsbeleid is opgenomen. Ook de horizontale begroting Wetenschapsbeleid moet meer beleidsduidelijkheid creëren.

Een protocol tussen de verschillende ministers maakt deze nodige vrijheid om eigen initiatieven te nemen mogelijk maar toch is het goed dat prioriteiten worden afgesproken teneinde een maximale return van de kredieten te bewerkstelligen.

De heer G. Vanleenhove bepleit meer doorzichtigheid inzake de grote geldstroom die naar het wetenschappelijk onderzoek gaat. De evaluatie en de controle van de input zijn onvoldoende.

Ook aan de blijvende onduidelijke bevoegdheidsafbakening tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap op het stuk van het wetenschapsbeleid moet worden verholpen aldus mevrouw A. Leysen en de heer L. Appeltans.

In antwoord hierop stelt de minister-president dat hij omwille van de duidelijkheid in het wetenschapsbeleid voorstander is van een verdere federalisering op voorwaarde dat zij goed wordt voorbereid en dat meer homogene bevoegdheidspakketten worden overgedragen.

Mevrouw A. Leysen en de heer L. Appeltans vragen hoe ver het staat met de uitvoering van het decreet van 15 december 1993 op de Vlaamse Raad voor wetenschapsbeleid.

Is er ook een regeling inzake de bevoegdheidsafbakening tussen de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid en de federale Raad voor Wetenschapsbeleid ?

De minister-president antwoordt dat de VRWB zopas werd geïnstalleerd. Het decreet is volledig operationeel. Positief is zeker de rechtstreekse lijn die ingevolge het decreet tussen VRWB en Vlaamse Raad mogelijk wordt. De minister-president hoopt dat de Vlaamse Raad deze kans zal aangrijpen en invullen.

Wat de federale Raad voor het Wetenschapsbeleid betreft is er reeds lang een initiatief van minister Dehousse in voorbereiding. Er is nog steeds geen finalisering. De verdeling van de mandaten over de verschillende echelons zou naar het schijnt voor problemen zorgen.

De heer L. Appeltans vraagt de minister-president om de Vlaamse betrokkenheid bij het ESA-programma scherp te stellen. Onze belangen dreigen hier slecht te worden verdeeld wegens de ondoorzichtigheid van de structuren. Nogtans gaat het om vele miljarden.

Verder wijst hij op de vrij summiere opsomming van initiatieven inzake internationale wetenschappelijke samenwerking.

De minister-president deelt mee dat er ook nog wetenschappelijke samenwerkingsprogramma's zijn met Canada. Ook met Zuid-Afrika worden programma's inzake wetenschap en technologie voorbereid. Ook de recente verdragen met Hongarije en Polen bevatten afspraken over wetenschappelijke samenwerking.

Een ander spoor is de internationale samenwerking tussen de universiteiten.

Tenslotte wijst de minister-president nog op een zeer recent initiatief naar de nieuwe lidstaten van de Europese Unie

toe om deze zo snel mogelijk te betrekken bij wat aan wetenschapsbeleid in Europa wordt gevoerd. Een recent colloquium hierover in Antwerpen kreeg grote respons.

Verskillende leden (L. Appeltans, R. Swinnen) onderschrijven de studie van Mc. Kinsey over het gebrek aan valorisatie van het wetenschappelijk onderzoek. Er moet een betere aansluiting komen tussen wetenschappelijk onderzoek en de toepassing ervan in de ondernemingen.

De minister-president beaamt dat dit een groot zorgpunt is. Een studie van het IWT toonde aan dat slechts 1/3 van de KMO's over de onderzochte periode van twee jaar enige innovatie of technologische vernieuwing heeft doorgevoerd ; ook voor grote ondernemingen is dit slechts de helft.

Zeker ten voordele van de KMO's, het grote draagvlak van onze economie, moeten de inspanningen vergroot worden. Daarom zijn een reeks maatregelen genomen om die beter te ondersteunen. Slechts 8 percent van de kredieten die langs het IWT worden vrijgegeven is bestemd voor de KMO's.

Mevrouw A. Leysen vraagt aandacht voor een evenwichtiger aandeel van het fundamenteel onderzoek.

De minister-president verwijst voor deze problematiek naar de toelichting bij de begroting en de beleidsbrief.

Het gericht onderzoek neemt een zeer groot deel van de middelen voor wetenschapsbeleid voor zijn rekening. Daar zijn vele goede redenen voor. Voor het fundamenteel onderzoek worden nu ook bijkomende inspanningen gedaan. Voor de menswetenschappen kunnen via het NFWO bijkomende middelen worden aangesproken.

Overigens is de Vlaamse regering nog niet toe aan de doelstelling die zij zich tegen het jaar 2000 stelt met name het besteden van 2 percent van het BRP aan wetenschapsbeleid.

Waarop steunt de minister-president zijn uitspraak dat Vlaanderen inzake wetenschappelijk onderzoek een uitstekende reputatie geniet, zo vraagt de heer L. Appeltans. Bestaan hierover cijfers ?

De minister-president verwijst naar de biotechnologie. Vlaanderen is in deze een van de meest performante regio's.

Over de plaats die Vlaanderen op wereldniveau bekleedt bestaan er nota's per discipline. Meer bepaald over de informatietechnologie zijn bibliometrische studies verricht door de APW en IWT. Onafhankelijk van mekaar komen zij tot dezelfde resultaten met name dat men inzake informatietechnologie niet om de universitaire onderzoeksteams en de onderzoeksinstellingen heen kan. De minister-president stelt voor deze studies aan de leden te bezorgen.

Op de vraag van de heer G. Vanleenhove om meer duidelijkheid naar de werking van VITO en IMEC, verwijst de minister-president naar de begrotingsbijlagen en belooft hij meer cijfergegevens ter evaluatie te bezorgen.

Voor IMEC dient voor de periode 1995-2000 een nieuwe beheersovereenkomst te worden opgesteld. Een evaluatie is nu lopend.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

Artikel 13 (programma 13.10) wordt samen met de programma's 02.10 en 13.10 van de tabel zonder opmerkingen aangenomen met 7 stemmen tegen 1.

IV. CONFORMITEITSMOTIE

De conformiteit van de administratieve begroting 1995 met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting voor 1995 wordt bevestigd met 7 stemmen tegen 1.

IV. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUW-VORMING

1. TOELICHTING VAN DE HEER L. VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, WETENSCHAPSBELEID, ENERGIE EN EXTERNE BETREKKINGEN

Het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO) organiseert, subsidieert en coördineert de initiatieven op het vlak van vorming en begeleiding van zelfstandigen en KMO's.

Het leeuwendeel van de VIZO-begroting, met name meer dan 1,4 miljard, gaat naar de activiteiten van opleiding. Deze opleiding, die hoofdzakelijk georganiseerd wordt in de centra voor vorming van zelfstandigen en KMO's, heeft dan ook zijn nut bewezen. Het systeem van alternerend leren met een wisselwerking tussen praktijkopleiding in een bedrijf en aanvullende cursussen in een vormingscentrum levert onbetwistbaar een meerwaarde op. Dit vertaalde zich dan ook in een blijvende verhoging van het aantal cursisten. De opwaartse trend in de leertijd zette zich ook in 1993 door met in het totaal 5.460 nieuwe leerovereenkomsten en -verbintenissen. In de ondernemersopleiding steeg het aantal cursisten beroepskennis in 1993 tot 20.359. Ook de voortgezette vorming blijft aan belang winnen met een aangroei van ongeveer 20 % in 1992 t.o.v. 1991.

Voorals de ondernemersopleiding, die binnen het vormingssysteem de belangrijkste plaats inneemt, heeft een sterk tewerkstellingseffect. Uit een onderzoek is gebleken dat niet alleen de werkloosheid tot nihil werd herleid bij degene die de cursussen ondernemersopleiding hebben gevolgd, maar dat ook bijna elke cursist een werknemer tewerkstelt 2,5 jaar na het afstuderen. Bovendien blijkt uit studies dat voor diegenen die de cursussen ondernemersopleiding hebben gevolgd de slaagkansen in het zelfstandig ondernemen beduidend hoger liggen.

Om het de centra mogelijk te maken een extra inspanning inzake ondernemersopleiding te doen en zo ook aan een stijgende behoefte te beantwoorden, werd hen in het voorjaar 1994 een extra budget van 50 miljoen frank toegekend buiten de VIZO-begroting. De effecten, niet alleen van dit extra budget, maar ook van het globale vormingssysteem voor zelfstandigen en KMO's zullen door het VIZO worden onderzocht.

Met de resultaten van dit onderzoek zal rekening worden gehouden bij het voeren van een dynamisch beleid. Door permanente produktontwikkeling, aanwezigheid op het veld en een vlot werkend service netwerk moet worden gebouwd aan een degelijk soepel systeem. De uitvoeringsbesluiten inzake vorming, die zullen worden genomen in uitvoering van het decreet van 23 januari 1991 betreffende de opleiding en bijscholing van zelfstandigen en KMO's en die momenteel intensief worden voorbereid, zullen deze principes bevestigen en ondersteunen.

Naast het bevorderen van de vorming moet door de overheid een klimaat worden geschapen waarin de zelfstandige en KMO tot ontwikkeling kunnen komen. De maatregelen die de overheid hiertoe neemt moeten klaar en duidelijk zijn met de nadruk op dienstverlening zonder overdreven formaliteiten.

Het KMO-gewetensonderzoek, dat door de minister-president werd georganiseerd en waaraan het VIZO heeft meege-

werkt, heeft aangetoond dat de administratieve vereenvoudiging als een rode draad door de gesprekken met de KMO liep. De basisvoorwaarde hiervoor is : een mentaliteitswijziging bij de beleidsverantwoordelijken en de ambtenaren, die gericht is op een positieve houding t.o.v. het zelfstandig ondernemersschap.

Na het nodige overleg zullen concrete beleidsvoorstellen worden uitgevoerd die gericht zijn op een betere informatie en een gecoördineerde aanpak.

Tot verlichting van de administratieve lasten en verplichtingen van de KMO legt het VIZO zich vooral toe op de bewustmaking voor dit probleem van de beleidsverantwoordelijken. Dit gebeurt zowel door het verspreiden van folders en brochures en het bevragen van de zelfstandigen en KMO's als door het organiseren van concrete acties zoals een seminarie voor ambtenaren en het onderzoek van formulieren.

De bedrijfsbegeleiding van het VIZO, die bedrijfseconomisch advies verstrekt aan starters, zelfstandigen en KMO's is op kruissnelheid gekomen. Het betaald advies, verstrekt door de bedrijfsadviseurs van het VIZO, verdubbelde praktisch in 1993 t.o.v. 1992. Opvallend is ook het groot aantal starters dat een beroep doet op het VIZO en op de kredieturen die hiertoe door de Vlaamse Gemeenschap worden toegekend. Tot nu toe hebben meer dan 200 kandidaat- en starters van deze maatregel genoten.

Een globale evaluatie van de bedrijfsbegeleiding van het VIZO en de externe bedrijfsbegeleiding dient de volgende maanden te gebeuren.

Tenslotte moet de werking van de dienst Kunstambacht specifiek gericht blijven op de promotie van hedendaagse ontwerpers-kunstenaars, ofwel met het statuut van zelfstandige ofwel met de mogelijkheid om hiertoe te komen. Daarnaast moet ook het potentiële koperspubliek van actieve en passieve cultuurliefhebbers worden bereikt. De publieke belangstelling voor het kunstambacht is de laatste jaren trouwens duidelijk gegroeid. Het VIZO moet deze veranderde houding bevestigen en stimuleren. Het essentiële marketingargument van het hedendaags kunstambacht nl. de artistieke, vernieuwende waarde als bestaans- en verkoopsreden, moet benadrukt blijven. Inventarisatie, informatie, betoelaging en promotie blijven daartoe de krachtlijnen.

Een nieuw initiatief, dat volledig in de lijn van dit beleid ligt, is de uitreiking einde van dit jaar van vier prijzen „Henry van de Velde” aan kunstenaars die genommeerd zijn omwille van hun verdienstelijke loopbaan, jong talent, beste produkt en grootste publieke belangstelling. De belangrijkste activiteit die voor 1995 is gepland is de Triënnale van het Kunstambacht, een overzichtstentoonstelling in het Museum voor Sierkunst te Gent.

II. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER-PRESIDENT

Mevrouw A. Leysen en de heer L. Appeltans herhalen met klem hun pleidooi om inzake de volwassenenvorming tot een gecoördineerd geheel te komen. De commissie moet hierover met de drie bevoegde ministers een fundamentele gedachtenwisseling houden.

De minister-president verklaart dat de politieke wil om hieraan te werken zeer zeker aanwezig is. Het probleem is echter complexer dan men denkt. In de driehoek Onderwijs-VDAB en VIZO zit de moeilijkheid vooral in de relatie Onderwijs-VDAB.

Het VIZO is alleszins vragende partij om de overlappingsen weg te nemen. Met de leidend ambtenaren is een engagement tot samenwerking genomen.

Toch zijn er hoopgevende signalen te noteren in sommige subregio's waar men gemeenschappelijke gebouwen betreft of beheert.

De Vlaamse regering buigt zich bij herhaling over dit probleem. De inspanningen dienen te worden voortgezet. Een samenspraak hierover met de bevoegde commissies van de Vlaamse Raad kan zeker interessant zijn.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

Artikel 13 (programma's 52.20 en 54.20) wordt samen met de programma's 52.20 en 54.20 van de tabel zonder opmerkingen aangenomen met 7 stemmen tegen 1.

IV. CONFORMITEITSMOTIE

De conformiteit van de administratieve begroting 1995 met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting voor 1995 wordt bevestigd met 7 stemmen tegen 1.

BIJLAGE 1 : ONDERWIJS

1. De Vlaamse onderwijsbegroting 1995
Technisch document

1. Begroting VLAAMSE GEMEENSCHAP

De Vlaamse regering heeft op 27 september 1994 de ontwerpbegroting van de Vlaamse gemeenschap 1995 ingediend bij de Vlaamse Raad.

De algemene ontwerpbegroting 1995 voorziet 520,8 miljard frank uitgaven (of + 3,69 % t.o.v. 1994) en 490,1 miljard frank inkomsten (of + 6,05 % t.o.v. 1994). Het zgn. 'netto te financieren saldo' of kastekort bedraagt derhalve 30,7 miljard frank.

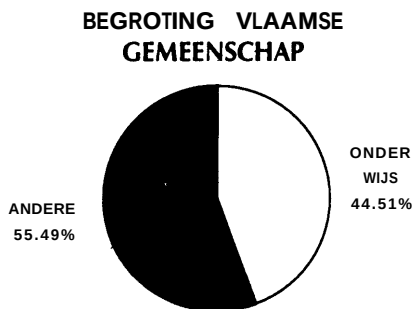
De beleidsklemtonen die in de vorige begrotingen tot uiting kwamen worden voortgezet en zelfs nog versterkt :

- de middelen voorzien in de Vlaamse Werkgelegenheidsconferentie (8,5 miljard voor drie begrotingsjaren) worden in 1995 volledig ter beschikking gesteld;
- de aandacht voor de sectoren infrastructuur, wetenschappelijk onderzoek, leefmilieu, welzijn en cultuur wordt versterkt;
- het beleid om Vlaanderen in het buitenland te vertegenwoordigen en buitenlandse investeringen naar Vlaanderen aan te trekken krijgt een nieuwe impuls en zal meer gecoördineerd worden;
- in 1995 zal de milieuheffing op het storten en verbranden van industrieel en huishoudelijk afval worden verhoogd om de preventie en de recyclage nog meer te stimuleren;
- bovendien worden provisies aangelegd om toekomstige lasten op te vangen : 1,1 miljard voor toekomstige pensioenen van de Vlaamse ambtenaren en 480 miljoen voor eventuele lasten uit het verleden;
- Vlaanderen heeft tenslotte, door het niet volledig aanwenden van de opbrengst door toepassing van de zgn. 'gezondheidsindex' (in het kader van het 'globaal plan' van de Federale overheid), een bijkomende inspanning van 14 miljard frank geleverd die nodig is om de Maastrichtnorm van de Europese Unie te helpen bereiken.

2. Begroting ONDERWIJS

De Vlaamse regering heeft in haar ontwerp van begrotingsdecreet 1995 beleidskredieten voor onderwijs voorzien ten belope van 230,8 miljard frank. Dit is een stijging t.o.v. 1994 met 7,5 miljard of 3,37 %. Daarbovenop komen de provisionele kredie-

ten die dienen voor de uitvoering van de CAO en voor de aanpassing van de lonen aan de index.

Deze budgettaire middelen moeten toelaten het gevoerde beleid verder door te trekken. Het uitgangspunt bij het opstellen van de onderwijsbegroting 1995 was dat in alle sectoren, voor elk onderwijsniveau de reeds verworven pedagogische rust en de budgettaire zekerheid dienden gevrijwaard. De optie om de continuïteit te verzekeren en de organisatorische en financiële situatie van het Vlaamse onderwijs te consolideren en verder te onderbouwen, kreeg voorrang op nieuwe initiatieven.

De belangrijkste beleidsaccenten :

- de projecten inzake **zorgverbreding** die werden opgestart en waarvoor de Vlaamse regering eerder omkaderingsnormen heeft goedgekeurd (zie o.m. extra onderwijzers/ kleuterleiders bij overgang van kleuter- naar lager onderwijs en de nieuwe maatregelen voor het geïntegreerd onderwijs) worden budgettair gehonoreerd;
- er worden middelen vrijgemaakt om de **organisatie** van het **Hobu**, meer bepaald de schaalvergroting op een ordelijke manier te laten verlopen. De begeleiding van dit veranderingsproces is budgettair verzekerd;
- de **sociale toelagen** worden vanaf het academiejaar 1994-1995 veralgemeend voor alle Hobu-studenten. Met een bedrag van 3000 fr. per student wordt de basis gelegd voor de uitbouw van een degelijk net van sociale voorzieningen in deze onderwijssector;
- de begroting 1995 geeft waarborgen voor het **finaliseren van de CAO-onderwijs** : de verbetering van de administratieve omkadering, het optrekken van de lonen van kleuterleiders, van kinderverzorgsters en directies basisonderwijs en bijkomende terwerkstellingsmaatregelen zijn verzekerd. Naast de pedagogische rust is hiermee ook de sociale vrede in het onderwijs gegarandeerd;
- voor het universitair onderwijs worden maatregelen genomen om de uitgaven overzichtelijk en vooral beheersbaar te houden. Bij de berekening van het bedrag van de werkmiddelen van de universiteiten wordt vanaf 1995 enkel nog rekening gehouden met de evolutie van studenten van de

academische opleidingen en het aantal behaalde doctoraten; de evolutie van de studenten in de voortgezette opleidingen speelt geen rol meer.

In bijlage gaat een gedetailleerd overzicht van de evolutie van de onderwijsbegroting over de periode 1992-1995, zowel naar organisatie-afdeling/programma als naar uitgavencategorie.

2.1 Overzicht per uitgavencategorie

Biigaande tabel schetst de evolutie van de onderwijsbegroting 1992-1995, waarbij de kredieten opgesplitst worden per (grote) uitgavencategorie, m.n. (diverse) lonen, werking onderwijs, universitaire sector, leerlingenvervoer,...

Hierbij dient opgemerkt dat de directe loonmassa 75,9 % bedraagt van de onderwijsbegroting. Aangevuld met de indirecte loonlasten in de werkingsmiddelen van het onderwijs en de universitaire sector loopt dit percentage op tot meer dan 85 % !

De evolutie van de behoeften 1995 t.a.v. 1994 kan in grote lijnen als volgt verklaard worden :

1. Lonen

Bij de raming van de loonbehoeften wordt uitgegaan van :

- de gekende leerlingen t.e.m. de telling per 1/2/1994 (= voor de omkadering 1994-95);
- de gekende BFT's t.e.m. jan. '94 (de raming '95 is gebaseerd op de lln-telling 1/2/94);
- de 'basis' uitgaven 1993' en aangepast met de effecten van allerlei maatregelen 'op kruissnelheid' in 1994 en 1995;
- een geactualiseerde weging (= uitgaven 1993) van de diverse looncomponenten, waarbij het aandeel van het kindergeld (ingevolge de overname in 1993 van de uitbetaling ervan door de RKW) wordt geneutraliseerd;
- de effecten van CAO '94 (index '94) en vergrijzing op de eenheidsloonkost, excl. de bijkomende effecten van index en CAO '95 (deze laatste zijn opgenomen in het algemeen provisioneel krediet).

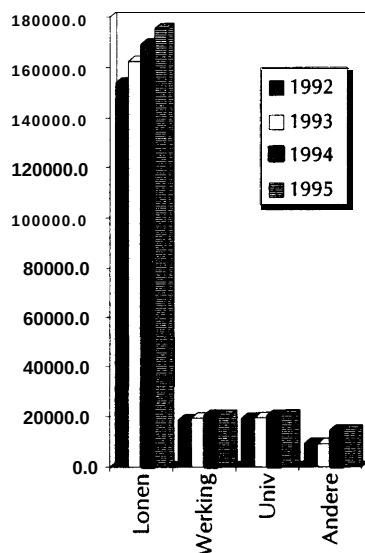
Deze uitgavencategorie stijgt globaal met 7519,7 miljoen frank of 3,82 %. Verklarende elementen zijn :

- het effect van de evolutie van de eenheidsloonkost 95/94 : +3,94 % (index 1,98 %, CAO 0,916 %, vergrijzing 1,05 %);

	1992	1993	1994	1995	.95/94
TOTAAL	200993.6	210387.4	223272.2	230791.9	3.37%
Lonen	153792.6	162392.0	168938.8	175386.9	3.82%
Werking	18590.4	19348.6	20119.5	20416.1	1.47%
Univ	19321.7	19470.7	20059.4	20531.1	2.35%
Andere	9288.9	9176.1	14154.5	14457.8	2.14%

ONDERWIJSBEGROTING per uitgavencategorie evolutie 1992-1995

! BELEIDSKREDIETEN ! (NGK+GVK+MACHTIGING)

1992 : de aangepaste begroting 1992 (*)

1993 : de aangepaste begroting 1993 (*)

1994 : de aangepaste begroting 1994 (*)

1995 : de initiële begroting 1995 (*)

(*) excl aandeel onderwijs in provisie voor index/CAO

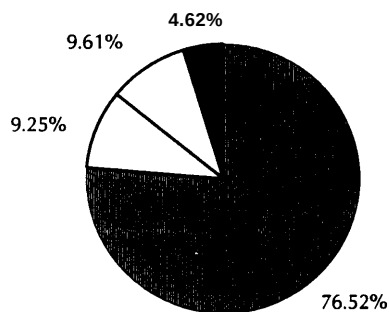
	1992	1993	1994	1995	.95/94
Onderwijzend personeel	142241.8	149935.2	156103.1	162249.3	3.94%
AMVD-personeel	3049.0	3110.3	2902.9	2773.3	-4.46%
Geko's en peutersuizen	381.1	399.0	404.8	423.2	4.55%
PMS-Centra	2430.8	2513.1	2621.6	2730.5	4.15%
Inspectie	368.4	443.5	484.5	488.0	0.72%
Navorming	230.0	230.0	230.0	230.0	0.00%
Begeleiding	227.6	220.6	230.4	251.9	9.33%
Kunstonderwijs	4646.3	5356.1	5770.7	6039.0	4.65%
Zeevaartonderwijs	121.4	113.1	117.6	125.4	6.63%
Zeevisserijonderwijs	96.2	71.1	73.2	76.3	4.23%

	1992	1993	1994	1995	.95/94
Sociale sector HOBU...		160.0	156.0	265.1	69.94%
Cemeenschapsonderwijs	4085.8	4302.9	4696.0	4636.3	-1.27%
Gesubsidieerd onderwijs	13892.5	14306.2	14628.1	14869.2	1.65%
PMS-Centra	316.9	323.7	331.5	338.3	2.05%
Inspectie	27.1	38.8	47.4	46.2	-2.53%
Begeleiding	68.9	71.1	70.0	70.8	1.14%
Deeltijds kunstonderwijs	11.9	82.7	81.1	81.1	0.00%
Zeevaartonderwijs	101.5	10.9	58.8	56.3	-4.25%
Zeevisserijonderwijs	15.8	52.3	50.6	52.8	4.35%

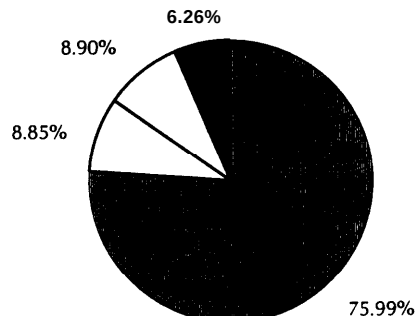
	1992	1993	1994	1995	.95/94
Werking universiteiten	16710.0	17435.8	17927.0	18641.7	3.99%
Fundam wet onderzoek	2511.3	1895.2	2000.3	1756.8	-12.17%
Wetenschapsbeleid	100.4	139.7	132.1	132.6	0.38%

	1992	1993	1994	1995	.95/94
Internationale betrekking	101.8	134.0	211.9	211.9	0.00%
Leerlingenvervoer	1409.0	1487.5	1585.5	1622.4	2.88%
Fin lasten gemeenschaps	380.1	0.0	0.0	0.0	
Fin lasten gesubsidieerd o	647.2	0.0	0.0	0.0	
Fin lasten universiteiten	1574.0	1722.5	1381.1	1225.2	-11.9%
Afstandsonderwijs	42.9	40.5	39.9	40.7	2.1%
Basiseducatie	275.0	342.7	348.2	458.5	31.68%
Studietoelagen	2580.0	2413.2	1907.3	2059.5	7.38%
Voorrangsbeleid	679.0	840.6	877.6	895.0	1.98%
Algemeen onderwijs en v	533.3	500.5	537.4	549.9	2.38%
ARCO	915.5	1008.5	2764.6	2890.6	4.56%
DICO	151.1	686.1	4501.0	4504.1	0.07%

1992

1995

□ Lonen □ Werking □ Univ ■ Andere

- de globaal positieve leerlingenevolutie 1995 met zijn effect op de omkadering en derhalve op het aantal te betalen full-times.

2. Werkingsmiddelen onderwijs

De stijging 1995 t.o.v. 1994 bedraagt globaal 1,47 %.

De bepaling van de werkingsmiddelen van het gemeenschapsonderwijs en het gesubsidieerd onderwijs gebeurt bij toepassing van het indexeringsmechanisme van het onderwijsdecreet-II (looncomponent : + 1,875 %; geen indexatie van de werkingscomponent). Daarenboven wordt het effect van de (stijging van de) leerlingenevolutie geneutraliseerd, wat een bijkomende besparing oplevert van 2 1,5 mio frank

3. Werkingsmiddelen universitaire sector

Bij de vaststelling van de werkingsuitkeringen van de universiteiten en de kredieten van de ondenoeksfondsen wordt rekening gehouden met een globale indexatie van 1,875 % , dit op basis van geverifieerde OBE's en inclusief het effect van de niet-financiering van de voortgezette academische opleidingen.

2.2. Overzicht per organisatie-afdeling

De verschillen in de stijging van de kredieten 1995 tov 1994 voor de verschillende organisatie-afdelingen zijn globaal op te splitsen in **prijseffecten** (de stijging van de eenheidsloonkost), volume-effecten (de stijging of daling van het aantal leerlingen met daaraan gekoppeld de evolutie van de BFT's) en effecten besparingsmaatregelen.

Prijseffecten zijn vooral een gevolg van de stijging van de eenheidsloonkost die bestaat uit 3 componenten : index, CAO en vergrijzing.

Vooraf deze laatste component (vergrijzing) verschilt naargelang van het onderwijsniveau (gemiddeld 1,05 %).

Volume-effecten zijn voornamelijk een gevolg van de stijging of de daling van het aantal leerlingen, wat via de omkaderingsregels vertaald wordt in een stijging of daling van het aantal organieke full-time ambten en bijgevolg in het aantal BFT's

Gedetailleerde fiches gaan in bijlage.

OA	TOTAAL	1992	1993	1994	1995	.95/94
		200993.6	210387.4	223272.2	230791.9	3.37%
30.1	Alg dep uitrustingskosten	0.0	0.0	0.0	0.0	0.00%
30.2	Algemene werkingskosten	0.0	0.0	0.0	0.0	0.00%
31.1	Basisonderwijs	48285.7	49737.1	51740.3	53540.9	3.48%
31.2	Buitengewoon basisonderwijs (*)	10731.3	11406.5	12098.5	6456.3	-46.64%
32.1	Secundair onderwijs	86962.3	89750.2	92762.9	95591.4	3.05%
32.2	Buitengewoon sec onderwijs (*)				6295.1	100.00%
33.1	Hoger onderwijs	14929.2	15741.2	16566.7	17426.4	5.19%
33.2	Universitair onderwijs	20683.2	21193.2	21520.5	21839.3	1.48%
34.1	Deeltijds kunstonderwijs	3058.4	3351.2	3728.6	3821.0	2.48%
34.2	Sociale promotie	2644.4	2901.6	3091.9	3290.2	6.41%
34.3	Afstandsonderwijs	42.9	40.5	39.9	40.7	2.01%
34.4	Basiseducatie	275.0	342.7	348.2	458.5	31.68%
35.1	Studietoelagen	2580.0	2437.7	1907.3	2059.5	7.98%
35.2	PMS-Centra	2758.2	2850.9	2967.6	3084.3	3.93%
35.3	Leerlingenvervoer	1611.5	1487.5	1585.5	1622.4	2.33%
35.4	Algemeen onderwijs en vorming	3881.5	3676.3	9316.2	9476.4	1.72%
35.5	Recuperatie wedden	0.0	0.0	0.0	0.0	0.00%
39.2	Provisoneel krediet onderwijs	2550.0	5470.8	5598.1	5789.5	3.42%

(*) vanaf 1995 : opsplitsing basis en secundair buitengewoon onderwijs

ONDERWIJSBEGROTING per organisatie-afdeling evolutie 1992-1995

! BELEIDSKREDIETEN ! (NGK+GVK+MACHTIGING) -

1992 : de aangepaste begroting 1992 (*)

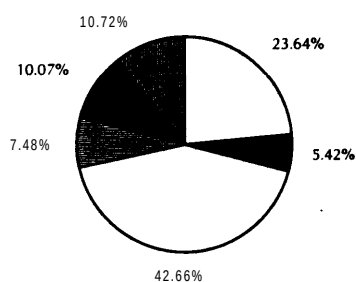
1993 : de aangepaste begroting 1993 (*)

1994 : de aangepaste begroting 1994 (*)

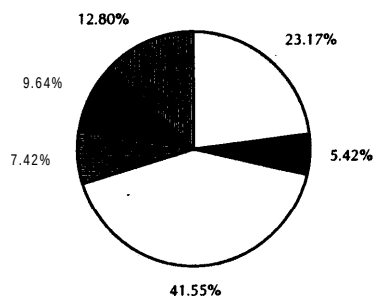
1995 : de initiële begroting 1995 (*)

(*) excl aandeel onderwijs in provisie voor index en CAO

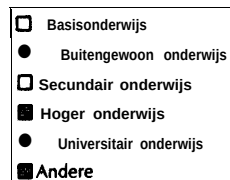
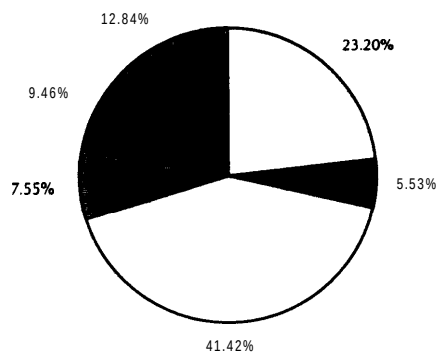
1993

1994

1995

Bijkomende verklaring

BEGROTINGSSTRUCTUUR:

UC = uitgaven categorie

OA = organisatie afdeling

PR = programma

BA = basisallocatie

Gelet op het organisatieplan van de Vlaamse Gemeenschap werd de begrotingsstructuur hieraan aangepast.

Zo werden volgende veranderingen in de begrotingsopbouw doorgevoerd:

- * opplitsing van de vroegere organisaties afdeling /programma 31/20 (Administratie Basisonderwijs /buitengewoon basisonderwijs) in*
 - OA 31 : Administratie Basisonderwijs*
 - PR 20,: Buitengewoon Basisonderwijs*
 - OA 32 : Administratie Secundair Onderwijs*
 - PR 20 : Buitengewoon Secundair Onderwijs*
 - * toevoeging bij de OA 30 (Departement Onderwijs - Algemeen) van een programma 20 : Algemene werkingskosten met daarin het variabel krediet voor de promotieuitgaven van het tijdschrift KLASSE*
 - * oprichting van een nieuwe organisatieafdelingen programma*
 - || OA 39 : Diensten van de secretaris-generaal*
 - PK 10 : Provisionele kredieten*
- en de naamverandering van de OA 35 : Administratie AOV in Administratie Ondersteuning.*

VERKLARING KREDIETKOLOMMEN

IC95 = Initieel conclaaf - ontwerpbegroting 1995

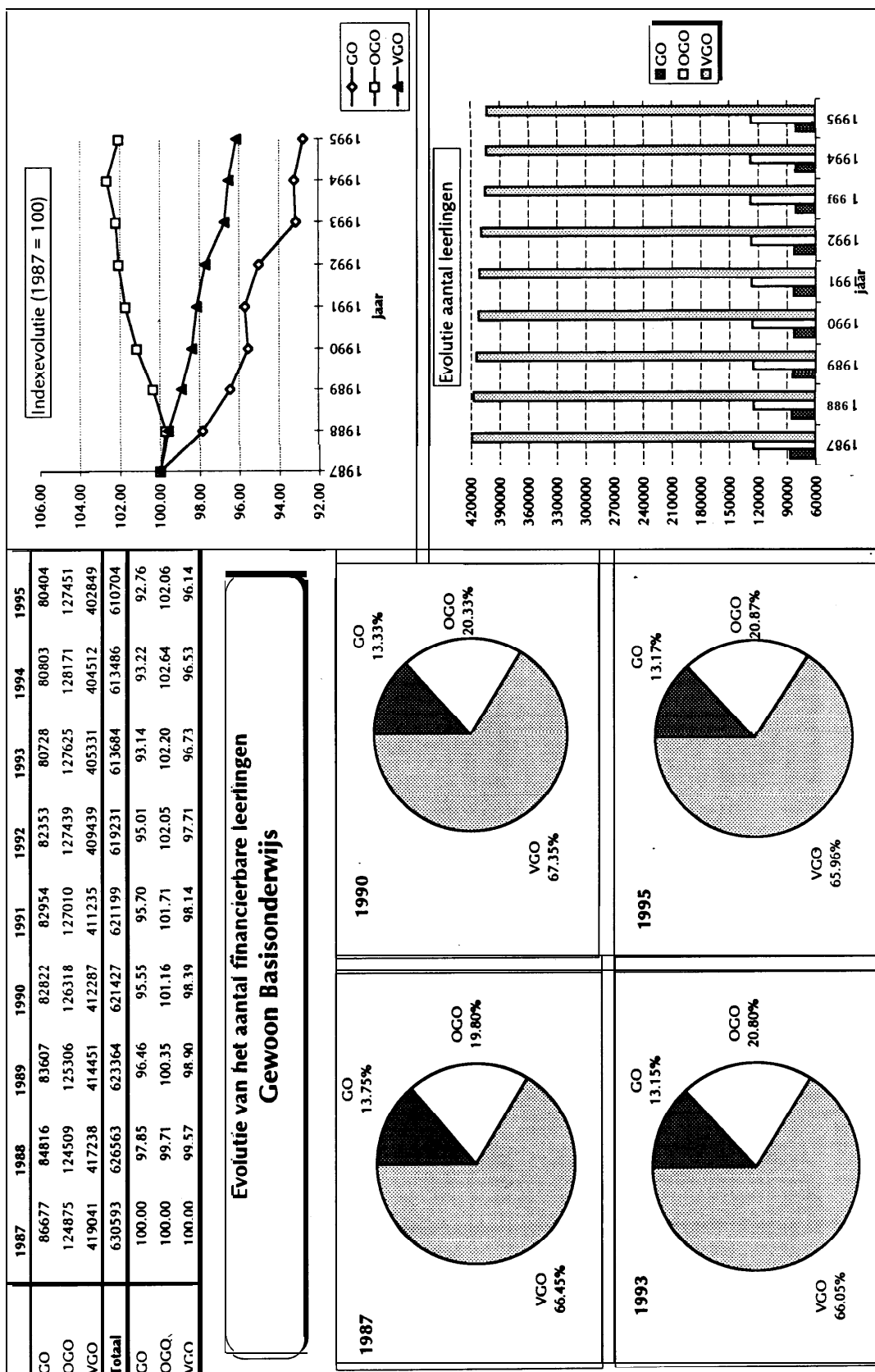
NGK = niet-gesplitst krediet

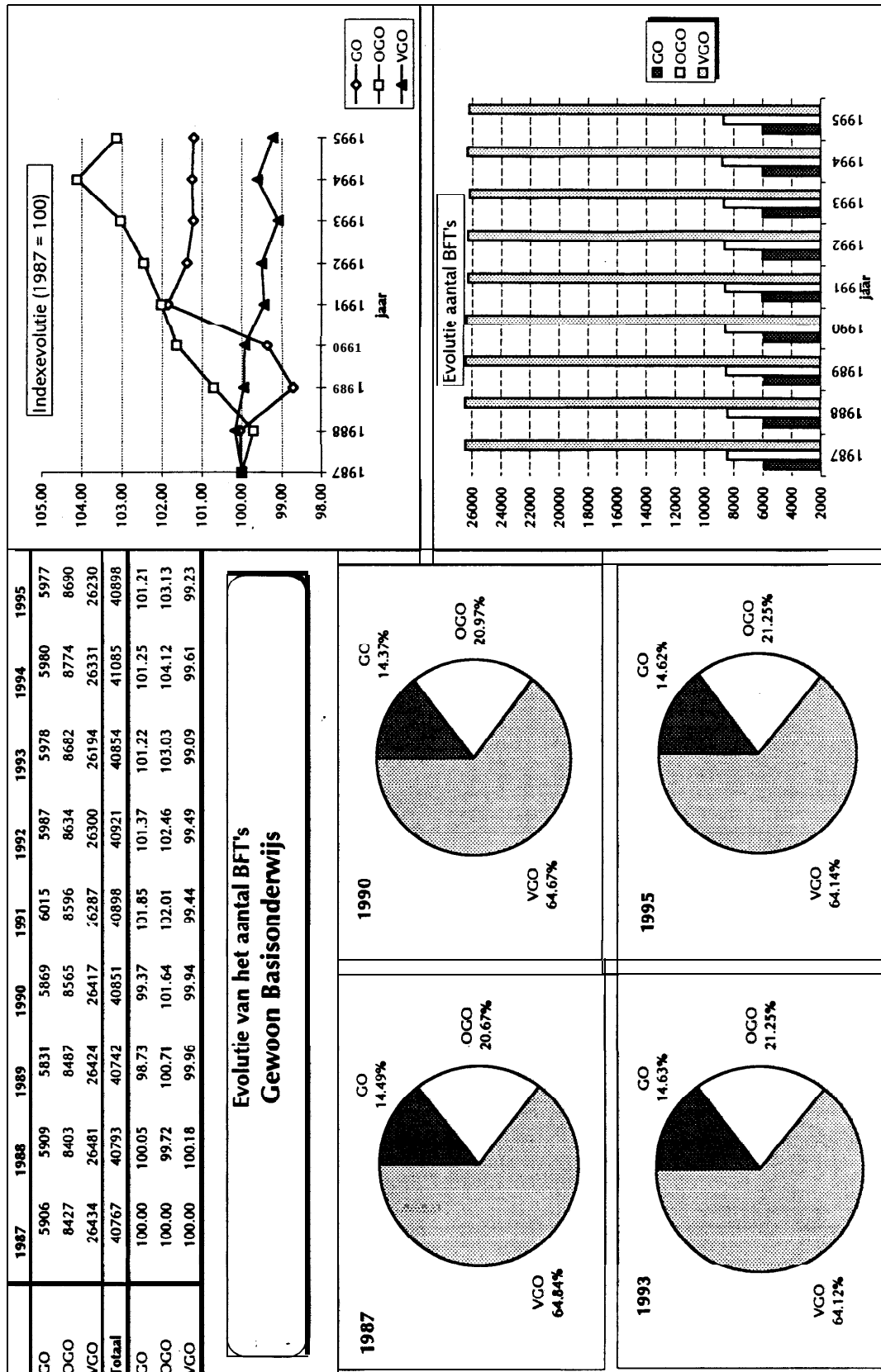
GVK = gesplitst vastleggingskrediet

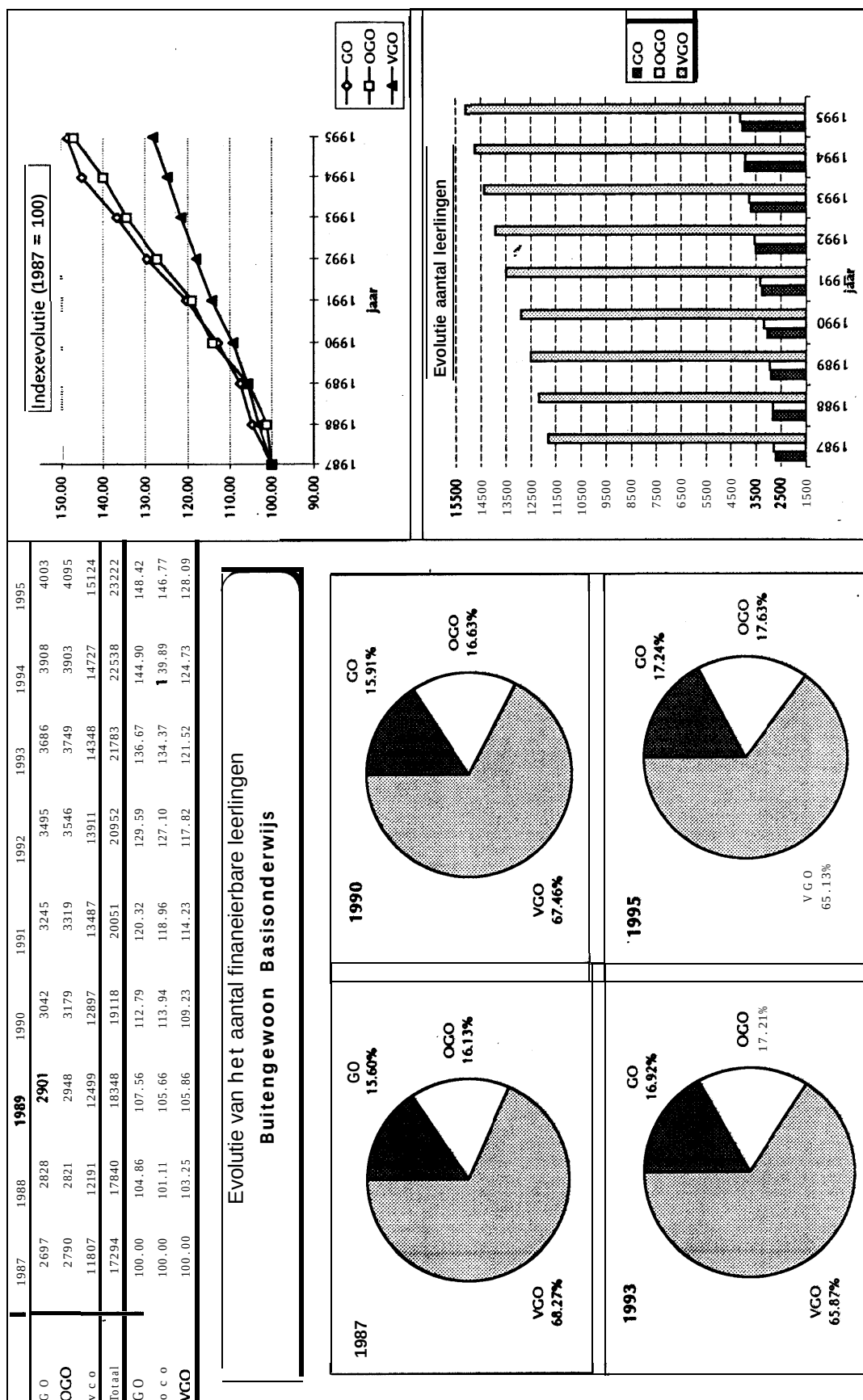
GOK = gesplitst ordonnanceringskrediet

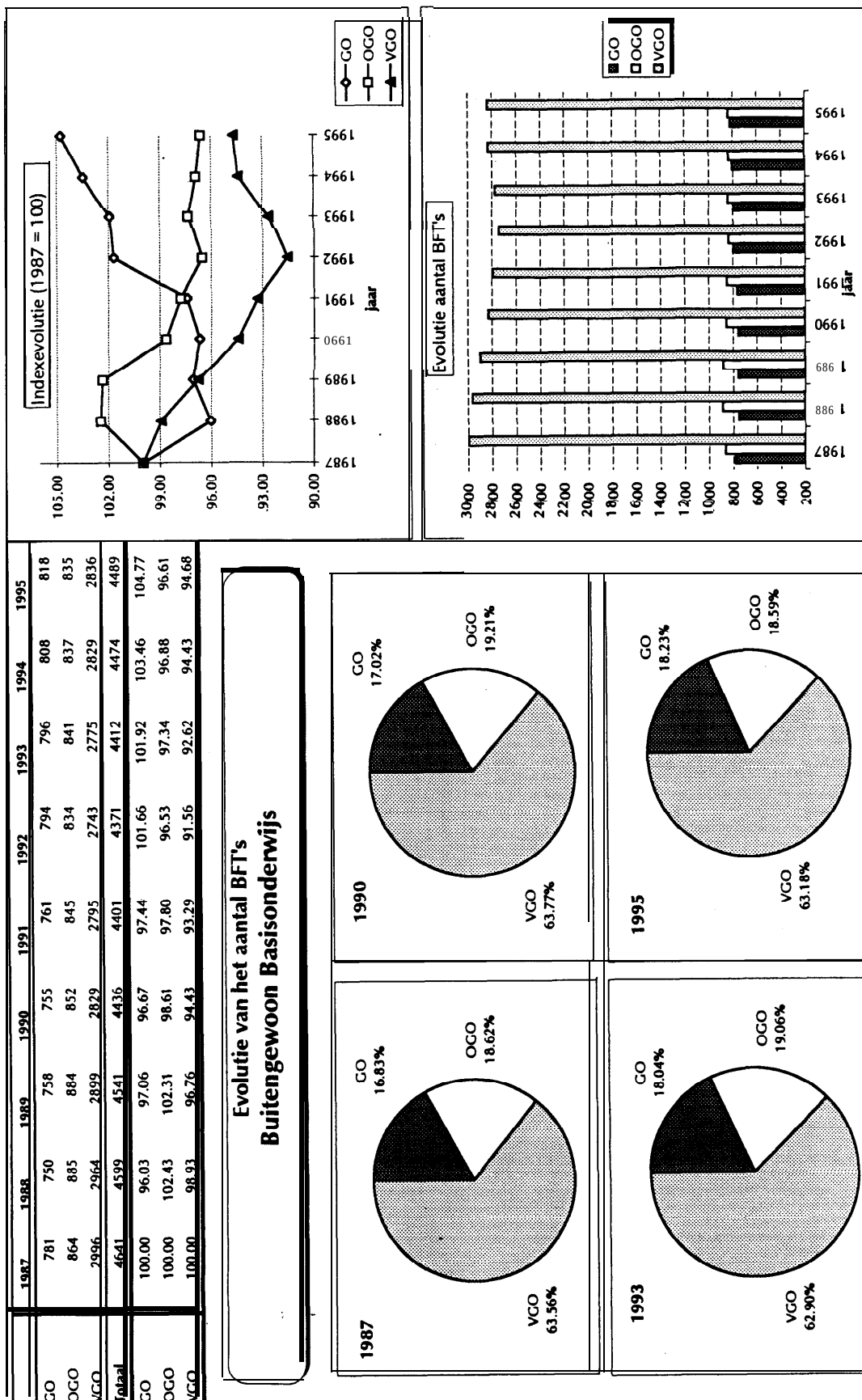
VRK = variabel krediet

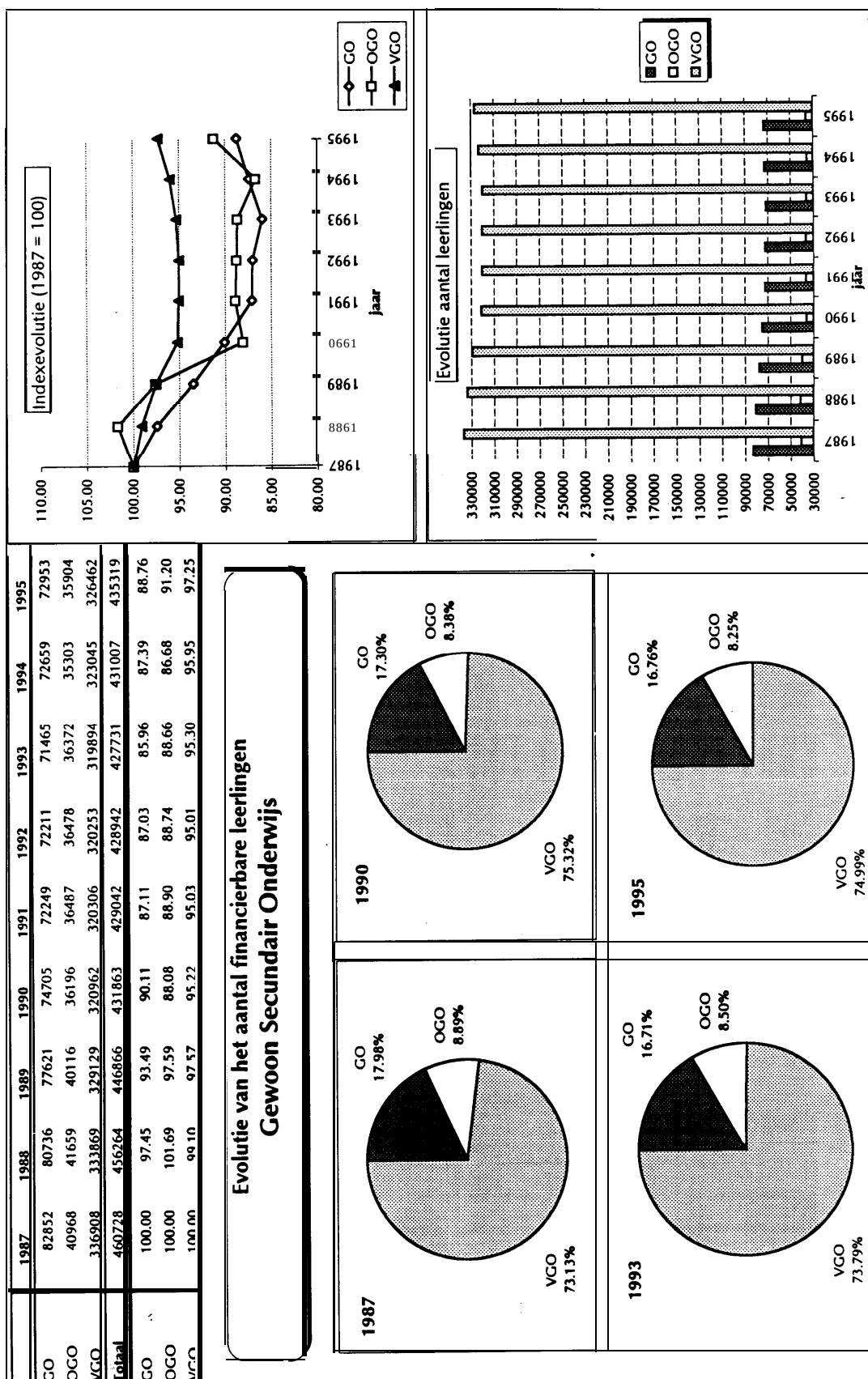
MAC = machtigingen

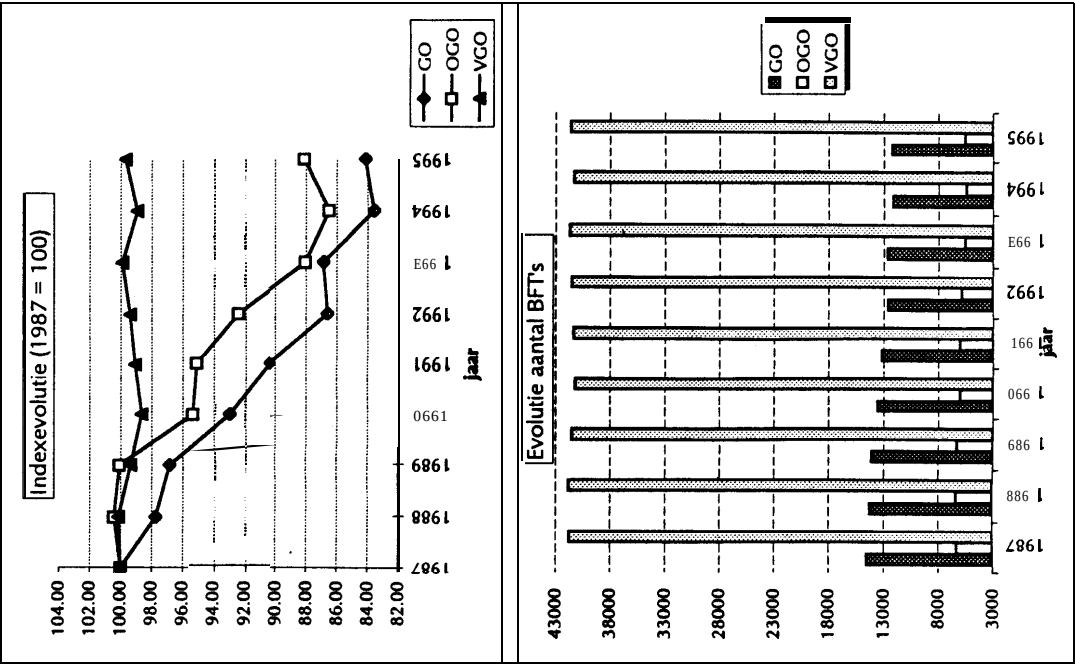

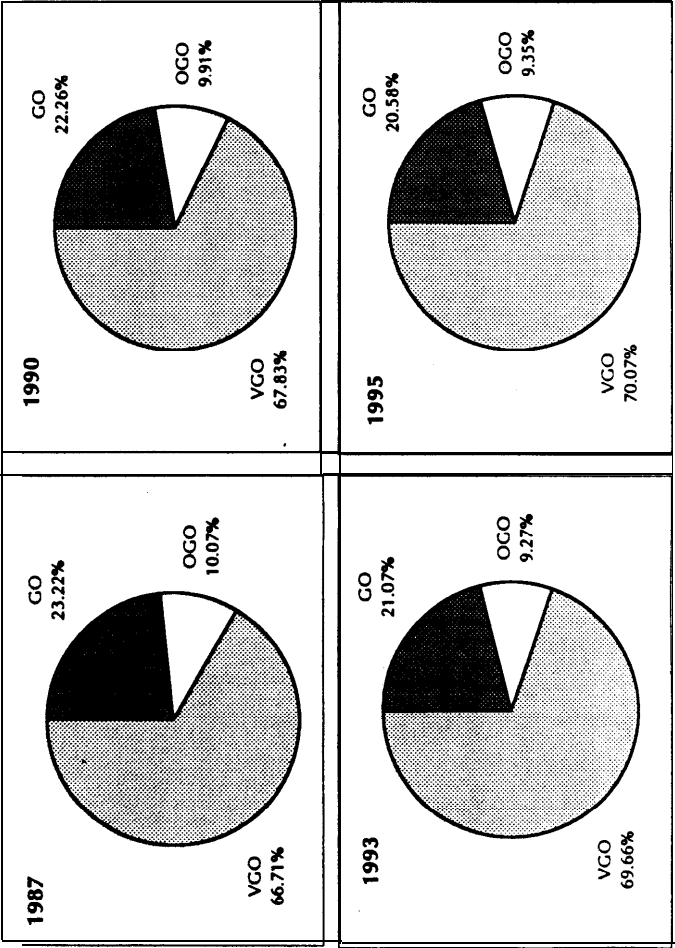

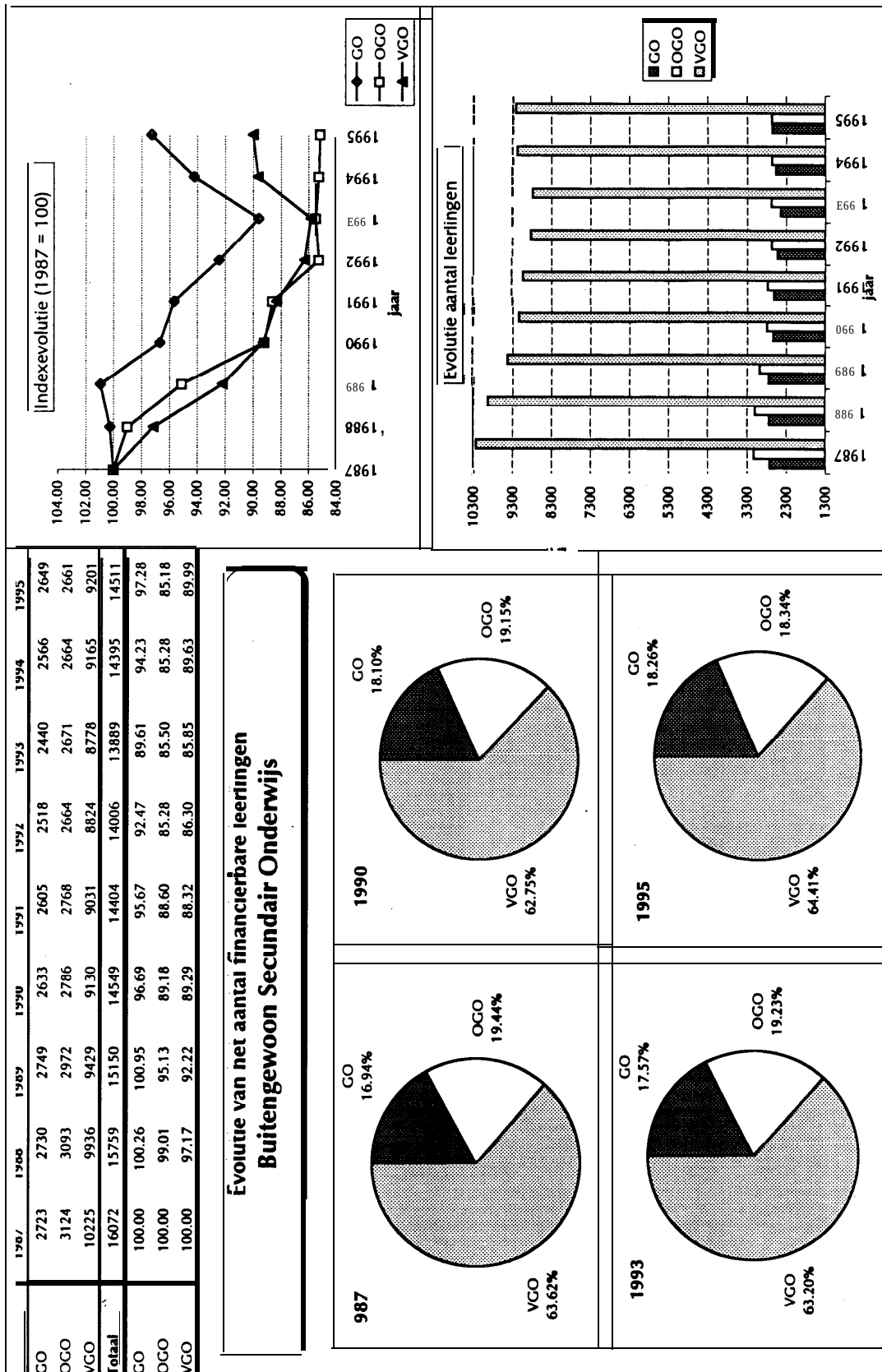

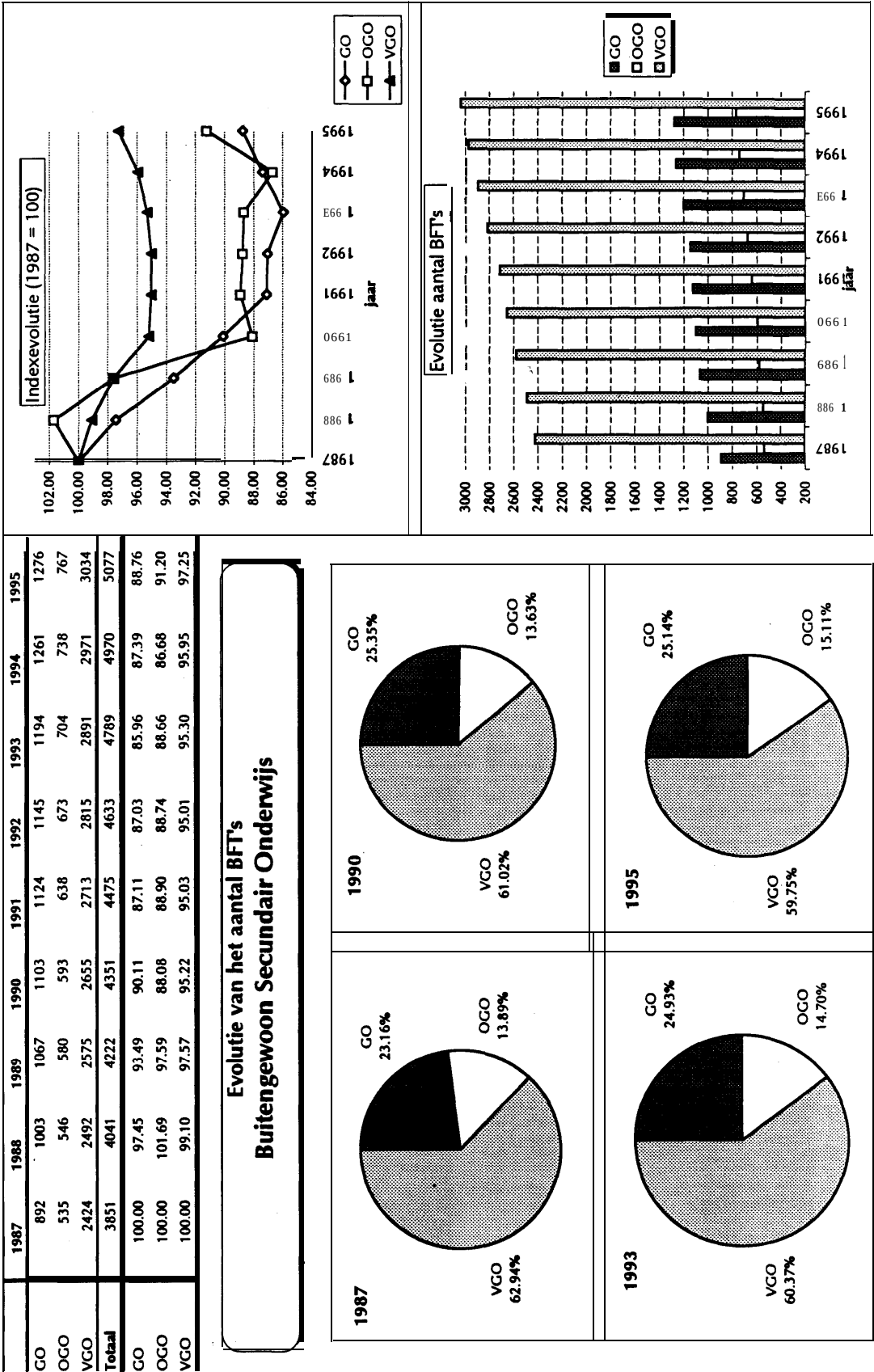

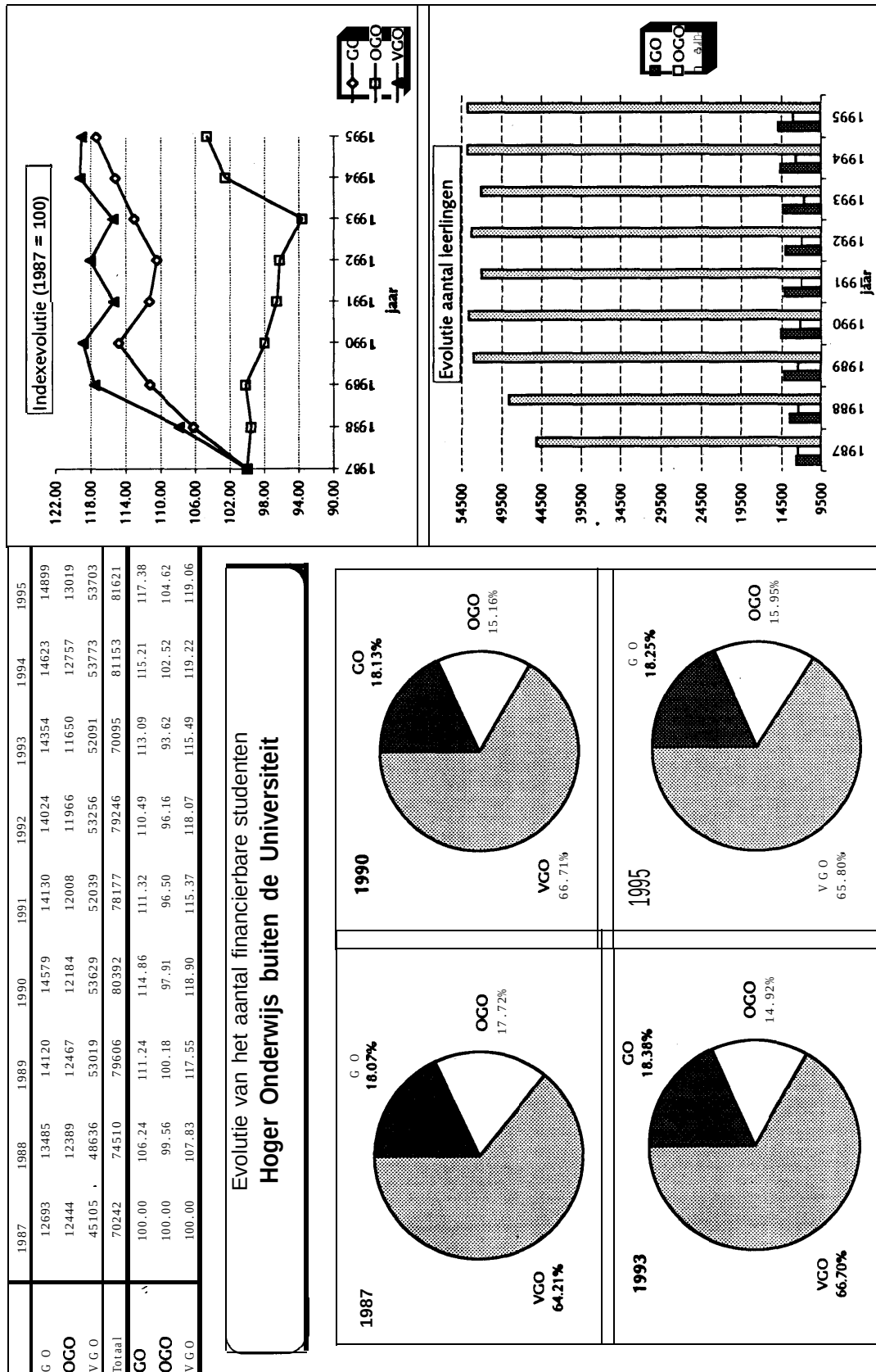
	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
GO	14533	14205	14077	13518	13140	12586	12621	12146	12226
OGO	6306	6334	6310	6015	5998	5830	5551	5455	5555
VGO	41752	41811	41488	41184	41369	41505	41717	41314	41624
Totaal	62591	62350	61875	60717	60507	59921	59889	58915	59404
GO	100.00	97.74	96.86	93.02	90.41	86.60	86.84	83.58	84.12
OGO	100.00	100.44	100.06	95.39	95.12	92.45	88.03	86.50	88.09
VGO	100.00	100.14	99.37	98.64	99.08	99.41	99.92	98.95	99.69

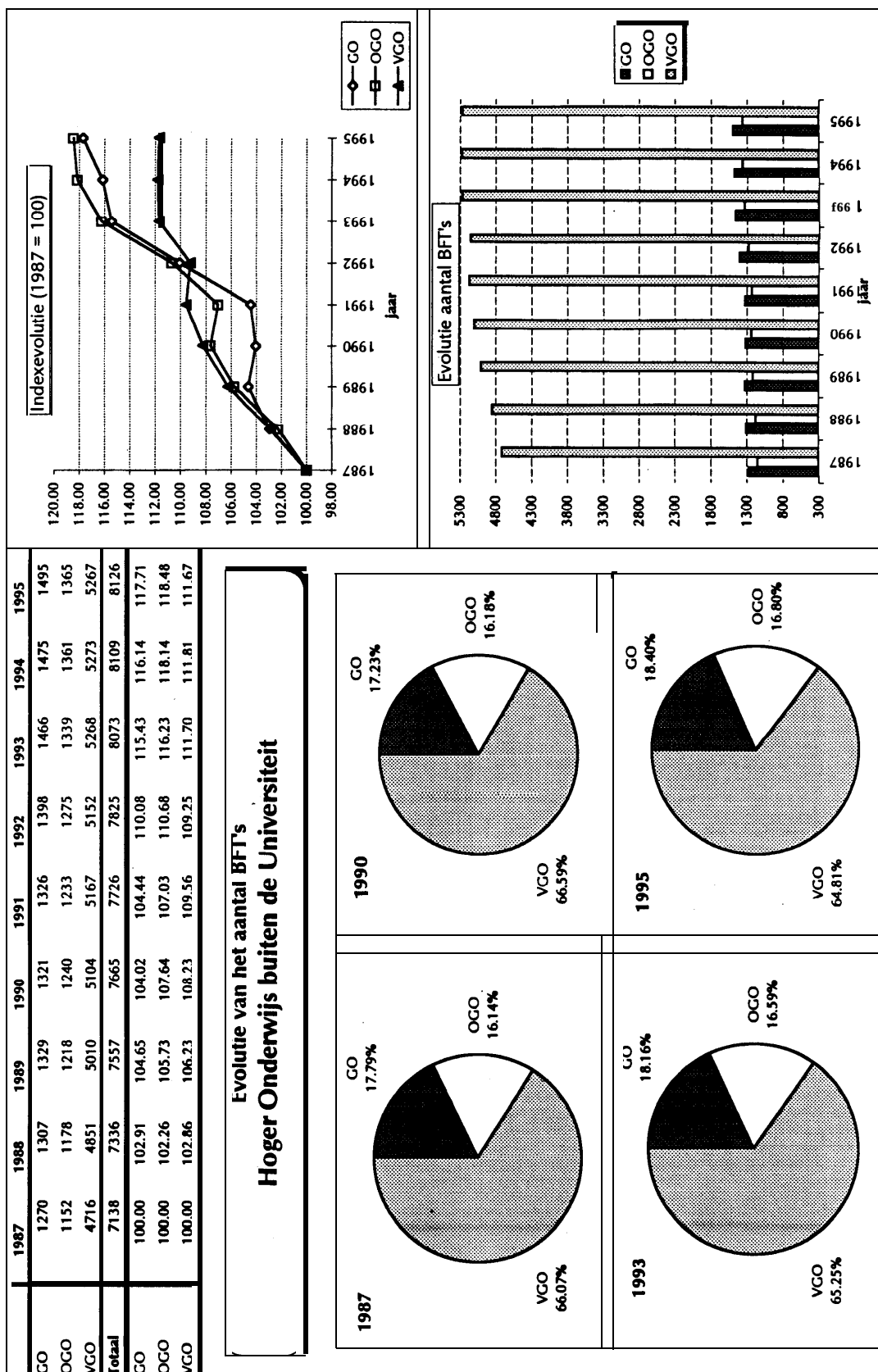
Evolutie van het aantal BFT's
Gewoon Secundair Onderwijs

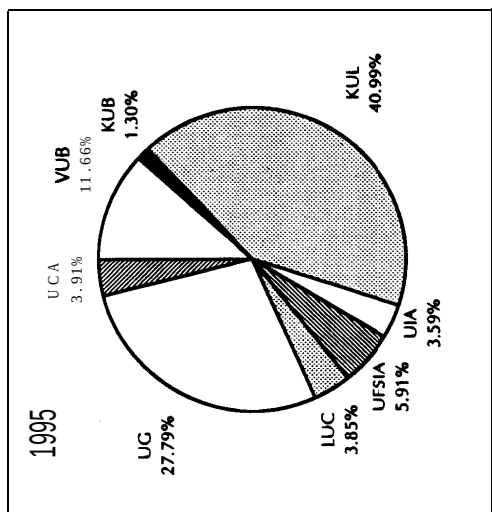
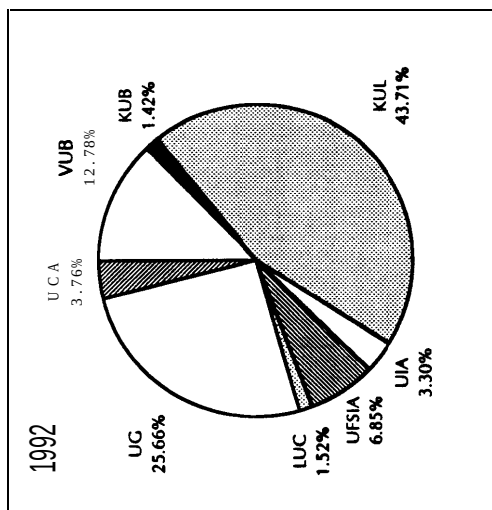

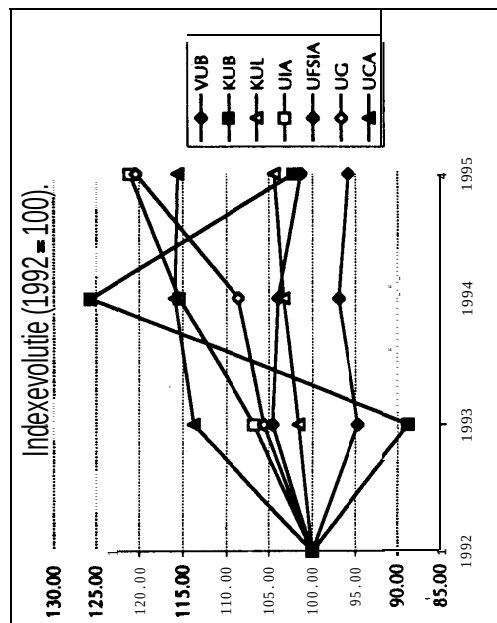
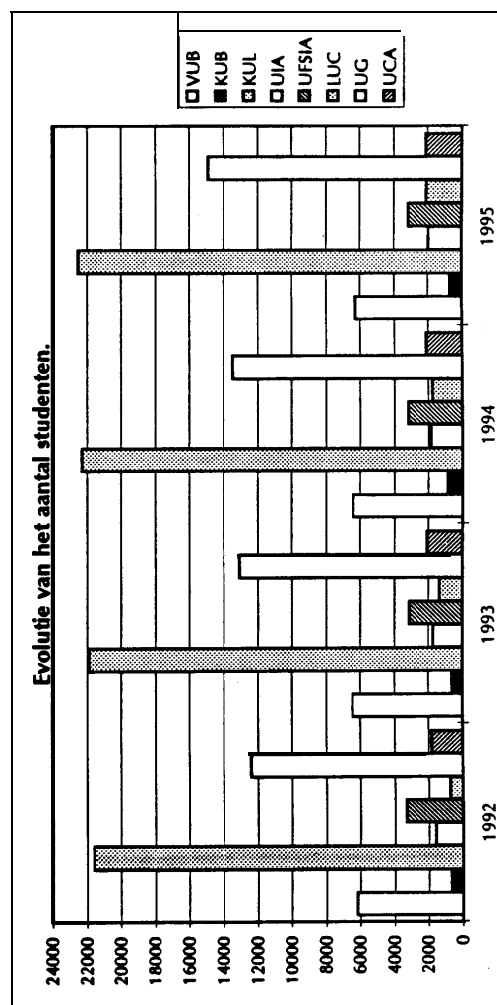

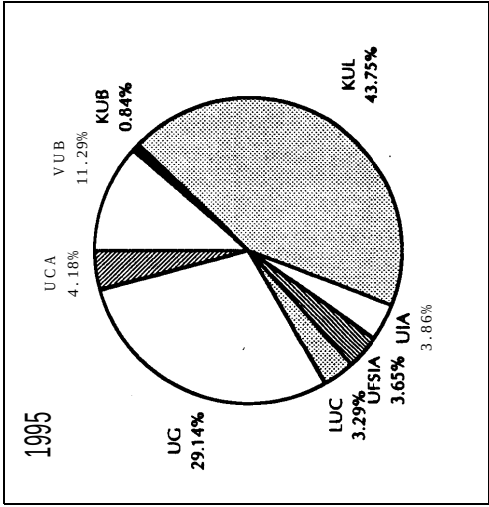
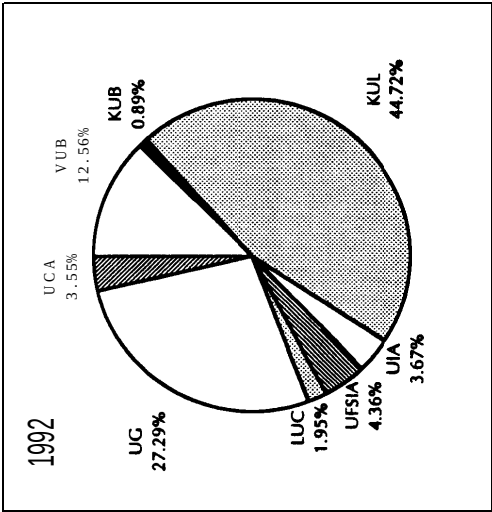
	1992	1993	1994	1995
vu1.3	6170	6452	6413	6254
KUB	684	608	859	699
KUL	21578	21918	22295	22525
UIA	1591	1698	1835	1926
UFSIA	3307	3134	3207	3172
LUC	733	1350	1742	2063
UG	12383	13075	13447	14908
UCA	1817	2066	2105	2099
Totaal	48263	50301	51903	53646
vu1.3	100.00	104.57	103.94	101.36
KUB	100.00	88.89	125.58	102.19
KUL	100.00	101.58	103.32	104.39
UIA	100.00	106.73	115.34	121.06
UFSIA	100.00	94.77	96.98	95.92
LUC	100.00	184.17	237.65	281.45
UG	100.00	105.59	108.59	120.39
UCA	100.00	113.70	115.85	115.52

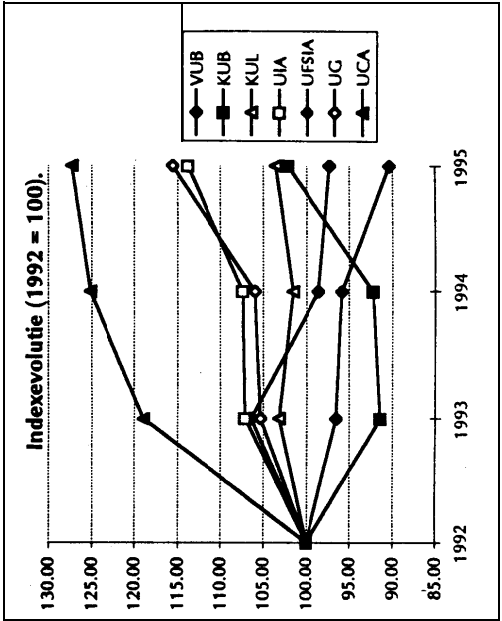
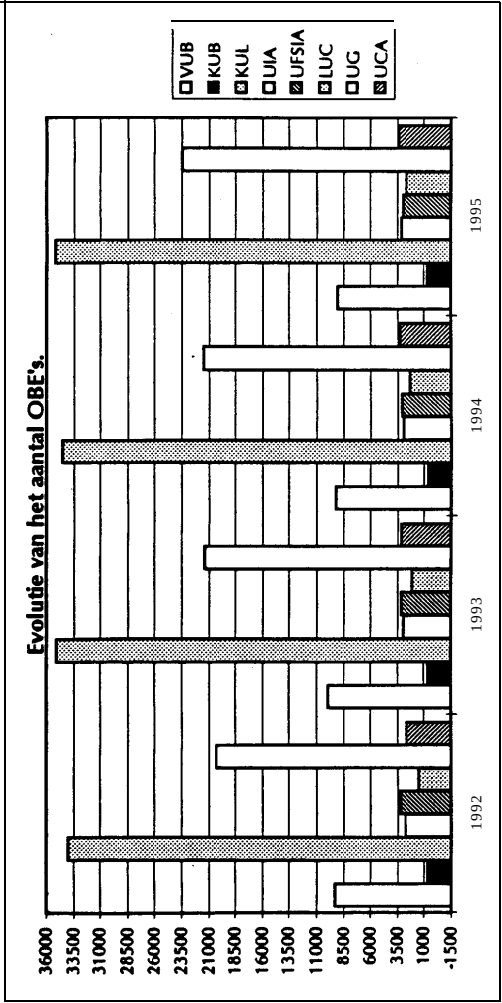
Evolutie van het aantal financierbare studenten
Universitair onderwijs

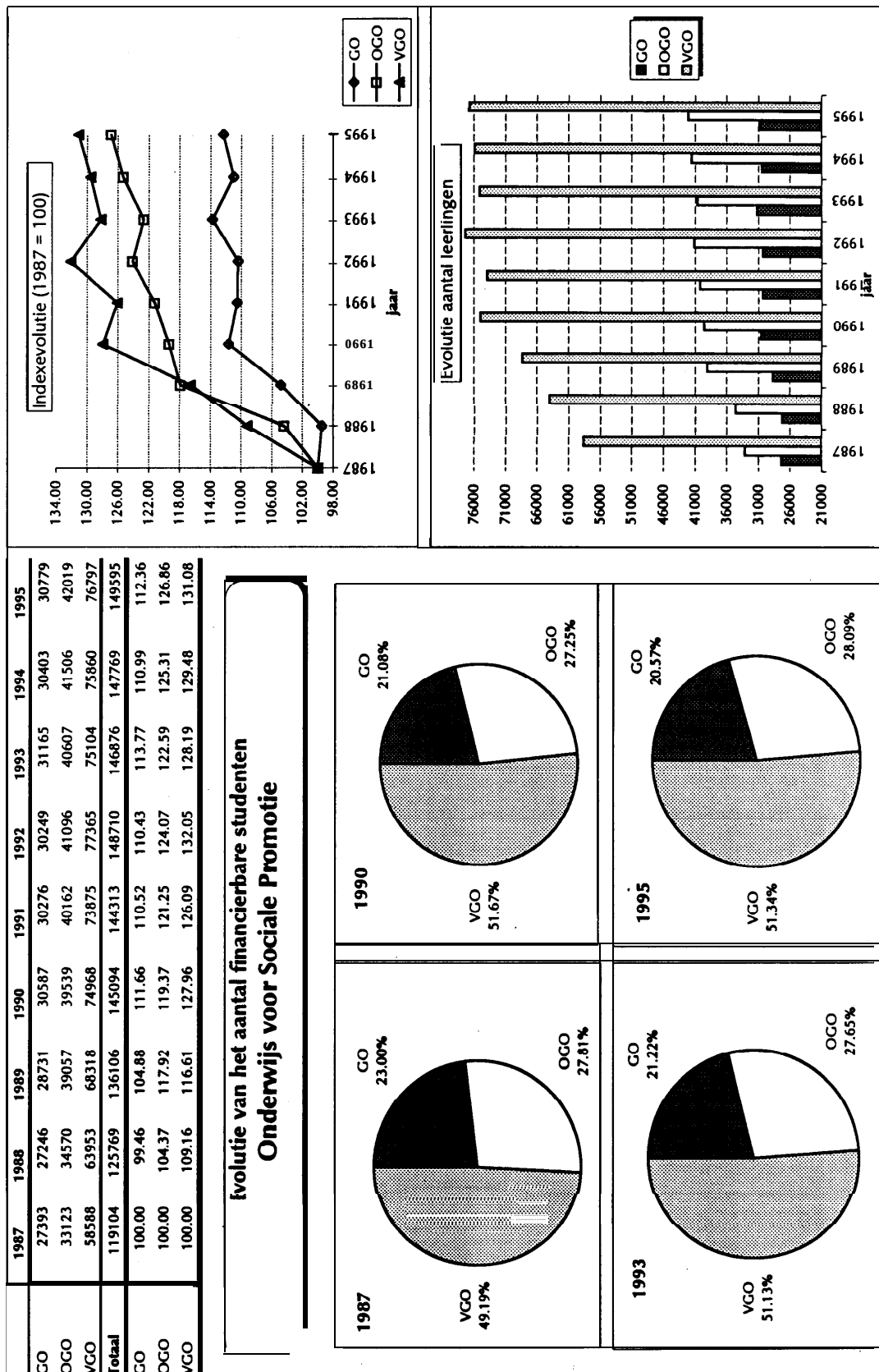

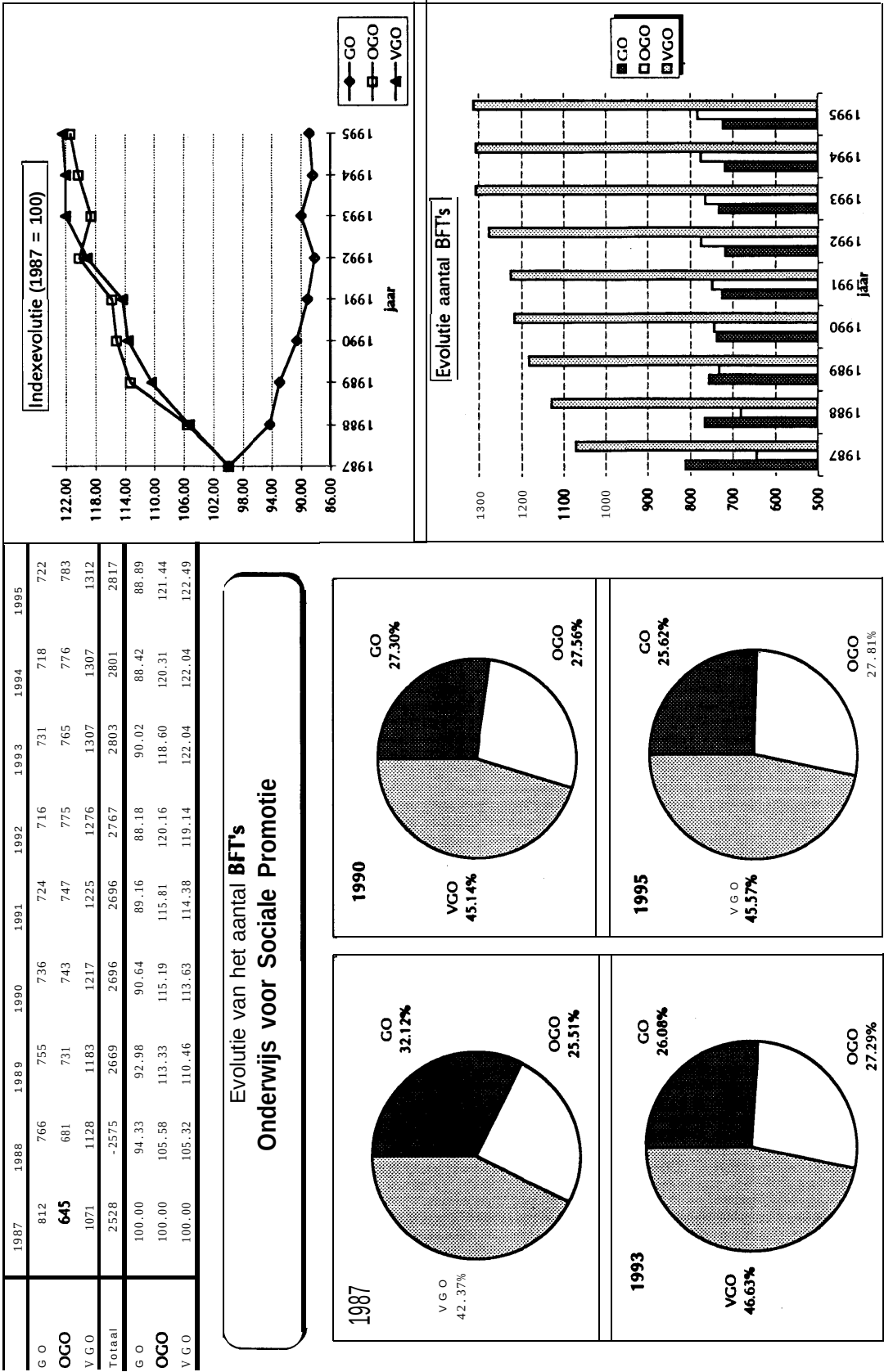
	1992	1993	1994	1995
VUB	9342.5	9943	9211	9088
KUB	665	608	613.5	679.5
KUL	34003.5	35090	34523	35210
UIA	2726.5	2921	2928	3102.5
UFSIA	3245.5	3134	3109.5	2934.5
LUC	1453.5	2075	2296.5	2645
UG	20297.5	21386	21505	23453
UCA	2642.5	3142	3306	3364
Totaal	74376.5	78299	77492.5	80476.5
VUB	100.00	106.43	98.59	97.28
KUB	100.00	91.43	92.26	102.18
KUL	100.00	103.20	101.53	103.55
UIA	100.00	107.13	107.39	113.79
UFSIA	100.00	96.56	95.81	90.42
LUC	100.00	142.76	158.00	181.97
UG	100.00	105.36	105.95	115.55
UCA	100.00	118.90	125.11	127.30

Evolutie van het aantal OBE's
Universitair onderwijs

BIJLAGE II : BEROEPSOPLEIDING

1. Evaluatiegegevens van de beroepsopleiding in Vlaanderen in 1993

EVALUATIEGEGEVENS VAN DE BEROEPSOPLEIDING VLAANDEREN 1993

1. INLEIDING

In onderstaand overzicht wordt een beperkt, maar zeer belangrijk, deel van de opleidingen geëvalueerd aan de hand van de tewerkstelling na 3 maanden en na 6 maanden.

Het gaat om opleidingen van werkzoekenden in de eigen centra in 1993. In 1993 werden er 35.020 opleidingen aan werkzoekenden gegeven tegen 22.408 opleidingen voor werknemers. Als echter de opleidingsuren (totaal 10.389.555 uren in 1993) bekeken worden kan er vastgesteld worden dat het overgrote deel van de opleidingsuren naar werkzoekenden is gegaan, nl. 9.775.888 (94 %) voor werkzoekenden, waarvan 895.235 uren in het kader van het begeleidingsplan, tegen 613.667 (6%) voor werknemers. In 1992 werden er 93,4% werkzoekenden en 6,6% werknemers opgeleid.

Er dient ook nog vermeld dat de cijfers het aantal opleidingen betreft en niet het aantal opgeleiden. Een werkzoekende kan meerdere, al of niet aansluitende opleidingen volgen.

2. OVERZICHT

De beroepsopleiding is ingedeeld in 3 sectoren. Eerst is er de secundaire sector die gericht is op de arbeidersberoepen. Hierin zitten zowel traditionele opleidingen als bouw en metaal, maar ook zeer gespecialiseerde opleidingen zoals micro-elektronica en robotica.

De tertiaire sector is gericht op de bediendenopleidingen, met ondermeer burotica, informatica bedrij sinformatica.

De derde sector omvat de specifieke opleidingen. Dit zijn opleidingen die gericht zijn op een specifiek doelpubliek. Hierin zitten de opleidingen Weer-Werk en jobclub.

3. EVALUATIEGEGEVENS

In tabel 1 vindt u de evaluatiegegevens van de beroepsopleidingen, inclusief begeleidingsplan, beëindigd in 1993, meer bepaald de toestand na 3 en na 6 maanden.

Deze gegevens worden hieronder per sector becommentarieerd, en vergeleken met de resultaten van 1990, 1991 en 1992.

Tabel 1: Evaluatiegegevens, beroepsopleidingen beëindigd in 1993, Vlaanderen

SECTOR	AANTAL OPLEIDINGEN	TOESTAND NA 3 MAANDEN				TOESTAND NA 6 MAANDEN			
		WERK VT %	WERK DT %	TERUG IN BO %	NOG WERK- ZOEKEND %	WERK VT %	WERK DT %	TERUG IN BO %	NOG WERK- ZOEKEND %
SECUNDAIRE SECTOR	14.894	37,4	3,3	18,2	41,2	48,2	4,0	11,5	36,3
TERTIAIRE SECTOR	11.848	33,8	5,3	20,0	40,9	45,8	6,2	14,3	33,7
WEERWERK	1.256	22,6	20,7	9,5	47,2	28,5	20,2	10,0	41,2
JOBCLUB	2.015	36,5	6,7	4,9	52,0	48,7	7,6	5,3	38,4
TOTAAL	30.013	35,3	5,1	17,6	42,0	46,5	5,8	12,1	35,6

3.1. Sectoren

3.1.1. Secundaire sector

Na 3 maanden werkt 37,4% voltijds, 3,3% deeltijds, 18,2% volgt nog een beroepsopleiding en nog 41,1% was werkzoekend.

Na 6 maanden blijkt 48,2% voltijds werk gevonden te hebben en 4,0% een deeltijdse job, 11,5% volgt een opleiding en 36,3% blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 2.:Evaluatiegegevens, procentuele verdeling: van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, secundaire sector.

	VT	DT	BO	wz
1990	62,6%	3,9%	10,7%	22,9%
1991	58,7%	3,4%	10,9%	27,1%
1992	49,8%	6,0%	11,4%	32,8%
1993	48,2%	4,0%	11,5%	36,3%

3.1.2. Tertiaire sector

Na 3 maanden werkt 33,8% voltijds, 5,3% deeltijds, 20,0% volgt nog een beroepsopleiding en nog 40,9% was werkzoekend.

Na 6 maanden blijkt 45,8% voltijds werk gevonden te hebben en 6,2% een deeltijdse job. 14,3% volgt een opleiding en 33,7% blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 3.:Evaluatiegegevens, procentuele verdeling: van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, tertiaire sector.

	VT	DT	BO	wz
1990	51,7%	12,0%	12,3%	24,0%
1991	48,6%	12,0%	12,4%	27,0%
1992	44,4%	9,4%	15,8%	30,4%
1993	45,8%	6,2%	14,3%	33,7%

3.1.3. Specifieke opleidingen

Na 6 maanden blijkt 40,9% voltijds werk gevonden te hebben en 12,5% een deeltijdse job. 7,1% volgt een opleiding en 39,5% blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 4.:Evaluatiegegevens, procentuele verdeling van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, specifieke opleidingen.

	VT	DT	BO	wz
1990	34,4%	14,9%	5,7%	45,0%
1991	32,3%	14,7%	8,0%	45,0%
1992	42,3%	12,7%	5,7%	39,2%
1993	40,9%	12,5%	7,1%	39,5%

3.1.4 Globaal

Van de cursisten die in 1993 een opleiding volgden is 52,3% aan het werk na 6 maanden (46,5% voltijds en 5,8% deeltijds), 12,1% volgt een beroepsopleiding en 35,6% blijft werkzoekend.

Hieronder worden de evaluatiegegevens van de laatste 3 jaar bekeken.

Tabel 5.:Evaluatiegegevens, procentuele verdeling van de beëindigde opleidingen, op basis van de toestand na 6 maand, globaal.

	VT	DT	BO	wz
1990	51,7%	9,5%	10,0%	28,9%
1991	48,9%	9,1%	10,7%	31,2%
1992	46,9%	8,0%	12,6%	32,5%
1993	46,5%	5,8%	12,1%	35,6%

3.1.5. Evaluatie 1992 na 1 jaar.

Tabel 6 geeft een evaluatie na 1 jaar van de opleidingen beëindigd in 1992.

Zo merken we dat 65% na 1 jaar reeds een job gevonden heeft (56,5% voltijds en 8,6% deeltijds). Slechts 4,7% volgt een beroepsopleiding en 30,3% is nog steeds werkzoekend. (In 1991 was nog 27,4% werkzoekend.)

Tabel 6: Evaluatiegegevens, beroepsopleidingen beëindigd in 1992, Vlaanderen

SECTOR	AANTAL OPLEIDINGEN	TOESTAND NA 6 MAANDEN				TOESTAND NA 1 JAAR			
		WERK VT %	WERK DT %	TERUG IN BO %	NOG WERK- ZOEKEND %	WERK VT %	WERK DT %	TERUG IN BO %	NOG WERK- ZOEKEND %
SECONDAIRE SECTOR	10.938	49,8	6,0	11,4	32,8	58,5	5,9	4,3	31,2
TERTHAIRE SECTOR	8.680	44,4	9,4	15,8	30,4	56,0	11,0	4,9	28,1
WEERWERK	743	29,7	15,5	8,2	46,6	33,9	18,2	8,6	39,3
JOBCLUB	1.443	48,8	11,3	4,4	35,5	55,4	9,3	3,6	31,7
TOTAAL	21.804	46,9	8,0	12,6	32,5	56,5	8,6	4,7	30,3

3.2. Kenmerken cursisten

In het hiernavolgende deel bekijken we achtereenvolgens het geslacht, de werkloosheidsduur, de leeftijd en het studieniveau van de cursisten.

3.2.1. Geslacht

	MANNEN			VROUWEN			TOTAAL		
	aantal	kolom %	rij %	aantal	kolom %	rij %	aantal	kolom %	rij %
Secundaire sector	10568	69.5	70.9	4326	29.2	29.1	14894	49.6	100.0
Tertiaire sector	3651	24.0	30.8	8197	55.3	69.2	11 848	39.5	100.0
Weerwerk	280	1.8	22.3	976	6.6	77.7	1256	4.2	100.0
Jobclub	713	4.7	35.4	1302	8.9	64.6	2015	6.7	100.0
Totaal	15212	100.0	50.7	14801	100.0	49.3	30013	100.0	100.0

69,5 % van de mannelijke cursisten volgde een opleiding binnen de secundaire sector. Binnen die sector vertegenwoordigen ze 70,9 % van de opleidingen.

55,3 % van de vrouwelijke cursisten vinden we terug in opleidingen in de tertiaire sector waar ze 69,2% van het totaal aantal opleidingen vertegenwoordigen. De vrouwelijke cursisten vormen ook het grootste aandeel binnen de weerwerk-opleidingen en jobclub.

3.2.2. Werkloosheidsduur

	MANNEN		VROUWEN		TOTAAL	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Secundaire sector						
- 1 jaar	5 379	50.9 %	1431	32.9 %	6 810	45.7 %
1 jaar +	5 189	49.1 %	2 193	67.1 %	8 102	54.3 %
totaal	10 568	100.0%	4 344	100.0%	14 912	100.0%
Tertiaire sector						
- 1 jaar	1 724	47.2 %	3 012	36.7 %	4 736	40.0 %
1 jaar +	1 927	52.8 %	5 185	63.3 %	7 112	60.0 %
totaal	3 651	100.0%	8 197	100.0%	11 848	100.0%
Weerwerk						
- 1 jaar	48	17.1 %	113	11.6 %	161	12.8 %
1 jaar +	232	82.9 %	863	88.4 %	1 095	87.2 %
totaal	280	100.0%	976	100.0%	1 256	100.0%
Jobclub						
- 1 jaar	386	54.1 %	534	41.0 %	920	45.7 %
1 jaar +	327	45.9 %	768	59.0 %	1 095	54.3 %
totaal	713	100.0%	1 302	100.0%	2 015	100.0%
Totaal						
- 1 jaar	7 492	49.3 %	5090	34.4 %	12 582	41.9 %
1 jaar +	7 720	50.7 %	9711	65.6 %	17431	58.1 %
totaal	15212	100.0%	14 801	100.0%	30013	100.0%

De opleidingen in de secundaire sector tellen 54,3 % cursisten, die langer dan één jaar werkloos zijn.

Van de cursisten die een opleiding in de tertiaire sector volgden is 60 % minstens één jaar werkloos.

Weerwerk kent het grootste aantal langdurige werklozen onder hun cursisten, nl. 87 %.

Globaal betekent dit dat 58,1 % van de cursisten die in de loop van 1993 een opleiding beëindigden, minstens één jaar werkzoekend zijn (in 1992 55,5 %).

Langdurig werkzoekende B.O.-cursisten:

	MANNEN	VROUWEN
1990	48.9 %	65.2 %
1991	50.2 %	63.4 %
1992	46.8 %	63.5 %
1993	50.7 %	58.1 %

Bij de mannen is het percentage langdurig werklozen die een beroepsopleiding volgden opnieuw gestegen na een daling in 1992. Bij de vrouwen is dit percentage sterk gedaald.

3.2.3. Leeftijd

	MANNEN		VROUWEN		TOTAAL	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Secundaire sector						
- 30	6 214	58.8 %	2 510	58.0 %	8 724	58.6 %
30 +	4 354	41.2 %	1 816	42.0 %	6 170	41.4 %
totaal	10 568	100.0%	4 326	100.0%	14 894	100.0%
Tertiaire sector						
- 30	2 312	63.3 %	4 934	60.2 %	7 246	61.2%
30 +	1 339	36.7 %	3 263	39.8 %	4 602	38.8%
totaal	3 651	100.0%	8 197	100.0%	11 848	100.0%
Weerwerk						
- 30	118	42.1 %	465	47.6 %	583	46.4 %
30 +	162	57.9 %	511	52.4 %	673	53.6 %
totaal	280	100.0%	976	100.0%	1 256	100.0%
Jobclub						
- 30	465	35.7 %	881	43.7 %	1 346	40.6 %
30 +	837	64.3 %	1 134	56.3 %	1 971	59.4 %
totaal	1 302	100.0%	2 015	100.0%	3 317	100.0%
Totaal						
- 30	9 109	59.9 %	8 790	59.4 %	17 899	59.6 %
30 +	6 103	40.1 %	6 011	40.6 %	12 114	40.4 %
totaal	15 212	100.0%	14 801	100.0%	30 013	100.0%

Van de cursisten die een opleiding in de secundaire sector beëindigden in 1993 is 58,6 % jonger dan 30 jaar; in de tertiaire sector is dit 61,2 % en binnen jobclub is 40,6 % van de cursisten jonger dan 30 jaar.

Weerwerk daarentegen telt 583 cursisten jonger dan 30 (46,4 %) en 673 ouder dan 30 jaar (53,6 %).

Globaal is 59,9 % van de mannelijke en 59,4 % van de vrouwelijke cursisten jonger dan 30 jaar.

Cursisten jonger dan 30 jaar:

	MANNEN	VROUWEN
1990	54.3 %	62.2 %
1991	57.2 %	60.9 %
1992	58.8 %	60.2 %
1993	59.9 %	59.4 %

Bij de vrouwen daalt het percentage cursisten jonger dan 30 jaar lichtjes over de voorbije 2 jaar, terwijl dit bij de mannen telkens lichtjes toenam .

3.2.4. Studieniveau

Het percentage laaggeschoolden wordt gevormd door het aantal van alle richtingen van het lager onderwijs (L.O., L.S.A., L.S.T., L.S;B.), het middenstandsonderwijs (M.O.) en de buitenlandse diploma's (B.D.) bij elkaar te tellen en te delen door het totale aantal cursisten.

Opmerkelijk is dat in de secundaire sector (± 62 %) en binnen weerwerk (± 65 %) een groot deel van de cursisten laaggeschoold is. Bijna 9 van de 10 mannelijke cursisten binnen weerwerk is laaggeschoold. Bij de vrouwen is deze verhouding 6 op 10. Deze cijfers bevestigen de stelling dat een laag scholingsniveau de kans op langdurige werkloosheid vergroot.

In de tertiaire sector (± 25 %) en in jobclub (4 26 %) is dit percentage daarentegen veel lager. Ruim 8 van de 10 mannelijke cursisten, die een opleiding in de tertiaire sector volgde, had minstens een diploma hoger secundair; meer dan de helft had een diploma hoger onderwijs. Bij de vrouwen waren deze verhoudingen respectievelijk 7/ 10 en 3/10.

Globaal gezien is 46,2 % van de cursisten laaggeschoold; bij de vrouwen ± 40 %, bij de mannen ± 52 %.

STUDIENIVEAU 1993
ABSOLUTE CIJFERS
 Bron : VDAB Studiedienst

		STUDIENIVEAU												TOTAAL	
		L.O.	L.S.A.	L.S.T.	L.S.B.	H.S.A.	H.S.T.	H.S.B.	HOKT	HOLT	UNI	M.O.	B.D.		
SECUNDAIRE SECTOR	MANNEN	2491	630	944	1694	398	1242	748	570	508	149	326	868	10568	
	VROUWEN	1238	214	99	837	138	344	663	322	126	38	102	205	4326	
	TOTAAL	3729	844	1043	2531	536	1586	1411	892	634	187	428	1073	14894	
TERTIAIRE SECTOR	MANNEN	115	163	102	84	516	372	105	799	530	680	26	159	3651	
	VROUWEN	578	743	213	452	1123	1608	959	1280	275	706	74	186	8197	
	TOTAAL	693	906	315	536	1639	1980	1064	2079	805	1386	100	345	11848	
WEERWERK	MANNEN	98	18	6	49	12	9	5	4		1	3	75	280	
	VROUWEN	224	79	53	213	38	98	182	20		3	31	35	976	
	TOTAAL	322	97	59	262	50	107	187	24		4	34	110	1256	
JOBCLUB	MANNEN	46	25	34	42	61	115	40	152	95	88	8	7	713	
	VROUWEN	125	71	28	115	139	260	206	198	48	75	22	15	1302	
	TOTAAL	171	96	62	157	200	375	246	350	143	163	30	22	2015	
TOTAAL	MANNEN	2750	836	1086	1869	987	1738	898	1525	1133	918	363	1109	15212	
	VROUWEN	2165	1107	393	1617	1438	2310	2010	1820	449	822	229	441	14801	
	TOTAAL	4915'	1943	1479	3486	2425	4048	2908	3345	1582	1740	592	1550	30013	

STUDIENIVEAU 1993
PROCENTUEEL
Bron : VDAB Studiedienst

		STUDIENIVEAU														TOTAAL	
		L.O.	L.S.A.	L.S.T.	L.S.B.	H.S.A.	H.S.T.	H.S.B.	HOKT	HOLT	UNI	M.O.	B.D.			TOTAAL	PROCENT
		PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT	PROCENT		
SECUNDAIRE SECTOR	MANNEN	23.5%	5.9%	8.9%	16.0%	3.7%	11.7%	7.0%	5.3%	4.8%	1.4%	3.0%	8.2%	100.0%			
	VROUWEN	28.6%	4.9%	2.2%	19.3%	3.1%	7.9%	15.3%	7.4%	2.9%	0.8%	2.3%	4.7%	100.0%			
	TOTAAL	25.0%	5.6%	7.0%	16.9%	3.5%	10.6%	9.4%	5.9%	4.2%	1.2%	2.8%	7.2%	100.0%			
TERTIAIRE SECTOR	MANNEN	3.1%	4.4%	2.7%	2.3%	14.1%	10.1%	2.8%	21.8%	14.5%	18.6%	0.7%	4.3%	100.0%			
	VROUWEN	7.0%	9.0%	2.5%	5.5%	13.7%	19.6%	11.6%	15.6%	3.3%	8.6%	0.9%	2.2%	100.0%			
	TOTAAL	5.8%	7.6%	2.6%	4.5%	13.8%	16.7%	8.9%	17.5%	6.7%	11.6%	0.8%	2.9%	100.0%			
WERK	MANNEN	35.0%	6.4%	2.1%	17.5%	4.2%	3.2%	1.7%	1.4%		0.3%	1.0%	26.7%	100.0%			
	VROUWEN	22.9%	8.0%	5.4%	21.0%	3.8%	1.0%	18.6%	2.0%		0.3%	3.1%	3.5%	100.0%			
	TOTAAL	25.6%	7.7%	4.6%	20.8%	3.9%	8.5%	14.8%	1.9%		0.3%	2.7%	8.7%	100.0%			
JOBCLUB	MANNEN	6.4%	3.5%	4.7%	5.8%	8.5%	16.1%	5.6%	21.3%	13.3%	12.3%	1.1%	0.9%	100.0%			
	VROUWEN	9.6%	5.4%	2.1%	8.8%	10.6%	19.9%	15.8%	15.2%	3.6%	5.7%	1.6%	1.1%	100.0%			
	TOTAAL	8.4%	4.7%	3.0%	7.7%	9.9%	18.6%	12.2%	17.3%	7.0%	8.0%	1.4%	1.0%	100.0%			
TOTAAL	MANNEN	18.0%	5.4%	7.1%	12.2%	6.4%	11.4%	5.9%	10.0%	7.4%	6.0%	2.3%	7.2%	100.0%			
	VROUWEN	14.6%	7.4%	2.6%	10.9%	9.7%	15.6%	13.5%	12.2%	3.0%	5.5%	1.5%	2.9%	100.0%			
	TOTAAL	16.3%	6.4%	4.9%	11.6%	8.0%	13.4%	9.6%	11.1%	5.2%	5.7%	1.9%	5.1%	100.0%			